

EUROPEAN UNION

GOVERNMENT OF ROMANIA

Structural Instruments
2007 - 2013

*Proiect cofinanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională, prin Programul Operațional Asistență Tehnică
2007-2013*

*Programul privind schimbările climatice și creșterea economică verde
bazată pe emisii reduse de carbon*

Livrabilul D1.2

Raport privind identificarea posibilităților de reducere a emisiilor în sectoarele din afara schemei EU-ETS (de exemplu, transporturi sau utilizarea terenurilor)

Octombrie 2015

Raportul de față corespunde livrabilului intitulat „Raport privind identificarea posibilităților de reducere a emisiilor în sectoarele din afara schemei EU-ETS (de exemplu, transporturi sau utilizarea terenurilor)” (livrabilul D1.2) din cadrul acordului pentru servicii de asistență tehnică cu privire la Programul privind schimbările climatice și creșterea economică verde bazată pe emisii reduse de carbon derulat în România, semnat între Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare la 23 iulie 2013.

Constatările, interpretările și concluziile exprimate în acest raport nu reflectă neapărat punctele de vedere ale directorilor executivi ai Băncii Mondiale sau ale guvernelor pe care le reprezintă. Acestea aparțin în întregime autorilor și nu ar trebui să fie atribuite în niciun fel Băncii Mondiale, organizațiilor sale afiliate sau membrilor consiliului său de administrație pentru țările pe care le reprezintă. Banca Mondială nu garantează acuratețea datelor prezentate în acest studiu și nu își asumă responsabilitatea pentru nicio consecință a utilizării acestora. Delimitările, culorile, denumirile și alte informații prezentate în hărțile cuprinse în prezentul raport nu implică nicio opinie privind statutul juridic sau vreun teritoriu, aprobarea sau acceptarea acestora din partea Grupului Băncii Mondiale.

Cuprins

Cuprins	3
Abrevieri și acronime	5
Mulțumiri	7
REZUMAT	8
INTRODUCERE	12
CAPITOLUL 1: CONTEXTUL ÎN CARE ARE LOC FINANȚAREA COMBATERII SCHIMBĂRILOR CLIMATICE ÎN SECTOARELE NEAFLATE SUB INCIDENȚA EU-ETS DIN ROMÂNIA.....	13
1.1 Prezentare generală a politicii privind schimbările climatice în UE.....	13
1.2 Situația emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din sectoarele care nu intră sub incidența EU-ETS22	
1.3 Programe de finanțare existente în sectoarele care nu intră sub incidența EU-ETS.....	28
1.4 Cadrul juridic și instituțional existent pentru utilizarea veniturilor din licitarea certificatelor EU- ETS	41
CAPITOLUL 2: ORDONAREA DUPĂ PRIORITATE A PROGRAMELOR SECTORIALE CARE URMEAZĂ A FI SPRIJINITE DIN VENITURILE OBȚINUTE DIN SCHEMA EU-ETS ÎN ROMÂNIA	45
2.1 Criteriile propuse în vederea ordonării după prioritate	45
2.2 Potențialul de reducere a emisiilor și costurile implicate în sectoarele care nu fac obiectul EU- ETS	45
2.3 Lipsa altor mecanisme de finanțare.....	48
2.4 Sprijin pentru crearea locurilor de muncă	48
2.5 Multiplicarea fondurilor publice	49
2.6 Posibilitatea de dezvoltare rapidă și de intensificare	50
2.7 Programele sectoriale propuse pentru a fi susținute din veniturile obținute din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii.....	50
CAPITOLUL 3: PROPUNERI DE ÎMBUNĂȚĂȚIRE A CADRULUI LEGAL ȘI INSTITUȚIONAL PENTRU UTILIZAREA VENITURILOR DIN VÂNZAREA LA LICITAȚIE A COTELOR DE EMISIE DE GAZE CU EFECT DE SERĂ ÎN ROMÂNIA	58
3.1 Neconcordanțele din cadrul juridic actual.....	58
3.2 Posibile variante de aranjamente instituționale privind programele climatice	59
3.3 Schema financiară și organizațională propusă	64
CAPITOLUL 4: MODALITĂȚI DE IMPLEMENTARE PROPUSE PENTRU UTILIZAREA VENITURILOR PROVENITE DIN VÂNZAREA LA LICITAȚIE A CERTIFICATELOR EU-ETS ÎN ROMÂNIA.....	65
4.1 Norme și proceduri privind Fondul de investiții în domeniul schimbărilor climatice.....	65
4.2 Schema de implementare a proiectelor	76

CAPITOLUL 5: POSIBILA UTILIZARE A MECANISMELOR DE FLEXIBILITATE ÎN SECTOARE DIN AFARA SCHEMEI UE-ETS	79
5.1 Mecanisme de flexibilitate în ESD.....	79
5.2 Tranzacționarea bancară și împrumutarea de AEA în timpul perioadei de conformitate	79
5.3 Transferuri de AEA între statele membre ale UE.....	79
5.4 Credite din proiecte MDN/IC	80
5.5 Situație cu emisii sub nivelul ESD în 2013.....	80
ANEXA 1: Experițele țărilor UE cu privire la utilizarea veniturilor generate de ETS-UE.....	82
ANEXA 2: Experița organizațiilor din România în gestionarea acordării de subvenții și a programelor de împrumuturi.....	98

Abrevieri și acronime

CC	Comitet consultativ
AEA	Unitate anuală de emisii alocate
AFOLU	Agricultură, silvicultură și utilizarea terenurilor
BAU	Menținerea practicilor curente (<i>Business As Usual</i>)
SC	Schimbări climatice
MDN	Mecanism de dezvoltare nepoluantă
CSC	Captarea și stocarea carbonului
CER	Reducere de emisii certificată
FISC	Fondul de investiții în domeniul schimbărilor climatice
COP/REP	Conferința părților/reuniunea părților
CO ₂	Dioxid de carbon
FDSC	Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile
UC	Unitate de coordonare
EE	Eficiență energetică
EEX	European Energy Exchange
CE	Comisia Europeană
ESD	Decizia privind repartizarea eforturilor
AFM	Administrația Fondului pentru Mediu
ERU	Unitate de reducere a emisiilor
SSE	Societate de servicii energetice
ETS	Schema de comercializare a certificatelor de emisii
UE	Uniunea Europeană
EUR	Euro
EUA	Certificat de emisii
aEUA	Certificat pentru aviație
EU-ETS	Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii
PIB	Produsul intern brut
OUG	Ordonanță de urgență a Guvernului
GES	Gaze cu efect de seră
GIS	Schema de investiții verzi
AI	Agenție de implementare
OI MDRAP	Organismul intermediar al Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
IPCC	Grupul interguvernamental privind schimbările climatice
IC	Implementare în comun
AL	Autoritate locală
LULUCF	Exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultură
CMR	Curbă marginală reducerii
M€	Milioane de euro
PNA	Plan național de alocare (a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră)

NER	Rezerva pentru instalațiile nou-intrate
MMAP	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
RMM	Regulamentul privind mecanismul de monitorizare
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
SM	State membre
RSP	Rezervă pentru stabilitatea pieței
MW	Megawatt
ONG	Organizație neguvernamentală
PNI	Planul Național de Investiții
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PO	Program operațional
NIP	Notă privind ideea proiectului
FV	Fotovoltaic
SATR	Servicii de Asistență Tehnică Rambursabile
CD	Cercetare și dezvoltare
ER	Energie regenerabilă
SER	Surse de energie regenerabilă
FREE	Fondul Român pentru Eficiența Energiei
RHI	Stimulente pentru folosirea agentului termic produs din surse regenerabile
RHPP	Program de acordare de prime pentru folosirea agentului termic produs din surse regenerabile
RON	Leu românesc
IMM-uri	Întreprinderi mici și mijlocii
SWOT	Puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări
AS	Asistență Tehnică
UK	Regatul Unit
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

Mulțumiri

Raportul de față a fost elaborat de Banca Mondială pentru Guvernul României ca livrabil al Programului de servicii de asistență tehnică al Băncii Mondiale privind schimbările climatice și creșterea economică verde cu emisii reduse de carbon derulat în România, la cererea Guvernului României prin ministerul denumit la acel moment Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice. Programul Băncii Mondiale este gestionat de Jian Xie și Erika Jorgensen, sub îndrumarea generală a următoarelor persoane de la Banca Mondială: Paula Caballero, Kulsum Ahmed și Elisabetta Capannelli.

Documentul a fost pregătit de Lavinia Andrei, Ana Otilia Nutu și Yevgen Yesyrkenov, cu contribuții din partea dlui Viorel Blujdea. Lucrarea a fost realizată în perioada mai 2015 - octombrie 2015 și se bazează pe discuțiile purtate și informațiile primite de funcționarii mai multor departamente și agenții guvernamentale, inclusiv ai Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor. Mulțumiri speciale lui Jian Xie, Alexandrinei Platonova-Oquab și lui Taisei Matsuki pentru revizia efectuată și pentru contribuția lor la versiunea finală a raportului.

Banca Mondială ar dori, de asemenea, să își exprime recunoștința față de Guvernul român pentru relațiile de lucru excelente stabilite în cadrul acestei misiuni și, în special, pentru sprijinul acordat de Nicoleta Roșu, Mihaela Smarandache, Sergiu Cruceanu de la Direcția Generală pentru Schimbări Climatice din cadrul MMAP, de personalul și membrii Unității de implementare a proiectului din cadrul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, și anume, dlui Narcis Jeler, dnei Gabriela Popescu, dnei Mihaela Ștefănescu și dnei Gherghița Nicodim.

REZUMAT

Obiectivul principal al acestui raport este de a prezenta propuneri de îmbunătățire cu privire la gestionarea veniturilor obținute din licitarea certificatelor de emisii ETS, precum și de a descrie posibila utilizare a mecanismelor de flexibilitate în România, pentru a mobiliza și a permite actorilor publici și privați să reducă emisiile de gaze cu efect de seră (GES) generate de activitățile economice în conformitate cu obiectivele UE. Raportul se concentrează asupra posibilelor acțiuni în perioada 2016-2020, aliniate la faza ETS-UE și la obiectivul UE pentru 2020 și 2030.

Raportul a fost elaborat în contextul mai amplu al unei viziuni care are în vedere transformarea României într-o economie rezistentă la schimbările climatice și cu emisii reduse de carbon, care a integrat politicile și acțiunile sale în domeniul schimbărilor climatice în creșterea inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii descrisă în Strategia națională privind schimbările climatice și creșterea economică verde cu emisii reduse de dioxid de carbon pentru România, pentru 2016-2030, și Planul de acțiune privind schimbările climatice pentru 2015-2020 elaborat de Banca Mondială pentru România. Speranța este ca, până în 2050, țara să fi trecut de perioada de tranziție către o societate în care politicile și acțiunile sociale, economice și de mediu sunt interconectate și proiectate astfel încât să asigure o dezvoltare durabilă, cu standarde de viață ridicate pentru toți și o mai mare calitate a mediului.

În raport se arată că, până în prezent, nu a existat nicio procedură clară și eficace pentru administrarea veniturilor obținute din licitarea certificatelor de emisii ETS, și nici criterii de selecție și stabilire a priorităților. Lipsa unor criterii de selecție și stabilire a priorităților și de îndrumări pentru utilizarea veniturilor obținute din licitarea certificatelor de emisii ETS pentru finanțarea proiectelor de reducere a emisiilor de GES a permis selecția proiectelor fără o evaluare adecvată în ceea ce privește reducerea emisiilor de GES sau eficiența costurilor și alți factori importanți.

De asemenea, potrivit concluziilor autorilor acestui raport, pentru ca veniturile obținute din licitarea certificatelor de emisii ETS să constituie baza unui program de finanțare viabil și pe termen mai lung în domeniul schimbărilor climatice, sunt necesare modificarea legislației în vigoare și aprobarea unui sistem financiar și organizatoric actualizat pentru utilizarea acestor fonduri. În procesul de proiectare a schemei financiare din veniturile ETS-UE, ar trebui să se țină seama de faptul că absorbția fondurilor europene este o prioritate pentru România. Astfel, proiectarea programelor de finanțare în domeniul schimbărilor climatice din venituri ETS ar trebui să abordeze alte categorii de părți interesate care nu sunt vizate în prezent de fondurile UE existente.

Pentru a maximiza impactul asupra mediului, social și economic al posibilelor programe sectoriale de investiții în domeniul schimbărilor climatice, și pe baza experienței internaționale, echipa de experți ai Băncii Mondiale propune folosirea următoarelor criterii pentru ordonarea în funcție de prioritate și selectarea programelor sectoriale din afara schemei ETS-UE pentru finanțare cu venituri obținute din licitarea certificatelor de emisii ETS:

1. Eficiența costurilor reducerii emisiilor;
2. Atragerea banilor publici pentru finanțare privată;

3. Posibilitatea de dezvoltare rapidă și intensificare,
4. Lipsa altor mecanisme de finanțare;
5. Sprijin pentru crearea de locuri de muncă.

Pe baza acestor criterii, raportul prezintă recomandări de sprijinire a următoarelor programe de investiții în domeniul schimbărilor climatice pentru perioada 2016-2020:

- 1) Înlocuirea becurilor, a unităților de aer condiționat, a frigiderelor și a mașinilor de spălat din locuințe;
- 2) Reabilitarea izolației clădirilor rezidențiale;
- 3) Implementarea producției locale de energie din surse regenerabile, la scară mică și la nivel de gospodărie;
- 4) Îmbunătățiri în domeniul silviculturii, al producției de biomasă și al exploatarei terenurilor.

În plus, în cadrul raportului se recomandă cheltuirea a până la 5 % din veniturile obținute prin ETS-UE disponibile pentru acțiuni privind schimbările climatice pentru gestionarea schemei ETS în România, și a până la 5 %, pe administrarea programelor de investiții în domeniul schimbărilor climatice descrise mai sus.

Pentru a aborda posibile îmbunătățiri privind utilizarea fondurilor din venituri ETS în sistemul de organizare, raportul propune utilizarea următoarelor aranjamente instituționale ale programelor de investiții în domeniul schimbărilor climatice:

- Ministerul Finanțelor Publice (MFP) va continua să fie de adjudecătorul pentru România pentru licitațiile realizate prin intermediul platformei European Energy Exchange (EEX). MFP va colecta veniturile obținute din licitarea certificatelor de emisii ETS și, după alocarea a 29 % din venituri către bugetul de stat, va transfera 71 % din venituri în contul MMAP;

- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP) va înființa o Unitate de coordonare (UC) a Fondului de Investiții Climatice în interiorul ministerului. UC va supraveghea Fondul de Investiții Climatice;

- MMAP va înființa Comitetul Consultativ (CC), care va fi alcătuit din reprezentanți ai Ministerului Finanțelor Publice; ai Ministerului Economiei, Comerțului și Turismului; ai Ministerului Energiei, Întreprinderilor Mici și Mijlocii și Mediului de Afaceri; și ai altor ministere interesate, precum și oameni de știință și profesioniști în domeniul schimbărilor climatice pregătiți, marcanți și credibili. Va oferi informații și îndrumări cu privire la obiectivele strategice pentru punerea în aplicare a programelor în domeniul schimbărilor climatice care vor fi finanțate prin FISC;

- MMAP va înființa Fondul de investiții în domeniul schimbărilor climatice. FISC va avea responsabilitatea generală pentru punerea în aplicare a programelor în domeniul schimbărilor climatice și selecția agențiilor de implementare.

- Agenția de implementare va fi responsabilă pentru punerea în aplicare a programului în domeniul schimbărilor climatice respectiv.

Pe baza analizei realizate de Banca Mondială, în raport se estimează că în perioada 2016-2020, România va avea venituri din ETS-UE disponibile pentru programe de investiții în domeniul schimbărilor climatice în valoare de aproximativ 1,278 miliarde EUR. Pentru a stimula atragerea de fonduri publici pentru finanțare privată și pe baza experienței cu programe similare din alte țări, în raport se recomandă următoarele niveluri inițiale de granturi/subvenții (care ar putea fi majorate cu până la 50 %, în cazul în care va exista un interes scăzut pentru participare sau dacă guvernul României dorește să ajute familiile cu venituri mici) și posibilele bugete corespunzătoare pentru programele de investiții în domeniul schimbărilor climatice:

- 1) Izolarea termică a clădirilor rezidențiale: cu un nivel de subvenționare de 35 % și un buget total posibil de aproximativ 750 de milioane EUR, acest program ar putea atrage până la 1,39 miliarde EUR din surse private;
- 2) Înlocuirea becurilor, a unităților de aer condiționat, a frigiderelor și a mașinilor de spălat din locuințe: cu un nivel de subvenționare de 30 % și un buget posibil de aproximativ 88 de milioane EUR, acest program ar putea atrage până la 205 milioane de EUR din surse private;
- 3) Dezvoltarea producției locale de energie din surse regenerabile, la scară mică și la nivel de gospodărie: cu un nivel de subvenționare de 35 % și un buget posibil de aproximativ 330 de milioane EUR, acest program ar putea atrage până la 612 milioane EUR din surse private;
- 4) Îmbunătățiri în domeniul silviculturii, al producției de biomasă și al exploatarea terenurilor: având în vedere activitățile desfășurate doar pe domeniul public, acest program va avea un nivel de subvenționare de 100 % și un bugetul total posibil de aproximativ 110 de milioane EUR.

Suntem de părere că o campanie de informare eficientă despre beneficiile financiare preconizate pe durata de viață a aparatelor electrocasnice eficiente sau a izolării termice a locuințelor sau a echipamentelor care folosesc energie din surse regenerabile va ajuta la depășirea barierei „lipsei de informare / sensibilizare a opiniei publice”, în timp ce subvenția prevăzută va depăși bariera financiară - costul relativ ridicat al aparatelor electrocasnice eficiente / al izolării termice a locuințelor / al echipamentelor care utilizează energie din surse regenerabile pentru un IMM mediu sau o gospodărie din România. Includerea costurilor unui audit energetic sau ale unui studiu de fezabilitate în lista cheltuielilor de subvenționare eligibile va ajuta, de asemenea, la depășirea barierei financiare și informative semnificative existente.

S-a ajuns la concluzia că îmbunătățirile propuse privind gestionarea veniturilor obținute din licitarea certificatelor de emisii ETS prevăzute în acest raport ar putea fi utilizate de către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, în calitate de organism responsabil pentru politica în domeniul climei pentru discuții interne cu alte ministere și agenții din România pentru a ajunge la un consens cu privire la pașii următori.

Raportul mai cuprinde recomandări de programe sectoriale de investiții în domeniul schimbărilor climatice și prezintă câteva opțiuni cu privire la modul în care ar putea fi realizate aranjamentele instituționale și financiare ale acestor programe. După stabilirea programelor sectoriale care vor fi puse în aplicare și a bugetelor corespunzătoare, guvernul român va trebui să decidă cu privire la cea mai bună opțiune pentru gestionarea acestor programe.

Având în vedere că guvernul are în vedere transformarea țării într-o economie rezistentă la schimbările climatice și cu emisii reduse de carbon care a integrat politicile și acțiunile sale climatice într-o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii până în 2030, utilizarea eficientă a veniturilor obținute din licitarea certificatelor de emisii ETS ar putea fi un instrument eficient pentru a atinge acest obiectiv în sectoarele care nu sunt vizate de mecanismele de finanțare a eforturilor de combatere a schimbărilor climatice și de reglementările de politică existente.

Principalul obiectiv al raportului este de a oferi recomandări pentru o implementare eficientă a dispozițiilor directivelor ETS-UE privind gestionarea veniturilor obținute din licitarea certificatelor de emisii. Toate măsurile propuse în acest raport contribuie la realizarea obiectivelor stabilite în cadrul Strategiei naționale privind schimbările climatice 2016 - 2030 și în Planul Național de Acțiuni pentru 2016 - 2020.

INTRODUCERE

La solicitarea Guvernului României (prin Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Ministerului Fondurilor Europene), Banca Mondială a lansat un Serviciu de Asistență Tehnică Rambursabil (SATR) pe doi ani privind schimbările climatice și creșterea economică verde cu emisii reduse de carbon, în iulie 2013. Proiectul SATR se axează pe operaționalizarea strategiei naționale a României și a planului de acțiune privind schimbările climatice, pe identificarea și integrarea politicilor în domeniul schimbărilor climatice în noile programe operaționale, pe dezvoltarea unei capacități analitice solide pentru evaluarea impactului și luarea deciziilor legate de schimbările climatice, precum și pe consolidarea practicilor ecologice și a sistemelor de monitorizare.

Componenta D are ca scop sprijinirea instituțiilor guvernamentale în vederea punerii în aplicare, a monitorizării și a evaluării acțiunilor în domeniul schimbărilor climatice, precum și schimbul de experiență. Unul dintre livrabile este de a propune criterii de ordonare după prioritate a oportunităților de atenuare a schimbărilor climatice în România care ar putea fi finanțate din veniturile obținute din licitarea certificatelor de emisii ETS în perioada 2016-2020.

În acest context, prezentul raport oferă o prezentare generală a politicii în domeniul schimbărilor climatice și finanțarea combaterii schimbărilor climatice în UE și în România și propune sectoarele/programele care necesită susținere din veniturile provenite din licitarea certificatelor de emisii ETS și posibilele îmbunătățiri ale cadrului juridic și instituțional pentru punerea în aplicare a programelor propuse. În raportul se descrie, de asemenea, posibila utilizare a mecanismelor de flexibilitate în sectoarele din afara schemei ETS-UE.

CAPITOLUL 1: CONTEXTUL ÎN CARE ARE LOC FINANȚAREA COMBATERII SCHIMBĂRILOR CLIMATICE ÎN SECTOARELE NEAFLATE SUB INCIDENȚA EU-ETS DIN ROMÂNIA

1.1 Prezentare generală a politicii privind schimbările climatice în UE

Din totalul de 4 acte legislative, Pachetul privind schimbările climatice al UE pentru 2020 include două acte legislative esențiale pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES):

1. Directiva de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul UE (EU-ETS) care vizează emisiile provenind de la marile instalații din sectoarele energetic și industrial și
2. Decizia privind repartizarea eforturilor (ESD) care stabilește obiectivele de reducere a emisiilor pentru sectoarele care nu sunt incluse în EU-ETS. Sectoarele care nu sunt incluse în schema EU-ETS generează aproximativ 60 % din emisiile din UE; în consecință, Decizia privind repartizarea eforturilor, care reglementează aceste emisii de gaze cu efect de seră provenind de la sectoare neincluse în schema EU-ETS, reprezintă unul dintre actele legislative esențiale ale UE în domeniul schimbărilor climatice.

Figura 1. Principalele elemente ale pachetului UE privind combaterea schimbărilor climatice până în 2020

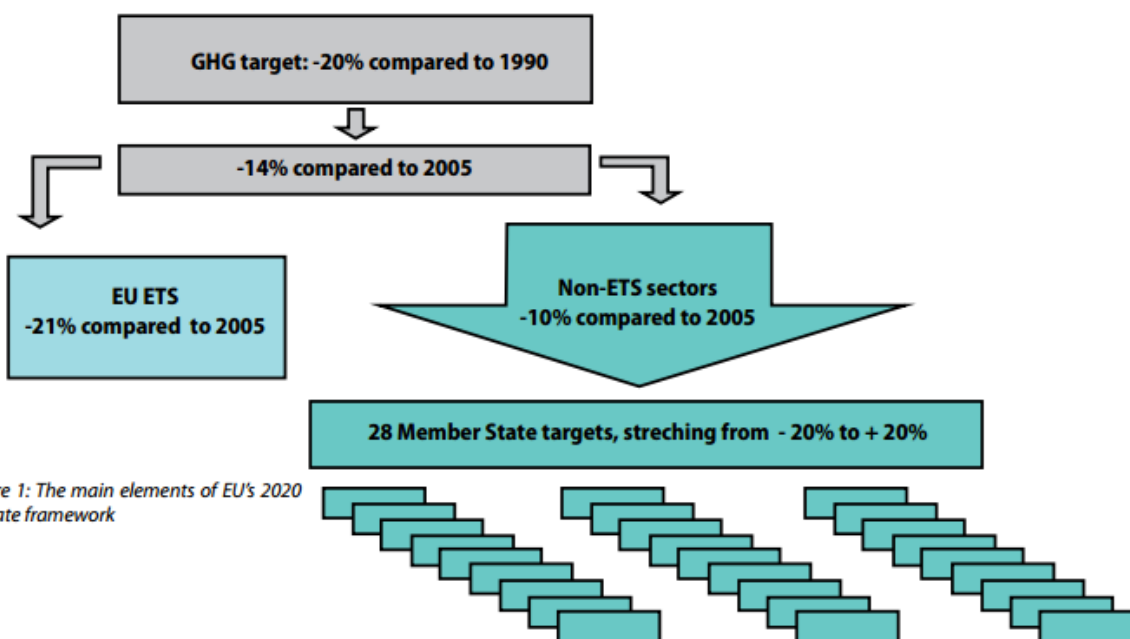

Figure 1: The main elements of EU's 2020 climate framework

Sursa: Carbonwatch, 2014

1.1.1. EU-ETS

Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) a vizat, în etapele I și II, peste 10 000 de instalații mari consumatoare de energie din 27 de state membre ale UE, inclusiv rafinării de petrol, centrale electrice cu o capacitate mai mare de 20 MWt, cocserii, instalații de producere a fierului și oțelului, precum și instalații de producere a cimentului, sticlei, calcarului, cărămizilor, ceramicii și celulozei și hârtiei. Aceste entități reglementate emit între 40 % și 45 % din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră din UE, iar aproximativ două treimi dintre acestea sunt instalații de ardere. Programul de comercializare nu acoperă nici emisiile de dioxid de carbon (CO₂) provenind din sectorul transporturilor (cu excepția aviației), care reprezintă aproximativ 25 % din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră din UE, nici emisiile de gaze cu efect de seră altele decât CO₂, care reprezintă aproximativ 20 % din totalul emisiilor de acest fel din UE. Perioada de comercializare aferentă Etapei I a fost 1 ianuarie 2005 - 31 decembrie 2007. Perioada de comercializare aferentă Etapei a II-a a început la 1 ianuarie 2008 și a acoperit perioada Protocolului de la Kyoto, 2008 - 2012, iar Etapa a III-a acoperă perioada 2013 -2020.

Schema EU-ETS este unul dintre instrumentele esențiale ale UE în domeniul combaterii schimbărilor climatice. Aceasta a fost introdusă pentru a ajuta țările participante să își îndeplinească obiectivele de reducere a emisiilor prevăzute în Protocolul de la Kyoto, precum și obiectivele interne ale UE pentru 2020 și după această perioadă, prin reducerea într-un mod rentabil a emisiilor de gaze la surse punctuale aflate pe teritoriul UE.

În România, dispozițiile Directivei 2003/87/CE (Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii) au fost puse în aplicare începând de la 1 ianuarie 2007, data aderării la Uniunea Europeană. România a participat la sistemul EU-ETS numai în ultimul an al Etapei I a schemei (2007), cadrul legislativ și instituțional pentru punerea în aplicare a ETS fiind instituit din 2006, când a demarat proiectul de asistență tehnică intitulat „Punerea în aplicare a Directivei 2003/87/CE și elaborarea NAP”.

În acest mod, planul național de alocare al României, acoperind ultimul an al Etapei I și întreaga Etapă a II-a a fost elaborat în aprilie 2006 și a fost notificat Comisiei Europene în decembrie 2006 ca un singur document consolidat.

NAP al României a fost întocmit cu ajutorul unui grup de lucru coordonat de Ministerul Mediului, cu sprijinul tehnic al Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, al Institutului de Studii și Proiectări Energetice, al Ministerului Economiei, al Ministerului Administrației și Internelor, al Institutului Național de Statistică și al Comisiei Naționale de Prognoză, și beneficiind de asistență din partea Ecofys (Germania) și a statului olandez.

După mai multe runde de consultări cu autoritățile române cu privire la principiile și cantitatea de certificate alocate pentru fiecare instalație care intră sub incidența prevederilor Directivei 2003/87/CE, în octombrie 2007 Comisia a luat o decizie cu privire la NAP 2007 și 2008-2012 după cum urmează:

- cantitatea totală de certificate pentru 2007 va fi cu 10 % mai mică decât plafonul național propus de autoritățile române (74 343 356 de certificate) și
- cantitatea totală de certificate pentru perioada 2008–2012 va fi cu 20,7 % mai mică decât plafonul național propus de autoritățile române (349 671 593 de certificate).

Deciziile Comisiei au fost puse în aplicare de Guvernul României prin Hotărârea Guvernului nr. 60/2008 pentru aprobarea Planului național de alocare privind certificatele de emisii de gaze cu efect de seră pentru perioadele 2007 și 2008-2012, care prevede următoarele:

- alocarea certificatelor se va face gratuit;
- Rezerva pentru instalațiile nou-intrate (NER) se constituie doar pentru a doua perioadă a schemei, nu și pentru 2007;
- creditele proiectului (ERU și CER) pot fi utilizate până la nivelul de 10 % din cantitatea totală alocată instalației, atât pentru 2007, cât și pentru perioada 2008 -2012;
- licitația nu se folosește ca metodă de alocare pentru 2007 și pentru perioada 2008-2012; guvernul va organiza licitații doar pentru certificatele din NER care au rămas neutilizate la sfârșitul anului 2012;
- Rezerva pentru acțiuni timpurii aferentă perioadei 2008–2012 a fost stabilită la 4,48 % din numărul total de certificate;
- rezerva aferentă JI pentru proiectele JI care se vor derula în perioada 2008-2012 (conform prevederilor Deciziei 2006/780/CE) a fost stabilită la 1,91 % din numărul total de certificate;
- o rezervă de cogenerare pentru perioada 2008-2012 pentru instalațiile de cogenerare cu o eficiență globală mai mare de 65 % a fost stabilită la 0,95 % din numărul total de certificate;
- în a doua etapă a schemei, România nu va licita decât surplusul de certificate din Rezerva pentru instalațiile nou-intrate.

În planul național de alocare, autoritățile române au propus următoarele principii de alocare a certificatelor care au fost aprobate de Comisia Europeană:

- numărul total de certificate alocate (plafonul național) a fost determinat pe baza proiecțiilor „de sus în jos” ale emisiilor de gaze cu efect de seră, pe baza metodei istorice și a prognozei indicatorilor macroeconomici și sectoriali specific propuși în strategiile și politicile guvernamentale;
- alocarea pentru instalații s-a realizat în două etape: mai întâi s-a realizat alocarea la nivelul fiecărui sector, iar ulterior s-a realizat alocarea la nivelul fiecărei instalații din sectorul respectiv;
- alocarea la nivel de sector (pentru energie, rafinare produse petroliere, producție și prelucrare metale feroase, ciment, var, sticlă, ceramică, celuloză și hârtie) s-a bazat pe proiecțiile „de sus în jos”, pe emisiile istorice (aferente perioadei 2001-2004), pe creșterea prognozată a producției în perioada 2007-2012 și pe reducerea intensității carbonului;
- alocarea certificatelor la nivel de instalație s-a realizat pe baza ponderii emisiilor relevante ale instalației în totalul emisiilor relevante ale sectorului;
- emisiile relevante ale unei instalații în timpul perioadei de referință istorice 2001-2004 se stabilesc ca media emisiilor între doi ani cu emisiile cele mai mari din perioada de referință.

România a ținut seama de domeniul de aplicare extins al definiției „instalației de ardere”, astfel cum a fost convenit în cadrul Comitetului privind schimbările climatice în mai 2006.

Ținând seama de faptul că România a participat la ETS doar în ultimul an al Etapei I a schemei, autoritățile române au decis să elaboreze două proceduri separate pentru emiterea permiselor GES: unul pentru 2007 și altul pentru perioada 2008-2012, pentru a le permite operatorilor să primească un permis pentru anul 2007 și un alt permis pentru perioada 2008–2012.

Astfel, 244 de instalații ETS au primit permisul GES pentru 2007, iar 229 de instalații au primit permisul pentru perioada 2008-2012.

Începând din 2012, EU-ETS vizează și emisiile din sectorul aviației.

În 2013, EU-ETS a intrat în cea de-a treia perioadă de tranzacționare (2013-2020). Aceasta are un domeniu de aplicare mai extins decât perioadele anterioare, deoarece între timp în schemă au fost incluse mai multe țări, mai multe tipuri de gaze și mai multe sectoare. A treia perioadă de tranzacționare este reglementată de un nou set de reguli: plafonul este stabilit la nivelul UE, pe baza unui factor linear de reducere și a unui factor transsectorial, și nu pe baza planurilor naționale de alocare (NAP) întocmite de țările participante. Licitarea a devenit metoda de alocare implicită, aproximativ jumătate din certificate fiind licitate; cu toate acestea, o parte substanțială din certificate va fi în continuare alocată gratuit până în 2020.

În etapa a 3-a a schemei EU-ETS nu mai este prevăzut un plafon național pentru fiecare stat membru, ci un singur plafon pentru UE, Islanda, Liechtenstein și Norvegia. Începând din 2013, aproximativ 43 % dintre certificatele de emisii de gaze cu efect de seră (excluzând certificatele NER 300) au fost licitate și se preconizează că acest procent va crește în timp.

Din 2009 pe piața emisiilor de carbon se înregistrează un surplus din ce în ce mai mare de certificate și credite internaționale disponibile, ceea ce a condus la prăbușirea tarifului pentru emisiile de carbon. În 2013 surplusul de certificate de emisii a atins nivelul de aproximativ 2,1 miliarde, în parte din cauza crizei economice, determinând scăderea semnificativă a prețului emisiilor de carbon. În plus, se preconizează că acest surplus structural va rămâne în sistem până în anul 2020 și dincolo de această perioadă.

Pentru a elimina acest dezechilibru, Comisia a propus ca licitarea unui număr de 900 de milioane de certificate de emisii să fie amânată („back-load”) din primii ani ai Etapei a 3-a a schemei EU-ETS la încheierea perioadei de tranzacționare. „Amânarea” a fost adoptată prin modificarea Regulamentului privind licitarea de certificate la 25 februarie 2014.

La 22 ianuarie 2014, Comisia a adoptat și o propunere legislativă de instituire a unei rezerve pentru asigurarea stabilității pieței. În mai 2015 reprezentanții permanenți ai statelor membre au avizat acordul informal la care au ajuns reprezentanții Consiliului UE și ai Parlamentului European în legătură cu decizia privind instituirea și operarea unei rezerve pentru stabilitatea pieței (RSP).

Principalele caracteristici ¹ale acestui pachet sunt următoarele:

- în anul **2018** se va constitui o rezervă pentru stabilitatea pieței, care va fi operațională începând de la **1 ianuarie 2019**;

---

¹ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/05/13-market-stability-reserve/>

- certificatele „amânate” (cele 900 de milioane de certificate a căror licitare, programată să aibă loc în perioada 2014-2016, a fost amânată pentru perioada 2019-2020) vor fi plasate în rezerva pentru stabilitatea pieței;
- certificatele nealocate vor fi transferate direct în rezerva RSP în 2020, iar utilizarea lor viitoare va fi analizată din perspectiva revizuirii mai ample a EU-ETS;
- scutirea temporară de „componenta de solidaritate de 10 %” la certificatele incluse în RSP până la sfârșitul lui 2025;
- revizuirea EU-ETS va analiza posibila utilizare a unui număr limitat de certificate până în 2021 cu scopul de a suplimenta resursele existente pentru promovarea CSC, a energiilor din surse regenerabile și a proiectelor industriale de inovare cu emisii reduse de dioxid de carbon;
- revizuirile EU-ETS și ale RSP vor ține seama de relocarea emisiilor de dioxid de carbon și de aspectele legate de competitivitate, precum și de problematica ocupării forței de muncă și a PIB.

1.1.2. Orientări privind utilizarea veniturilor obținute din licitarea certificatelor de emisii EU-ETS

Articolul 10 din Directiva 2009/29/CE prevede următoarele: „Statele membre determină destinația veniturilor obținute în urma licitării cotelor. Cel puțin 50 % din veniturile provenite din licitarea cotelor [...] ar trebui să fie utilizate în unul sau mai multe dintre următoarele scopuri: (a) reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, inclusiv prin contribuția la Fondul Global pentru Energii Regenerabile și Eficiență Energetică și la Fondul pentru adaptare [...], (b) dezvoltarea energiilor regenerabile [...] (c) măsuri de evitare a defrișărilor [...] (d) sechestrarea forestieră în Comunitate; (e) captarea și stocarea geologică a CO₂ în condiții de siguranță pentru mediu, în special a celui provenit de la centralele electrice care produc energie din combustibili fosili solizi; (f) încurajarea trecerii la emisii reduse și la forme de transport public; (g) finanțarea cercetării și dezvoltării în domeniul eficienței energetice și al tehnologiilor curate în sectoarele aflate sub incidența prezentei directive; (h) măsuri privind creșterea eficienței energetice și cele privind izolarea termică a locuințelor sau sprijinul financiar acordat ([...]) (i) acoperirea cheltuielilor administrative legate de gestionarea sistemului comunitar.”

Fiecare stat membru al UE va decide „în conformitate cu cerințele sale constituționale și bugetare” (Consiliul UE 2008) cu privire la utilizarea veniturilor EU-ETS.

Această dispoziție a fost transpusă în legislația românească prin Hotărârea Guvernului nr. 204/2013, care prevede la Articolul II alineatul (2) că fondurile obținute din licitațiile din cadrul schemei EU-ETS vor fi folosite pentru finanțarea proiectelor care au ca scop reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, după cum urmează:

- a) finanțarea cercetării și dezvoltării, precum și a proiectelor demonstrative în domeniul reducerilor emisiilor și al adaptării la efectele schimbărilor climatice, inclusiv participarea la diverse inițiative în cadrul planului strategic în domeniul tehnologiei energetice și al platformelor tehnologice europene;
- b) dezvoltarea tehnologiilor curate și dezvoltarea altor tehnologii care contribuie la tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și pentru a crește eficiența energetică;
- c) sechestrarea forestieră;

- d) captarea și stocarea geologică a CO₂ în condiții de siguranță pentru mediu, în special a celui provenit de la centralele electrice care produc energie din combustibili fosili solizi și de la o serie de sectoare și subsectoare industriale, inclusiv în țările terțe;
- e) încurajarea trecerii la forme de transport public cu emisii reduse de gaze cu efect de seră;
- f) finanțarea cercetării și dezvoltării în domeniul eficienței energetice și al tehnologiilor curate în sectoarele aflate sub incidența prezentei hotărâri;
- g) măsuri privind creșterea eficienței energetice și cele privind izolarea termică a locuințelor sau sprijinul financiar acordat pentru soluționarea aspectelor sociale în ceea ce privește gospodăriile cu venituri mici și mijlocii;
- h) acoperirea cheltuielilor administrative legate de gestionarea schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră.

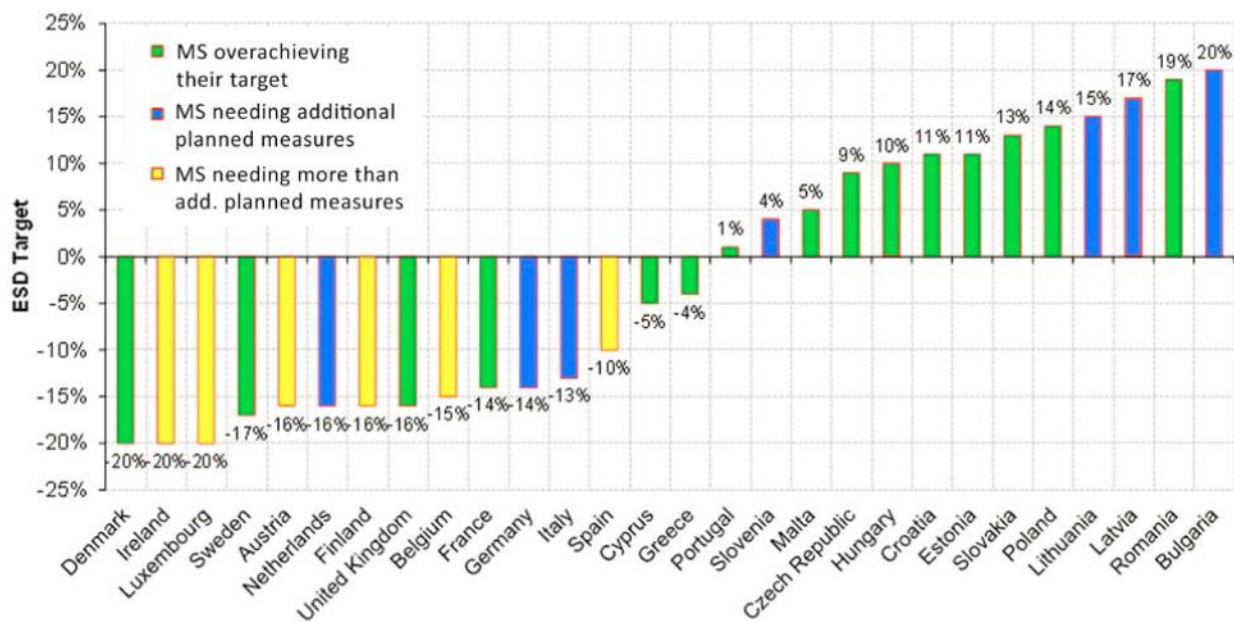
1.1.3. Decizia privind repartizarea eforturilor (ESD)

Decizia privind repartizarea eforturilor (406/2009/CE) stabilește o serie de obiective naționale privind emisiile pentru 2020, exprimate ca modificări procentuale în raport cu emisiile în anul 2005. De asemenea, directiva menționată prevede modul în care se vor calcula nivelurile anuale de emisii alocate (AEA) pentru fiecare an în perioada 2013-2020.

Din emisiile totale prevăzute în ESD, sectoarele cu cea mai mare contribuție sunt sectorul transporturilor (34 % din emisiile ESD), gospodăriile (19 %) și agricultura (18 %).

Până în 2020, pe baza obiectivelor naționale se va obține o reducere colectivă de aproximativ 10 % din totalul emisiilor UE provenind din sectoarele reglementate, comparativ cu nivelurile din 2005. Prin însumarea acesteia cu reducerea emisiilor cu 21 % reglementată prin EU-ETS se va atinge obiectivul global de reducere a emisiilor prevăzut în pachetul energie/climă, și anume reducerea emisiilor cu 20 % comparativ cu nivelurile din 1990 până în 2020.

Figura 2. Obiectivele naționale ESD pentru 2020.

Spre deosebire de situația în care emisiile provin din sectoarele prevăzute în EU-ETS, caz în care se aplică reglementările UE, limitarea emisiilor provenind din sectoarele reglementate în Decizia privind repartizarea eforturilor reprezintă responsabilitatea statelor membre, care trebuie să definească și să pună în aplicare politici și măsuri naționale în acest sens. Printre aceste politici se numără: reducerea nevoilor de transport, trecerea la transportul public, trecerea de la transportul alimentat cu combustibil fosil, creșterea eficienței energetice a clădirilor (reabilitarea termică), sisteme de încălzire și de răcire mai eficiente, energie regenerabilă pentru încălzire și răcire, agricultură care protejează clima, conversia gunoiului de grajd în biogaz. În același timp, măsurile luate la nivelul întregii UE contribuie și la reducerea emisiilor în conformitate cu ESD (standarde de emisie pentru noile autovehicule, performanța energetică a clădirilor, cerințe de proiectare ecologică pentru produsele energetice, etichetarea energetică în vederea informării consumatorilor, restricții cu privire la gazele industriale fluorurate cu efect de seră (F-gaze) etc. Cele mai importante politici ale UE în vederea atingerii obiectivului global de 10 % sunt Directiva privind performanța energetică a clădirilor, Directiva privind depozitele de deșeuri și Regulamentul privind anumite gaze fluorurate cu efect de seră.

Obiectivul actual prevăzut de ESD, și anume reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2020 cu 10 % față de nivelurile înregistrate în 2005 poate fi atins cu ușurință, fără costuri nete pentru economia europeană, dimpotrivă, acesta asigură beneficii nete pentru economie prin economisirea de energie. La nivelul UE se preconizează depășirea acestui obiectiv până în 2020 cu până la 5 %. În ansamblu, se preconizează că majoritatea statelor membre își vor atinge obiectivul stabilit pentru 2020 în Decizia privind repartizarea eforturilor.

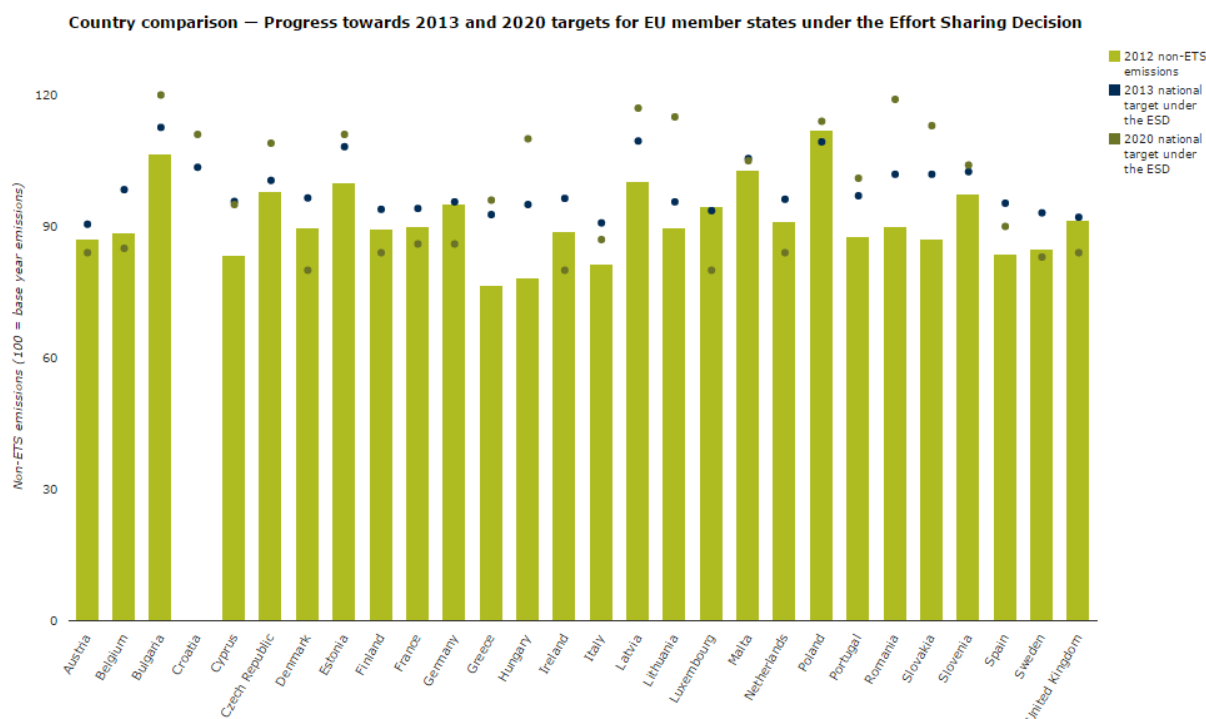
Se estimează că un mic număr de state membre își vor depăși obiectivul cu un procent cuprins între 2 % și 44 %, ca urmare a măsurilor deja puse în aplicare². Diferența dintre măsurile deja puse în aplicare și

² Agenția Europeană de Mediu (AEM), pe baza proiectului de raport al statelor membre privind GES la nivel național.

măsurile suplimentare planificate este relativ mică pentru majoritatea acestora. Acest lucru indică faptul că majoritatea statelor membre și-ar atinge oricum obiectivele ca urmare a parcursului lor „business-as-usual” și, prin urmare, nu este necesar să planifice măsuri suplimentare.

De asemenea, majoritatea țărilor care își vor depăși obiectivele sunt țări al căror nivel de emisii poate crește, inclusiv România. Prin urmare, obiectivele prevăzute de ESD sunt insuficiente, deoarece se bazează pe un scenariu de tipul „business-as-usual”.

Figura 3. Progresul înregistrat pe calea îndeplinirii obiectivelor stabilite pentru 2013 și 2020 pentru statele membre ale UE în temeiul ESD.

Sursa: AEM, 2014 România este în prezent departe de a-și atinge obiectivele (2012: 90,1 % față de nivelul înregistrat în 2005, obiectivul pentru 2013: 101,9 % față de nivelul înregistrat în 2005, obiectivul pentru 2020: 119 % față de nivelul înregistrat în 2005).

1.1.4. Cadrul de politici privind clima și energia pentru 2030

În octombrie 2014, Consiliul European a adoptat concluziile cu privire la un cadru de politici privind clima și energia pentru anul 2030 (Consiliul European 2014). Concluziile conțin o serie de principii cu privire la o decizie de partajare a eforturilor la nivelul UE pentru perioada 2021-2030 (ESD II).

În prezent, noua propunere pentru o decizie ESD II face obiectul consultărilor la nivelul UE. Obiectivul este acela de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră cu 30 % sub nivelul din 2005 și de a contribui la reducerea globală a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul UE cu 40 % sub nivelul din 1990. Viziunea propusă de ESD pentru perioada de după 2021 este similară cu cea actuală: obiectivul global al

inventarele la CCONUSC (15.04.2013) și proiecții ale emisiilor provenind din sectoarele care nu intră sub incidența ETS disponibile la 15.04.2013.

UE urmează să fie partajat între statele membre pe baza principiului solidarității (PIB relativ pe cap de locuitor), cu unele ajustări. Astfel, toate statele membre își vor aduce contribuția la reducerea globală a emisiilor, obiectivele privind reducerea variind între 0 și 40 % față de nivelul din 2005. Cu toate acestea, obiectivele stabilite pentru țările mai prospere ar putea fi „ajustate într-o anumită măsură, pentru a reflecta eficiența din punctul de vedere al costurilor în mod echitabil și echilibrat”.

De asemenea, ar trebui să crească în mod semnificativ numărul instrumentelor de flexibilitate prevăzute în ESD pentru perioada 2013-2020 pentru a se asigura eficacitatea efortului colectiv al UE din punctul de vedere al costurilor și convergența emisiilor pe cap de locuitor până în 2030. Viziunea este aceea de a introduce o nouă flexibilitate în îndeplinirea obiectivelor pentru statele membre mai prospere, cu obiective de reducere la nivel național atât peste media UE, cât și peste potențialul lor de reducere eficace din punctul de vedere al costurilor. Aceasta va consta într-o reducere limitată unică a certificatelor ETS care urmează a fi hotărâtă înainte de 2020. Aceeași flexibilitate va fi pusă la dispoziția statelor membre care nu au beneficiat de o alocare cu titlu gratuit pentru instalațiile industriale în 2013.

După 2020 se va pune mai mult accent pe sectorul transporturilor.

Consiliul European din octombrie 2014 invită Comisia Europeană să examineze în continuare instrumente și măsuri în vederea unei abordări cuprinzătoare și neutre din punct de vedere tehnologic astfel încât promovarea reducerii emisiilor și a eficienței energetice în transporturi, a transportului electric și a surselor regenerabile de energie în transporturi să continue și după 2020. Consiliul European îndeamnă la adoptarea rapidă a Directivei de stabilire a metodelor de calcul și a cerințelor de raportare în conformitate cu Directiva 98/70/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind calitatea benzinei și a motorinei. De asemenea, Consiliul European reamintește că, în temeiul legislației existente, statele membre pot opta pentru includerea sectorului transporturilor în cadrul ETS.

Liderii UE au decis, de asemenea, că emisiile și absorbțiile de gaze cu efect de seră legate de exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura (LULUCF), care până în prezent au fost tratate în afara cadrului UE privind clima pentru 2020, vor fi integrate în cadrul de politici privind clima pentru 2030. Spre deosebire de celelalte sectoare, sectorul LULUCF este un canal de absorbție net al carbonului, ceea ce înseamnă că acest sector stochează mai mult dioxid de carbon decât emite. Având în vedere potențialul de stocare a carbonului pe care îl prezintă solurile și pădurile, sectoarele LULUCF ar putea genera credite de aproximativ 1,4 miliarde (sau 1 400 Mt CO₂ echivalent) în perioada 2021-2030³. În timp ce este esențial ca și sectorul LULUCF să contribuie la atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră, mai multe țări ale UE văd acest lucru ca pe un mod de dislocare a eforturilor în alte sectoare precum agricultura. Cu toate acestea, prin introducerea compensărilor silvice în ESD se subminează grav reducerile emisiilor necesare în sectoarele ESD și s-ar putea ajunge la o creștere cu 23 % a emisiilor de gaze cu efect de seră în UE în perioada 2021-2030. Emisiile și absorbțiile de gaze cu efect de seră care rezultă din activități provenind din sectorul LULUCF sunt caracterizate de potențiale fluctuații anuale mari, în timp ce există anumite incertitudini legate de fiabilitatea datelor. Din cauza acestor

---

³ Oeko-institut (2015), *Enhanced flexibilities for the EU's 2030 Effort Sharing Decision*. Se pleacă de la premisa că actualele reguli de contabilizare LULUCF sunt proiectate pentru perioada 2021-2030, și că sectorul LULUCF nu beneficiază de un obiectiv ambițios.

caracteristici, sectorul nu este adecvat pentru instrumentele de flexibilitate din ESD care au un ciclu de conformitate anual. În mod similar, plantarea de copaci în vederea dislocării eforturilor în sectoare unde sunt necesare reduceri masive ale emisiilor este un demers riscant, deoarece sectorul forestier este un vast absorbant de carbon în care permanența carbonului stocat nu poate fi garantată, în timp ce emisiile provenind de la combustibilii fosili sunt permanente.

Utilizarea veniturilor din licitații în cadrul EU-ETS pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră provenind din sectoarele care nu intră sub incidența ETS s-ar putea dovedi o ocazie pentru inițierea unor demersuri de punere în aplicare a măsurilor în vederea obiectului pentru 2030.

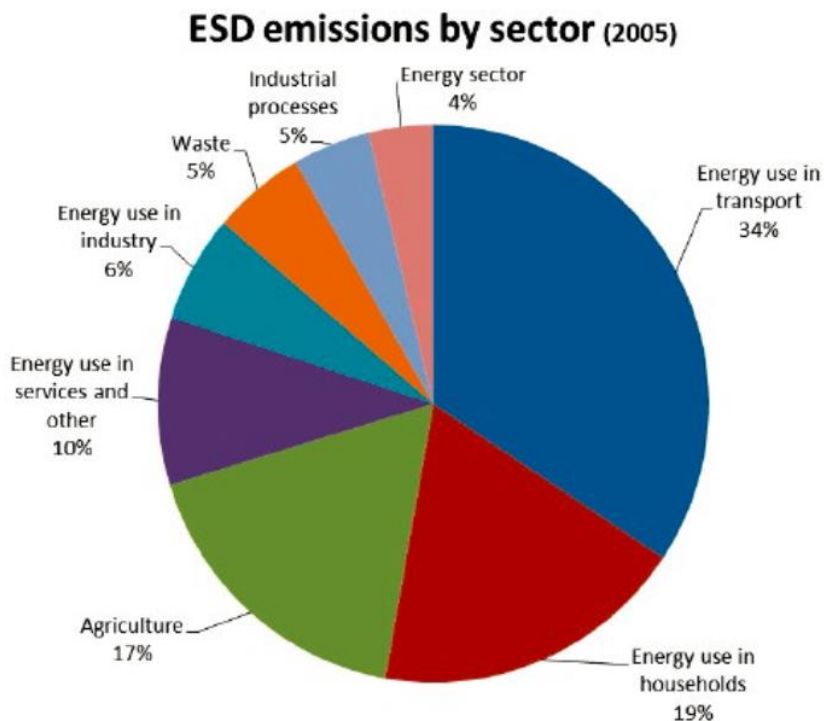
1.2 Situația emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din sectoarele care nu intră sub incidența EU-ETS

1.2.1. Emisiile de gaze cu efect de seră provenite din sectoarele care nu intră sub incidența EU-ETS în UE

În aprilie 2009 Parlamentul European și Consiliul UE au adoptat împreună Decizia 406/2009/CE (Directiva privind repartizarea eforturilor), privind efortul statelor membre de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră astfel încât să respecte angajamentele Comunității de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2020 în sectoarele care nu intră sub incidența EU-ETS. Această decizie își propunea să stabilească contribuția minimă a statelor membre în vederea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră în perioada 2013-2020.

Obiectivul actual prevăzut de ESD, și anume reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2020 cu 10 % față de nivelul din 2005 poate fi atins cu ușurință, fără costuri nete pentru economia europeană, dimpotrivă, acesta asigură beneficii nete pentru economie prin creșterea eficienței. În ansamblu, se preconizează că majoritatea statelor membre își vor atinge obiectivul stabilit pentru 2020 în Decizia privind repartizarea eforturilor.

Figura 4. Emisiile de gaze cu efect de seră la nivelul UE în sectoarele care nu intră sub incidența ETS în 2005.

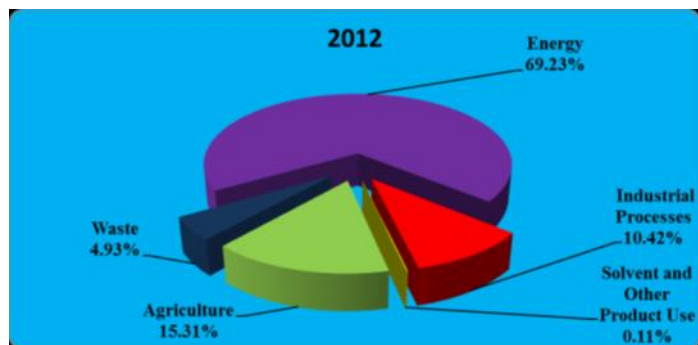

Sursa: Carbonmarketwatch.org/wp-content/uploads/2014/05/ESD-Policy-Brief-Carbon-Market-Watch_final_WEB.pdf

1.2.2. Prezentare generală a emisiilor de gaze cu efect de seră în România în 2012

Potrivit Inventarului de gaze cu efect de seră al României, emisiile totale de GES în 2012 în România, excluzând absorbțiile prin absorbanți, s-au ridicat la 118 764,15 Gg CO₂ echivalent.

Figura 5. Distribuția pe sectoare a emisiilor de GES în 2012 în România

Sursa: Inventarul gazelor cu efect de seră al României 2014

Sectorul energiei reprezintă cea mai importantă sursă de emisii de gaze cu efect de seră în România.

Potrivit IPCC, sectorul menționat include următoarele categorii: Economia energetică, industria prelucrătoare și construcție, transport, alte sectoare (comercial/instituțional, rezidențial, agricultură/silvicultură/pescărie); Altele (staționar, mobil - conform IPCC); emisii fugitive provenind de la combustibili.

Comparativ cu alte sectoare generatoare de emisii de gaze cu efect de seră (procese industriale, agricultură, LULUCF, deșeuri), sectorul energiei reprezintă cea mai importantă sursă de emisii antropice de gaze cu efect de seră din România.

În 2012, sectorul energetic a generat aproximativ 69,23 % din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră.

Emisiile de gaze cu efect de seră rezultate din sectorul energiei au scăzut cu 59,60 % comparativ cu nivelul de referință din 1989.

Procesele industriale au contribuit la nivelul total al emisiilor de gaze cu efect de seră cu 10,42 %. În acest sector s-a înregistrat o scădere semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră (cu 65,10 % în 2012 față de nivelul din 1989) în urma declinului sau a închiderii anumitor activități de producție.

Solvenți și alte produse. Tendința emisiilor provenind din acest sector s-a înscris în tendința generală: nivelul emisiilor a înregistrat o scădere semnificativă după 1989, după care, în perioada 1992-2002, s-a menținut la o valoare constantă; după 2002, nivelul emisiilor a început din nou să crească și datorită revitalizării activităților economice relevante (producția de automobile, construcții și clădiri).

Nivelul emisiilor de gaze cu efect de seră a scăzut în 2012 cu 80,22 % față de nivelul din 1989⁴.

De asemenea, au scăzut emisiile de gaze cu efect de seră din **agricultură**. Emisiile de gaze cu efect de seră în 2012 au fost cu 55,35 % sub nivelul din 1989, datorită declinului șeptelului, scăderii numărului de suprafețe cultivate cu orez, scăderii numărului de culturi, precum și datorită scăderii cantităților de îngrășăminte sintetice utilizate.

În 2012, 15,31 % din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră au provenit din agricultură.

LULUCF: Nivelul absorbțiilor/emisiilor nete de gaze cu efect de seră a fost cu 34,35 % mai mare în 2012 comparativ cu nivelul din anul de referință. Sectorul exploatarea terenurilor acționează ca un canal de absorbție net, în România, având o capacitate de absorbție medie de 20 544,21 Gg/an, valoare care s-a menținut relativ stabilă în ultimii 22 de ani.

Emisiile provenind din sectorul **deșeurilor** au crescut în 2012 cu 25,62 % față de nivelul din 1989. Contribuția sectorului deșeurilor la emisiile totale de gaze cu efect de seră în 2012 a fost de 4,93%.

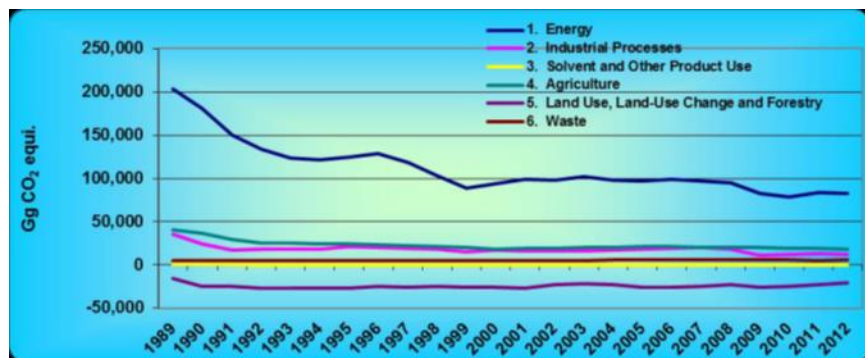
Figura 6 de mai jos prezintă tendințele emisiilor de gaze cu efect de seră pe fiecare sector. Emisiile de gaze cu efect de seră sunt exprimate în Gg echivalent CO₂.

---

⁴ NIR 2014

Figura 6. Tendințele emisiilor de gaze cu efect de seră pe fiecare sector în România în perioada 1989-2012.

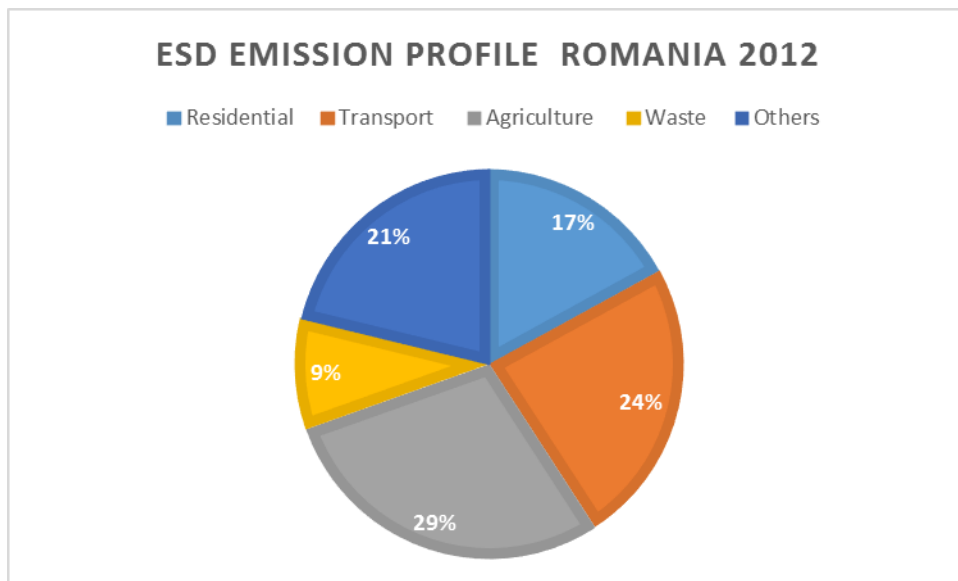
Sursa: Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor - Inventarul Național al României pentru anul 2012

Tendința emisiilor pentru întreaga perioadă se caracterizează printr-o scădere continuă, care se datorează mai multor factori:

- declinul activităților economice și al consumului energetic;
- deoarece economia se află într-o situație de tranziție, anumite industrii mari consumatoare de energie și-au redus activitățile, fapt care s-a reflectat și în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, în special în perioada 1989–1999;
- scăderea rezervelor naționale de gaze naturale;
- creșterea eficienței energetice la consumatorii finali prin schimbarea tehnologiilor vechi cu tehnologii noi, scăderea consumului de energie din marile orașe datorită declinului drastic al cererii de energie termică de la consumatorii industriali, dar și datorită deconectării gospodăriilor de la sistemul centralizat de termoficare, combinată cu tendința crescândă de utilizare a sistemelor de încălzire individuală de apartament;
- În 2006 resursele de energie disponibile au crescut ca număr comparativ cu anul precedent. Creșterea s-a bazat în principal pe creșterea importului de vectori energetici (+3,1%), compensând scăderea redusă a producției de energie primară în urma cantității diminuate de petrol brut (-8,1%),
- creșterea resurselor de gaze naturale în 2006 a fost determinată de creșterea semnificativă a importurilor (+14,3%);
- scăderea resurselor de petrol brut și de energie hidroelectrică în 2011 a fost compensată de creșterea cantităților de gaze naturale disponibile pentru utilizare;
- importurile de gaze naturale au crescut în 2011 față de nivelul din anul precedent, reprezentând 35,7% din totalul importurilor de produse energetice; între timp, s-a înregistrat o scădere a importurilor de petrol brut, care a reprezentat 47,1% din totalul importurilor de produse energetice (Sursa– Institutul Național de Statistică din România);
- scăderea resurselor de petrol brut (-6,8%) și de gaze naturale (-0,7%) în 2012.

1.2.3. Emisiile de gaze cu efect de seră în sectoarele care nu intră sub incidența EU-ETS în România în 2012

Figura 7. Emisiile de gaze cu efect de seră în temeiul Deciziei privind repartizarea eforturilor în România în 2012.

Sursa: Öko-Institut pe baza AEA 2014b

Emisiile provenind din sectoarele care nu intră sub incidența ETS ar putea fi defalcate pe următoarele sectoare:

- Rezidențial – 17,0 %
- Transport – 23,8 %
- Agricultură – 28,7 %
- Deșeuri – 9,2 %
- Altele – 21,2 %.

1.2.4. Transpunerea ESD în România

Estimarea cotelor pe care le dețin sectoarele reglementate de ETS/ESD este un factor determinant pentru redactarea prognozelor asociate emisiilor de gaze cu efect de seră, având în vedere cerințele legale care reglementează aceste sectoare și necesitatea respectării obiectivelor anuale stabilite pentru sectoarele ESD, în conformitate cu prevederile Deciziei nr. 406/2009/CE. Pentru perioada cuprinsă între 2013 și 2020, pentru sectoarele ESD din România s-a prevăzut o creștere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 19 % comparativ cu nivelul emisiilor din 2005. În tabelul de mai jos sunt prezentate nivelurile anuale de emisii alocate României pentru fiecare an în perioada 2013-2020, calculate prin aplicarea valorilor potențialului de încălzire globală definite în cel de al doilea și, respectiv, cel de al patrulea raport de evaluare elaborat de IPCC, prevăzute în anexele I și II la Decizia nr. 162/2013/UE:

Tabelul 1. Nivelul anual de emisii alocate

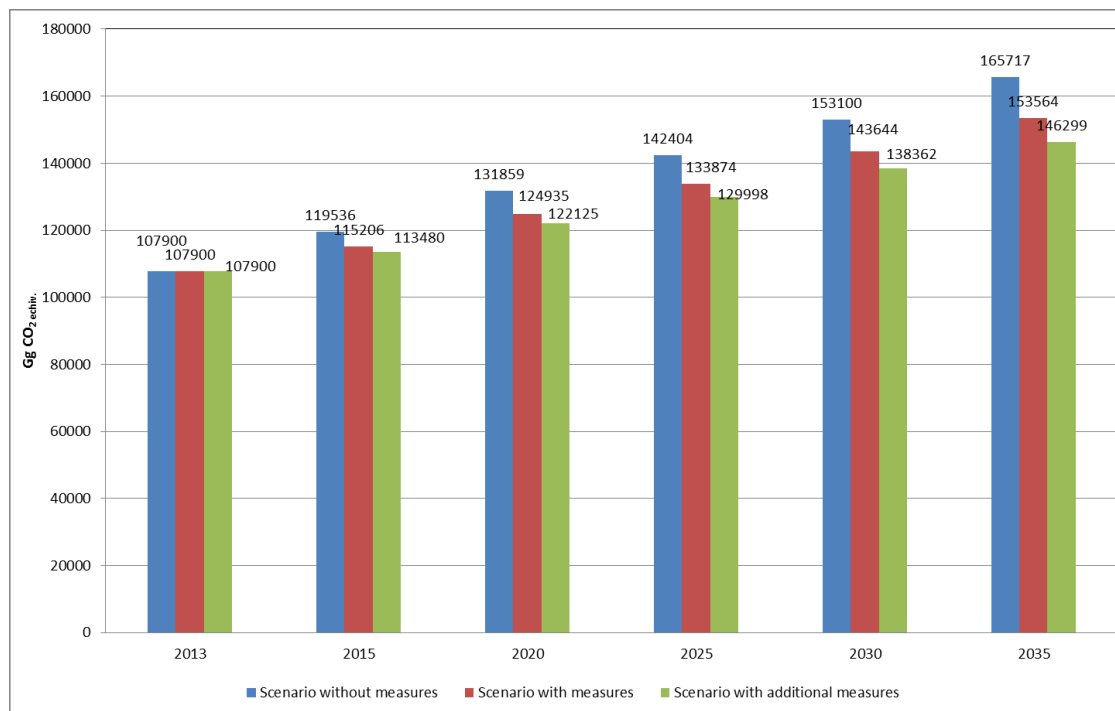
Potențial ul de încălzire globală în:	Nivelul anual de emisii alocate [t CO ₂]							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Cel de al 2-lea raport IPCC	79.108.3 41	80.681.6 87	82.255.0 34	83.828.3 80	85.401.7 27	86.975.0 74	88.548.4 20	90.121.7 67
Cel de al 4-lea raport IPCC	83.080.5 13	84.765.8 58	86.451.2 02	88.136.5 47	89.821.8 91	91.507.2 36	93.192.5 81	94.877.9 25

Activitățile efectuate pentru stabilirea cotei ocupate de sectoarele ETS din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră au fost următoarele:

- analiza și selecția datelor disponibile la nivel național pentru a stabili cota aferentă sectoarelor ETS;
- estimarea cotei deținute de sectorul ETS din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră

Pentru estimarea tendinței GES în România, au fost elaborate trei scenarii: fără luarea de măsuri, cu luarea de măsuri și cu luarea de măsuri suplimentare.

Figura 8. Nivelurile proiectate ale emisiilor totale de gaze cu efect de seră în cadrul celor trei scenarii analizate pentru perioada 2013-2035

Sursa: Raportul României privind emisiile de gaze cu efect de seră 2015.

1.3 Programe de finanțare existente în sectoarele care nu intră sub incidența EU-ETS

1.3.1. Măsuri suplimentare în unele țări UE

Se preconizează că majoritatea statelor membre UE vor depăși obiectivele ESD chiar în absența unor măsuri suplimentare. Cu toate acestea, șapte state membre (Bulgaria, Germania, Italia, Letonia, Lituania, Țările de Jos, Slovenia) trebuie să pună în aplicare politici suplimentare sau să utilizeze mecanisme de flexibilitate și să se axeze pe eficiența energetică a clădirilor. Alte șase țări (Austria, Belgia, Finlanda, Irlanda, Luxemburg și Spania) trebuie să pună în aplicare politici și măsuri suplimentare (care nu au fost încă planificate), să utilizeze compensări sau să achiziționeze AEA.

În ansamblu, Comisia Europeană a propus o serie de recomandări specifice pentru fiecare dintre cele 16 state membre⁵. În mod ideal, statele membre ar trebui să promoveze cadre fiscale pentru internalizarea costurilor de protecție a mediului în tarife, de exemplu prin introducerea unui tarif pentru emisiile de carbon în sectoarele care nu intră sub incidența ETS. Printre alte recomandări se numără:

⁵ http://carbonmarketwatch.org/wp-content/uploads/2014/05/Report-How-Member-States-are-doing-implementing-the-ESD-Carbon-Market-Watch_WEB1.pdf;
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/16_energy_and_ghg.pdf

- utilizarea veniturilor obținute din licitațiile cu certificate EU-ETS;
- politici de eficiență energetică, în special pentru clădiri;
- investițiile în tehnologii ecologice, în surse de energie regenerabile și în infrastructura energetică;
- reducerea emisiilor din sectorul transporturilor;
- reducerea fiscalității asupra veniturilor salariale și plasarea acestora în aspectele legate de mediu (ceea ce va conduce și la creșterea competitivității);
- eliminarea subvențiilor pentru activitățile cu efecte dăunătoare asupra mediului.

Cele șapte țări care se preconizează că nu vor îndeplini obiectivele ESD au propus o listă de măsuri. Majoritatea măsurilor constau în politici care generează venituri la bugetul de stat, cum ar fi impozitarea combustibililor sau reducerea subvențiilor în sectoarele cu niveluri ridicate ale emisiilor, impozitarea traficului, taxe de mediu. Punerea în aplicare a acestor măsuri generatoare de venituri ar permite reducerea altor impozite sau asigurarea de resurse în vederea sprijinirii altor măsuri de protecția mediului. Unele dintre măsurile propuse presupun resurse publice, în special subvenții pentru eficiența energetică a clădirilor sau pentru înlocuirea vehiculelor. Este posibil ca o serie de țări (Irlanda, Belgia, Luxemburg) să nu poată pune în aplicare măsurile propuse din cauza lipsei de voință politică. De exemplu, în Luxemburg guvernul ezită să introducă taxele pe combustibili pentru a nu descuraja turismul, iar Finlanda are rețineri în ce privește reducerea subvențiilor pentru anumite industrii energointensive. O altă problemă este lipsa coordonării instituționale între autoritățile federale și cele regionale, de exemplu în Belgia. În cazul în care nu vor putea îndeplini obiectivele stabilite prin ESD, aceste țări ar putea valorifica mecanismele de flexibilitate în materie de tranzacționare din ESD.

Tabelul 2. Lista politicilor și a finanțărilor suplimentare în șase state membre UE în vederea îndeplinirii obiectivelor din ESD

Țara	Decalajul preconizat față de obiectiv	Măsuri
Austria	0,50 %	Limitare prin lege a emisiilor pentru fiecare dintre sectoarele care nu intră sub incidența ETS pentru perioada 2013–2020 și elaborarea unei liste de măsuri pentru asigurarea conformității cu obiectivele ESD: eficiența energetică, eficiența energetică a clădirilor, utilizarea SRE, mobilitate, integrarea climei în planificarea urbană și regională, acordarea de stimulente economice pentru protecția climei. Măsurile ar reduce nevoile Austriei de a cumpăra credite de compensare sau AEA.
Belgia	11%	Stimulente economice regionale pentru eficiența energetică a clădirilor, pompe de căldură, panouri solare. Gestionarea situațiilor de congestie a traficului / punerea în aplicare a noului sistem de taxare a traficului. Îmbunătățirea modalității de distribuire a responsabilităților și obiectivelor între guvernele centrale și cele regionale este esențială.
Finlanda	1-6 %	Politica: eficiența energetică a industriilor (industria forestieră, industria

		siderurgică, industria chimică); în domeniul clădirilor și al transportului rutier, creșterea gradului de utilizare a energiei din surse regenerabile, reducerea consumului de petrol cu 20 % până în 2020 în transportul rutier, termoficare; sectorul deșeurilor; creșterea taxei pe energia obținută prin arderea turbei; energii regenerabile în sectorul de termoficare; eliminarea treptată a subvențiilor în sectoarele care prezintă probleme de mediu.
Irlanda	11-18 %	Sectoare cu niveluri mari ale emisiilor: transportul, agricultura Proiect de lege privind măsurile de combatere a schimbărilor climatice și scăderea emisiilor de carbon Foi de parcurs până în 2050 privind reducerea emisiilor de carbon pentru departamentele guvernamentale
Luxemburg	18-23 %	Sectoare cu niveluri mari ale emisiilor: transportul Măsuri propuse: creșterea taxelor pe combustibili; fondul de climă și energie: cumpărarea de credite de compensare și de certificate reprezentând 12 milioane de tone de CO ₂ -eq pentru perioada 2013-2020
Spania	6-9 %	Programul privind proiectul de combatere a schimbărilor climatice: proiecte de achiziție de credite de compensare și cumpărarea de unități de reducere a emisiilor de carbon din proiectele respective. Înlocuirea parcului de vehicule; un nou sistem de taxe de mediu; Planul-cadru național privind deșeurile

Sursa: Carbonwatch

1.3.2. Utilizarea veniturilor EU-ETS în UE

Conform Directivei consolidate 2009/29/CE, începând din 2013, statele membre vor include în licitații toate certificatele care nu sunt alocate cu titlu gratuit, în conformitate cu articolul 10 literele a și c.

Cantitatea totală de certificate care vor fi licitate de către fiecare stat membru va fi structurată după cum urmează:

(a) 88 % din cantitatea totală a cotelor de licitat se distribuie între statele membre în ponderi identice cu ponderea deținută de statul membru vizat din totalul emisiilor verificate în cadrul sistemului comunitar pentru 2005 sau media pentru perioada 2005-2007, alegându-se valoarea cea mai ridicată;

(b) 10 % din cantitatea totală a cotelor de licitat se distribuie între anumite state membre din motive de solidaritate și dezvoltare în cadrul Comunității, ceea ce înseamnă creșterea cantității cotelor pe care statul membru respectiv le scoate la licitație în temeiul literei (a) cu procente precizate în anexa IIa;

(c) 2 % din cantitatea totală a cotelor de licitat se distribuie între statele membre ale căror emisii de gaze cu efect de seră în 2005 au fost cu cel puțin 20 % sub emisiile în anul de referință în temeiul Protocolului de la Kyoto.

Acolo unde este necesar, procente menționate la literele (b) și (c) se adaptează în mod proporțional pentru ca distribuția să fie de 10 % și, respectiv, de 2 %.

Statele membre determină destinația veniturilor obținute în urma licitării cotelor. Cel puțin 50 % din veniturile provenite din licitarea cotelor menționată ar trebui să fie utilizate în unul sau mai multe dintre următoarele scopuri:

(a) reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, inclusiv prin contribuția la Fondul Global pentru Energii Regenerabile și Eficiență Energetică și la Fondul pentru adaptare, declarat operațional de către Conferința de la Poznan privind schimbările climatice (COP 14 și COP/MOP 4), pentru adaptarea la efectele schimbărilor climatice și pentru finanțarea cercetării și dezvoltării, precum și a proiectelor demonstrative în domeniul reducerii emisiilor și al adaptării la efectele schimbărilor climatice, inclusiv participarea la diverse inițiative în cadrul planului strategic în domeniul tehnologiei energetice și al platformelor tehnologice europene;

(b) dezvoltarea energiilor regenerabile în vederea îndeplinirii angajamentului UE de a genera 20 % din energie din surse regenerabile până în 2020, precum și pentru dezvoltarea altor tehnologii care contribuie la tranziția către o economie fiabilă și durabilă cu emisii scăzute de dioxid de carbon și pentru a crește eficiența energetică cu 20 % până în 2020;

(c) măsuri de evitare a defrișărilor și de creștere a împăduririlor și reîmpăduririlor în țările în curs de dezvoltare care au ratificat acordul internațional privind schimbările climatice; pentru transferul de tehnologie și facilitarea adaptării la efectele adverse ale schimbărilor climatice în aceste țări;

(d) sechestrarea forestieră în Comunitate;

(e) captarea și stocarea geologică a CO₂ în condiții de siguranță pentru mediu, în special a celui provenit de la centralele electrice care produc energie din combustibili fosili solizi și de la o serie de sectoare și subsectoare industriale, inclusiv în țările terțe;

(f) încurajarea trecerii la emisii reduse și la forme de transport public;

(g) finanțarea cercetării și dezvoltării în domeniul eficienței energetice și al tehnologiilor curate în sectoarele aflate sub incidența prezentei directive;

(h) măsuri privind creșterea eficienței energetice și cele privind izolarea termică a locuințelor sau sprijinul financiar acordat pentru soluționarea aspectelor sociale în ceea ce privește gospodăriile cu venituri mici și mijlocii;

(i) acoperirea cheltuielilor administrative legate de gestionarea sistemului comunitar.

În prezent, UE discută modul în care ar trebui să revizuiască Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) pentru perioada de după 2020. În iulie 2015 Comisia Europeană a prezentat propunerea sa cu privire la această revizuire. Conform propunerii legislative actuale, se propune compensarea costurilor indirecte aferente relocării emisiilor de dioxid de carbon din veniturile obținute din licitații.

Conform Regulamentului privind mecanismul de monitorizare, statelor membre li s-a solicitat să raporteze pentru prima dată până la 31 iulie 2014 cu privire la sumele și utilizarea veniturilor obținute din licitarea certificatelor ETS în anul 2013.

Veniturile totale obținute din licitațiile ETS s-au ridicat la 3,6 miliarde EUR⁶. Directiva EU-ETS prevede că cel puțin 50 % din veniturile provenite din licitarea certificatelor sau echivalentul valorii financiare a acestor venituri ar trebui să fie utilizate în domeniul climei și energiei. Toate statele membre au raportat că au utilizat sau intenționează să utilizeze 50 % sau mai mult din aceste venituri sau echivalentul valorii financiare a acestor venituri în domeniul climei și al energiei (87 % în medie reprezentând aproximativ 3 miliarde EUR), în principal pentru sprijinirea investițiilor interne în climă și energie.

Doar unele state membre au raportat informații cu privire la defalcarea destinației acestor venituri pe tipuri de acțiuni. De exemplu, Franța, Republica Cehă și Lituania își utilizează toate veniturile obținute din licitarea certificatelor în proiecte de îmbunătățire a eficienței energetice a clădirilor. Bulgaria, Portugalia și Spania utilizează majoritatea veniturilor pentru dezvoltarea energiei din surse regenerabile. Polonia utilizează cea mai mare parte a veniturilor destinate combaterii schimbărilor climatice pentru sprijinirea eficienței energetice și a energiei din surse regenerabile. În Germania toate veniturile din licitații sunt utilizate în domeniul energiei și al combaterii schimbărilor climatice, majoritatea fiind direcționate spre un fond special pentru climă și energie care sprijină o gamă largă de proiecte. Finlanda direcționează veniturile din licitații spre activitățile de asistență oficială pentru dezvoltare, inclusiv spre finanțarea combaterii schimbărilor climatice. Regatul Unit utilizează aproximativ 15 % din veniturile din licitații pentru acordarea de asistență financiară gospodăriilor cu venituri mici în legătură cu cheltuielile pentru energie.

Țări precum Regatul Unit, Portugalia și Irlanda utilizează o parte din venituri pentru acoperirea cheltuielilor administrative cu gestionarea schemei ETS sau a altor cheltuieli generale și administrative antrenate de Programul special pentru schimbările climatice, precum Lituania.

Tabelul 3 de mai jos se bazează pe chestionarul prevăzut la articolul 17 din RMM: Raportarea statelor membre cu privire la utilizarea veniturilor din licitații, în conformitate cu articolul 24 din Regulamentul (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului⁷ – pentru anul 2013.

Tabelul 3. Utilizarea veniturilor din licitarea certificatelor EU-ETS de către statele membre în 2013

Nr	Țara	Venitul total din licitații (milioane EUR) pentru anul (2013) ⁸	Veniturile EU-ETS au fost utilizate pentru măsuri de combatere a schimbărilor climatice? (național / internațional)	Constituirea unui fond nou? (cumularea cheltuielilor)	Priorități	Descriere
1	Regatul Unit	485			Sărăcie energetică	Măsuri de atenuare a sărăciei energetice,

⁶ http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/progress/docs/com_2014_689_en.pdf, pg. 18.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:165:0013:0040:en:PDF>

⁸ SWD(2014) 336 final

					inclusiv schema „Warm Front”
				„Green Deal”	Finanțare pentru schema „Green Deal” pentru efectuarea de îmbunătățiri care economisesc energie
				Stimulentul pentru încălzire din surse regenerabile „Renewable Heat Incentive”	Se acordă plăți participanților la schemă care generează și utilizează energie din surse regenerabile pentru a-și încălzi clădirile. Prin generarea sporită de căldură din surse de energie regenerabilă (în loc de combustibili fosili), schema menționată contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în Regatul Unit și la îndeplinirea obiectivelor de reducere a efectelor schimbărilor climatice.
				Programul de prime pentru încălzirea din surse regenerabile de energie „Renewable Heat Premium	Prin schema RHPP s-au acordat plăți unice gospodăriilor pentru a le ajuta să cumpere tehnologii de încălzire a

		Programme”	locuinței din surse regenerabile, precum panouri solare, pompe de căldură și boilere pe bază de biomasă. Schema s-a derulat în perioada august 2011 - 31 martie 2014.
		Știința și analiza climei și a energiei	Finanțare pentru cercetările în domeniul schimbărilor climatice, al științelor climatice și pentru analize și cercetări în domeniul energiei.
		Inovarea în domeniul energetic și prezentarea programului de inovare	Programul de inovare este axat pe diminuarea riscurilor și reducerea costurilor noilor tehnologii care sunt vitale pentru sprijinirea dezvoltării industriilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon și a inovațiilor în domeniu
		ETS	Costuri pentru administrarea Schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii
		„Warm Homes	Costurile antrenate de

					Discount”	inițierea și derularea schemei „Warm Homes Discount”
2.	Republica Cehă	81	Național/internațional: „cel puțin” 50 % sunt alocate în mod specific (sunt direcționate spre asigurarea eficienței energetice a clădirilor, finanțarea combaterii schimbărilor climatice la nivel internațional și eficiența energetică a sistemului de termoficare centralizat și a industriei)	Fondul de mediu existent al statului va fi utilizat pentru finanțarea eficienței energetice a clădirilor și a combaterii schimbărilor climatice la nivel internațional.	Programul ecologic de conservare a energiei	Programul ecologic de conservare a energiei este o schemă de sprijin financiar menită să promoveze luarea de măsuri de conservare a energiei de către gospodării, axat pe renovarea locuințelor particulare (izolarea termică), construirea de noi locuințe cu consum redus de energie sau conform standardului de casă pasivă și utilizarea de surse regenerabile de energie sau cu consum redus de energie pentru încălzire.
3	Ungaria	35	Prin legea națională privind clima s-a decis la 50 % din veniturile din licitații să fie utilizate pentru cheltuieli legate de combaterea schimbărilor climatice.	Legea bugetului pe 2013 prevede un sistem de dezvoltare a unei economii ecologice (cu fonduri în valoare de 17 milioane	Schema financiară privind economia ecologică	Asistență financiară pentru izolarea termică a caselor aparținând unor persoane cu venituri mici și medii

				EUR) care vor proveni, cel mai probabil, din veniturile din licitații.		
4	Polonia	244	Național: Este posibil ca 50 % din venituri sau echivalentul acestora să fie cheltuite pe protecția mediului și probleme de adaptare.	Ministerul Economiei susține ideea alocării veniturilor EU-ETS într-un fond special (chestiune aflată încă în dezbateri).	Energia din surse regenerabile	Programul de utilizare a energiei din surse regenerabile - partea a 3-a - pentru instalarea unor panouri solare
					Schema privind investițiile ecologice	GIS -partea 1 – eficiența energetică în clădirile publice
						Îmbunătățirea eficienței energetice pentru sursele de energie termică
6	Germania	790		Veniturile ETS sunt direcționate către Fondul special pentru energie și climă	EKFund	<p>Eficiența energetică</p> <p>Energia din surse regenerabile</p> <p>Conservarea energiei</p> <p>Eficiența energetică a clădirilor</p> <p>Măsuri de combatere a schimbărilor climatice</p> <p>Dezvoltarea electromobilității</p>

7	Irlanda	42		Nu		Eficiența energetică a clădirilor Împădurirea terenurilor Cheltuieli pentru punerea în aplicare a directivei
8	Franța	219	Național: „cel mult 590 milioane EUR” (la momentul respectiv, aceasta era valoarea preconizată a 100 % din venituri) pentru reabilitarea locuințelor sociale de către Agenția Națională pentru Locuințe	Nu	Eficiența energetică a clădirilor	Eficiența energetică pentru gospodăriile afectate de sărăcia energetică.

Sursa: Analiza BM pe baza informațiilor din raportul publicat pe site-ul dr.eionet.europa.eu cu privire la articolul 17 din RMM (<http://rod.eionet.europa.eu/obligations/698/deliveries>)

1.3.3. Cadrul financiar multianual

Programe operaționale sectoriale finanțate de UE

Cadrul financiar multianual (CFM) pentru perioada 2014-2020, adoptat de Consiliul European în februarie 2013, impune creșterea cheltuielilor legate de climă la cel puțin 20 % din cheltuielile UE.

Aceste cerințe au fost transpuse în obiectivele Programului Operațional al României în vederea respectării legislației UE privind schimbările climatice și a îmbunătățirii ratei de absorbție a fondurilor UE.

Banca Mondială, în baza Componentei B a programului OPERA CLIMA, a dezvoltat Identificarea și integrarea măsurilor de investiții privind clima în Programele Operaționale 2014-2020 pentru fondurile UE⁹.

Pentru perioada 2014-2020, guvernul va lua o serie de măsuri incluse în Programele Operaționale sectoriale (PO) ce vor fi finanțate de UE cu cofinanțare națională și a adoptat o serie de scheme de ajutoare de stat și mecanisme de sprijin în diverse sectoare, cu scopul de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră. Măsurile vizează majoritatea sectoarelor care intră sau nu sub incidența ETS, deși nu toate

⁹ <http://www.worldbank.org/en/country/romania/brief/romania-climate-change-and-low-carbon-green-growth-program>

prezintă obiective clar și explicite de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, însă unele dintre acestea prezintă o serie de obiective în materie de climă sau mobilitate care au ca efect colateral și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (de exemplu eficiența energetică, trecerea modală de la modurile de transport cu emisii ridicate la cele cu nivel scăzut al emisiilor, creșterea ponderii energiei din surse regenerabile etc.).

Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră la instalațiile ETS din sistemul energetic a fost deja abordată într-o cerere specială aprobată de Comisia Europeană în cursul anului 2011, prin Planul Național de Investiții, finanțat printr-un mecanism intitulat „derogarea de la articolul 10 litera (c)”, în vederea susținerii investițiilor pentru modernizarea sectorului energetic. Mai jos este prezentat un rezumat al alocărilor principale pentru proiectele de reducere a GES în PO sectoriale. Pe baza acestor măsuri existente, recomandăm concentrarea veniturilor din licitațiile ETS pe deficiențe (priorități lipsă sau beneficiari lipsă care nu sunt prevăzuți în politicile existente).

Sectorul locativ și eficiența energetică:

Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) finanțează măsurile de îmbunătățire a eficienței energetice, precum:

- „rețelele inteligente” - dezvoltarea și punerea în aplicare a sistemelor de distribuție inteligente care funcționează la tensiuni medii și joase: PO Infrastructură Mare își propune să reducă consumul mediu de energie electrică al gospodăriilor (de la 1,35 la 1,2 MWh/gospodărie/an). Suma totală: 40,5 milioane EUR (contribuția UE - 32,4 milioane), programul acoperă doar 10 % din nevoi și trebuie elaborat pentru a acoperi până la 80 % până în 2018, ca angajament față de UE.
- creșterea eficienței energetice a rețelelor de termoficare în București și în alte 7 orașe: PO Infrastructură Mare ar contribui la reducerea pierderilor pe traseul rețelelor de termoficare - transmitere și distribuție. Ținta care trebuie atinsă la nivel național este reducerea pierderilor de căldură de la 26,76 la 15 % în 2023. Suma totală: 293,5 milioane EUR (din care contribuția UE este de 234,5 milioane). Programul acoperă aproximativ 40-50 % din sumele necesare pentru îndeplinirea obiectivului național.
- eficiența energetică în cazul consumatorilor industriali: PO Infrastructură Mare prevede instalarea de contoare pentru consumul industrial pe platformele industriale, în valoare de 12,5 milioane EUR (finanțare în valoare de 9,99 milioane EUR). Ținta globală este îmbunătățirea eficienței energetice de la 183 ktoe/1.000 EUR la 121,5. Alocarea totală în POIM acoperă 10 % din nevoi.
- în temeiul axei 3 a POIM ar putea fi finanțate eventuale proiecte de convertire a deșeurilor în energie, pentru București, în cazul în care un proiect pentru gestionarea integrată a deșeurilor în București este eligibil pentru finanțare.

Programul Regional se axează pe eficiența energetică în zonele urbane:

- clădirile publice și rezidențiale și iluminatul public: izolarea termică a gospodăriilor (blocuri), îmbunătățirea eficienței sistemelor de încălzire, inclusiv modernizarea cazanelor din blocuri/la intrarea în bloc, soluții de încălzire din surse regenerabile de energie; și iluminat public, inclusiv înlocuirea becurilor, extinderea sistemelor de iluminat public, iluminat public din surse regenerabile de energie și strategii locale: PO Regional, 1,187 milioane EUR. Măsura ar contribui la reducerea consumului de energie primară în clădirile publice (de la 0,19 Mtoe/an la 0,12), în sectorul locativ (de la 0,96 la 0,47) și

la conservarea energiei în iluminatul public de la 669 la 446 GWh/an. Reducerea anuală de GES ar fi de 228.742 tone CO₂ echivalent.

Transport:

Programul Operațional Regional și Programul Operațional Infrastructură Mare sprijină măsurile care sporesc eficiența energetică sau reduc emisiile de gaze cu efect de seră în transportul public, cum ar fi:

- construirea unei infrastructuri feroviare: PO Infrastructură Mare sprijină construirea de căi ferate (1,4 miliarde EUR, din care UE finanțează 1 miliard EUR) și efectuarea de investiții pentru îmbunătățirea durabilității și a calității transportului feroviar (392 milioane EUR, din care UE finanțează 276 milioane EUR). Ambele măsuri au ca scop îmbunătățirea mobilității și limitarea trecerii modale de la transportul feroviar la cel rutier, care ar afecta reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, chiar dacă efectul nu a fost încă cuantificat.

- dezvoltarea sistemului de transport cu metroul în București: PO Infrastructură Mare (726 milioane EUR, din care UE finanțează 512 milioane). Măsura contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transportul public din București (efectul nu a fost încă cuantificat). Proiectele de dezvoltare a sistemului de transport cu metroul, cum ar fi cele care au fost finanțate până în prezent prin amendamentele ad-hoc aduse OUG 115 ar fi eligibile pentru această sursă de finanțare și ar permite totodată și prioritizarea și monitorizarea adecvată a reducerii efective a nivelului emisiilor.

- investiții pentru sprijinirea planurilor de mobilitate urbană: PO Regional 1,187 milioane EUR, investiții constând în dezvoltarea transportului public, introducerea automobilelor electrice și a infrastructurii pentru un transport urban durabil. Ținta globală este limitarea emisiilor de CO₂ la 17 MtCO_{2e}.

- investiții în transportul urban, în vederea susținerii planurilor de mobilitate urbană și a infrastructurii de transport, reducerea emisiilor de CO₂, accesibilitatea transportului public, înlocuirea parcului existent, amenajarea unor benzi speciale, introducerea biletelor electronice, elaborarea unor planuri de mobilitate urbană și pentru alte orașe. Pentru această sursă de finanțare sunt eligibile proiectele de înlocuire a parcului de transport public existent, cum ar fi cele vizate până în prezent de amendamentele ad-hoc aduse OUG 115, care ar permite totodată prioritizarea și monitorizarea adecvată a reducerii nivelului emisiilor aferente PO Regional - 1,126 milioane EUR.

- în plus față de finanțarea UE, ca program național sprijinit de la bugetul de stat, programul „Rabla” este gestionat de Administrația Fondului pentru Mediu și sprijină înlocuirea vehiculelor uzate. Banca Mondială estimează că în perioada 2016-2023 va fi necesar un buget în valoare de 164 milioane EUR pentru ca programul să conducă la o reducere a nivelului de GES de 0,241 MtCO_{2e}¹⁰.

Sectorul deșeurilor: Programul Operațional Infrastructură Mare¹¹ asigură:

- investiții în sectorul deșeurilor pentru îndeplinirea condițiilor prevăzute în acquis-ul Uniunii Europene în materie de mediu: PO Infrastructură Mare 374 milioane EUR (299 milioane în finanțare UE). Măsura

---

¹⁰ *Transport Sector Rapid Assessment, Climate Change and Low Carbon Green Growth Program, Component C, Transport Mitigation Report, Romania, 2015*

¹¹ Programul Operațional Infrastructura Mare, versiunea finală aprobată de CE disponibilă la adresa http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/po/poim/VO.POIM.aprobat.zip

sprijină dezvoltarea unor depozite de deșeuri moderne și are un efect indirect asupra emisiilor de GES care nu a fost încă cuantificat.

Agricultură și silvicultură:

Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 sprijină următoarele măsuri pentru atenuarea schimbărilor climatice:

- sensibilizarea în legătură cu importanța schimbărilor climatice;
- promovarea transferului de cunoștințe și a informațiilor referitoare la utilizarea resurselor durabile care pot contribui la atenuarea schimbărilor climatice de către agricultori și alte părți interesate din mediul rural;
- efectuarea de investiții în dotări și echipamente moderne de depozitare și răspândire a gunoiului de grajd;
- investiții în instalații pentru producerea și utilizarea surselor regenerabile de energie în fermă, inclusiv pentru asigurarea eficienței energetice;
- producția și utilizarea de energie din surse regenerabile în cadrul unităților prelucrătoare din industria agroalimentară și asigurarea eficienței energetice;
- investiții în producția de combustibili din biomasă și de energie din surse regenerabile;
- împădurirea terenurilor agricole și neagricole, pentru a promova creșterea sechestrării dioxidului de carbon;
- trecerea la agricultura ecologică și/sau menținerea unei agriculturi ecologice, care este în general benefică pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin reducerea factorilor de producție agricolă (cum ar fi îngrășămintele sintetice și pesticidele) și reducerea emisiilor de oxizi de azot și de metan.

Fondurile menționate nu ar trebui să se suprapună și ar trebui să se completeze reciproc, pentru a acoperi cât mai multe sectoare și părți interesate cu puțință și pentru a atrage cât mai multe fonduri.

În situațiile în care schema de finanțare este bazată pe veniturile ETS, ar trebui să se ia în calcul faptul că absorbția fondurilor UE reprezintă o prioritate și că nu trebuie să se aloce alte fonduri înainte de a se fi cheltuit fondurile UE alocate unei anumite activități, cu excepția cazului în care sunt vizate alte categorii de părți interesate care nu sunt vizate de fondurile UE.

1.3.4. O nouă rezervă de 2 % din certificatele EU-ETS

În octombrie 2014 Consiliul European a decis, de asemenea, introducerea unei noi rezerve de 2 % din certificatele EU-ETS¹² care va fi destinată unor nevoi investiționale suplimentare care presupun costuri foarte mari, în statele membre cu venituri mici (al căror PIB pe 1 cap de locuitor este sub 60 % din media UE). Rezerva va avea următoarele caracteristici:

---

¹² http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/145356.pdf

- veniturile din alcătuirea rezervei vor fi utilizate pentru îmbunătățirea eficienței energetice și modernizarea sistemelor energetice ale acestor state membre, pentru ca acestea să le poată oferi cetățenilor lor energie mai curată, mai sigură și accesibilă;
- utilizarea fondurilor va fi pe deplin transparentă;
- certificatele din rezervă vor fi licitate în conformitate cu aceleași principii și în același mod ca și celelalte certificate;
- din rezervă se va constitui un fond care va fi gestionat de statele membre beneficiare, iar BEI va fi implicată în selecția proiectelor. Se vor asigura aranjamente simplificate pentru proiectele de mici dimensiuni. Până la 31 decembrie 2030, distribuția fondurilor se va face în funcție de o combinație de criterii, respectiv o cotă de 50 % din emisiile verificate și o cotă de 50 % din criteriile PIB, însă baza pe care se vor selecta aceste proiecte va fi revizuită până la sfârșitul anului 2024.

1.4 Cadrul juridic și instituțional existent pentru utilizarea veniturilor din licitarea certificatelor EU-ETS

1.4.1. Cadrul juridic la nivelul UE

Printre schimbările aduse de Directiva ETS 2009/29/CE de modificare a Directivei 2003/87/CE s-au numărat și prevederi referitoare la licitarea certificatelor de emisie. De asemenea, aceasta constituie documentul de referință în temeiul căruia certificatele urmează să fie distribuite între statele membre. În total, 88 la sută din certificate s-au distribuit în ponderi egale cu ponderea deținută de statul membru vizat din totalul emisiilor verificate în cadrul EU-ETS pentru 2005 sau cu media pentru perioada 2005-2007 (alegându-se valoarea cea mai ridicată).

Restul de 12 la sută s-au distribuit în alt mod; 10 la sută s-au distribuit între anumite state membre din motive de „solidaritate și dezvoltare” în cadrul Comunității, ceea ce înseamnă creșterea numărului de certificate al anumitor state membre cu procente precizate în anexa IIa la directivă.

Două procente din certificate s-au distribuit ca o recunoaștere a eforturilor timpurii depuse pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Acestea au fost alocate statelor membre ale căror emisii de gaze cu efect de seră în 2005 au fost cu cel puțin 20 % sub emisiile în anul de referință în temeiul Protocolului de la Kyoto

În timp ce statele membre stabilesc modul de utilizare a veniturilor obținute din licitarea ambelor tipuri de certificate, cel puțin 50 % din acestea ar trebui cheltuite pentru una sau mai multe activități dintr-o listă de nouă activități legate de atenuarea schimbărilor climatice și de adaptarea la acestea.

1.4.2. Cadrul juridic și instituțional în România

Legislația care instituie cadrul instituțional pentru utilizarea veniturilor ETS este Ordonanța de Urgență a Guvernului (OUG) nr. 115 / 21.12.2011, cu modificările ulterioare.

Potrivit acestui act legislativ, Ministerul Finanțelor Publice a fost desemnat drept adjudecător din partea României pe platforma comună europeană de licitație European Energy Exchange (EEX) și acționează, în

consecință, pe această platformă și va licita certificatele pentru emisiile de gaze cu efect de seră, atât pe cele aferente anului 2012, cât și pe cele aferente perioadei care începe cu 2013.

Autoritățile competente responsabile pentru aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1031/2010 privind calendarul, administrarea și alte aspecte ale licitării certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră în temeiul Directivei 2009/29/CE sunt: Ministerul Finanțelor Publice (MFP), Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP), Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice (ANRMAP), Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE), Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) și Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor.

În conformitate cu articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul CE, Ministerul Finanțelor Publice este desemnat drept adjudecător până la instituirea/desemnarea unei autorități naționale în domeniul schimbărilor climatice la nivel național pentru a asigura punerea în aplicare a schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră.

Veniturile rezultate din licitațiile din cadrul ETS se distribuie în conformitate cu articolul 10 și articolul 11 din OUG 115/2011. Articolul 10 prevede că veniturile obținute din licitarea certificatelor din sectorul staționar (majoritatea încasărilor) se distribuie după cum urmează:

- a) 29% din suma bruta se virează la bugetul de stat;
- b) 71% vor fi utilizate pentru finanțarea proiectelor depuse de ministerele beneficiare, care urmează să fie aprobate prin hotărâre de guvern de MMAP și MFP după ce au fost analizate și selectate de către Administrația Fondului pentru Mediu. Proiectele trebuie să respecte obiectivele enumerate în Directiva 2003/87/CE privind EU-ETS, articolul 10 alineatul 3 și cu legislația specifică privind ajutoarele de stat.

OUG nr. 115/2011 prevede că ministerele beneficiare întocmesc proiecte pe care le înaintează Administrației Fondului pentru Mediu (AFM) în vederea analizării și selectării. Pe baza acestei analize, Ministerul Finanțelor Publice și Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor trebuie să inițieze o hotărâre de guvern privind finanțarea proiectelor selectate de Administrația Fondului pentru Mediu.

Articolul 11 prevede următoarele:

Veniturile obținute în urma scoaterii la licitație a certificatelor pentru aviație, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 780/2006, se repartizează după cum urmează (sumele sunt neglijabile):

- a) 70 % din suma brută se virează Ministerului Transporturilor;
- b) 30 % din suma brută se virează Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor.

Ministerul Transporturilor și Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor utilizează sumele respective pentru finanțarea proiectelor având ca scop reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Pentru a putea utiliza aceste fonduri, Ministerul Transporturilor și Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor trebuie să inițieze o hotărâre de guvern privind proiectele de reducere a emisiilor de GES, în conformitate cu prevederile OUG nr. 115/2011.

Sumele din veniturile rezultate în urma licitațiilor ETS care sunt alocate pentru proiectele de reducere a emisiilor de GES trebuie să respecte normele UE privind ajutoarele de stat. Aceasta înseamnă și că veniturile obținute din licitațiile ETS nu pot fi utilizate cu titlu de cofinanțare pentru fondurile UE.

1.4.3. Utilizarea veniturilor din licitarea certificatelor EU-ETS în România

În timp ce versiunea inițială a OUG nr. 115/2011 emisă în 2011 precizează că proiectele trebuie evaluate și selectate de Administrația Fondului pentru Mediu, în practică veniturile până în 2015 au fost aprobate pentru proiecte specifice, prin modificarea directă a prevederilor OUG nr. 115/2011 și prin derogare de la norma inițială. Potrivit MMAP, în perioada 2013-2014, suma totală colectată din licitațiile ETS a fost de 260 milioane EUR.

Până în prezent nu există o procedură clară și eficientă pentru administrarea și repartizarea veniturilor din licitațiile ETS, iar Administrația Fondului pentru Mediu nu a instituit criterii de selecție și prioritizare sau orientări. Până în prezent s-au alocat ad-hoc 139 milioane EUR prin derogare, pentru o serie de proiecte:

- Investiții în metroul bucureștean (linia Drumul Taberei - Universitate) - 104 milioane RON (24 milioane EUR) Beneficiar: Ministerul Transporturilor
- cumpărarea de autobuze școlare - 76 milioane RON (17 milioane EUR) pentru autobuze și 90,3 milioane RON (21 milioane EUR) pentru microbuze care să asigure transportul în zonele rurale și transportul participanților la activități sportive. Beneficiar: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
- cumpărarea de microbuze și autobuze - 20,6 milioane RON (5 milioane EUR) pentru transportul participanților la activități sportive. Beneficiar: Ministerul Tineretului și Sportului
- cumpărarea de autobuze - 20,1 milioane RON (5 milioane EUR) pentru transportul participanților la activități sportive. Beneficiar: Ministerul Educației
- reconversia autobuzelor destinate transportului public care funcționează cu motorină în autobuze care funcționează cu gaz lichefiat - 22,3 milioane RON (5 milioane EUR). Beneficiar: municipalitatea Ploiești
- implementarea unei infrastructuri pentru biciclete în București - 44,6 milioane RON (10 milioane EUR). Beneficiar: Ministerul Mediului
- Investiții în Magistrala de metrou IV din București - 188,5 milioane RON (43 milioane EUR) și în magistrala Otopeni - 38,5 milioane RON (9 milioane EUR). Beneficiar: Ministerul Transporturilor¹³.

Lipsa criteriilor de selecție și de prioritizare, precum și a orientărilor pentru utilizarea veniturilor obținute din licitațiile ETS pentru finanțarea proiectelor de reducere a emisiilor de GES favorizează selectarea proiectelor fără o evaluare adecvată a beneficiilor în ce privește reducerea de emisii GES, eficiența din punctul de vedere al costurilor și alți factori importanți și ar putea conduce la selectarea părtinitoare a proiectelor. În plus, se întâmplă adesea ca aceste proiecte să nu fie coordonate corespunzător cu PO sectoriale sau cu alte instrumente pentru reducerea emisiilor de GES și există

---

¹³ OUG 215/2011 cu modificări ulterioare până în august 2015

puține legături instituționale între Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și ministerele beneficiare care să permită o mai bună coordonare.

Pe scurt, situația din România ar putea fi descrisă astfel:

- Veniturile obținute din licitațiile ETS sunt, într-adevăr, utilizate, dar numai într-o manieră ad-hoc, deoarece nu s-a elaborat încă un sistem financiar și organizațional bine definit.
- Sumele colectate din licitații se depun în contul bancar al Ministerului Finanțelor Publice și sunt alocate pentru diferite proiecte prioritare, care sunt analizate de guvern, numai prin derogare de la prevederile OUG nr. 115/2011 .
- Datorită proiectului RAS, subiectul schimbărilor climatice a fost introdus în Acordul de Parteneriat și în Programele Operaționale. În mod regretabil, majoritatea PO înregistrează întârzieri semnificative.
- Au existat 2 sesiuni de atribuire în cadrul programului NER 300, dar România nu are încă niciun proiect aprobat.
- În cadrul Programului pentru cercetare și inovare Orizont 2020, părțile interesate se confruntă cu probleme majore legate de cofinanțarea proiectelor, cu excepția instituțiilor de stat care se bucură de sprijin de la bugetul de stat pentru punerea în aplicare a acestor proiecte.

Pentru a constitui un program viabil de finanțare a combaterii schimbărilor climatice pe termen lung se impune modificarea legislației în vigoare și aprobarea unui plan financiar și organizațional actualizat pentru utilizarea fondurilor din veniturile ETS.

La 4 ani de la emitere, OUG continuă să aibă un caracter provizoriu, după cum se arată la articolul 3: Ministerul Finanțelor Publice este autoritatea desemnată în calitate de judecător până la înființarea/desemnarea unei autorități naționale pentru combaterea schimbărilor climatice care să asigure la nivel național implementarea schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră.

Din 2013, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a fost desemnat de guvern drept autoritatea națională competentă însărcinată la nivel național cu elaborarea unor politici și strategii de combatere a schimbărilor climatice și cu punerea în aplicare a EU-ETS.

De asemenea, prevederile actuale ale OUG permit doar ministerelor să fie beneficiari ai fondurilor, excluzând alte eventuale părți interesate (de exemplu gospodăriile, IMM-urile, agricultorii, autoritățile locale, ONG-urile etc.), care ar contribui cu reduceri semnificative ale emisiilor. Conform unei interpretări mai laxă, dacă ministerul responsabil depune cerere pentru circumscripțiile sale (de exemplu, dacă Ministerul Dezvoltării Regionale depune cerere pentru gospodării), schema financiară va deveni mult mai complicată.

Se recomandă revizuirea legislației în vigoare pentru a deveni mai flexibilă și bazată pe proceduri și competențe clare între autorități.

CAPITOLUL 2: ORDONAREA DUPĂ PRIORITATE A PROGRAMELOR SECTORIALE CARE URMEAZĂ A FI SPRIJINITE DIN VENITURILE OBȚINUTE DIN SCHEMA EU-ETS ÎN ROMÂNIA

2.1 Criteriile propuse în vederea ordonării după prioritate

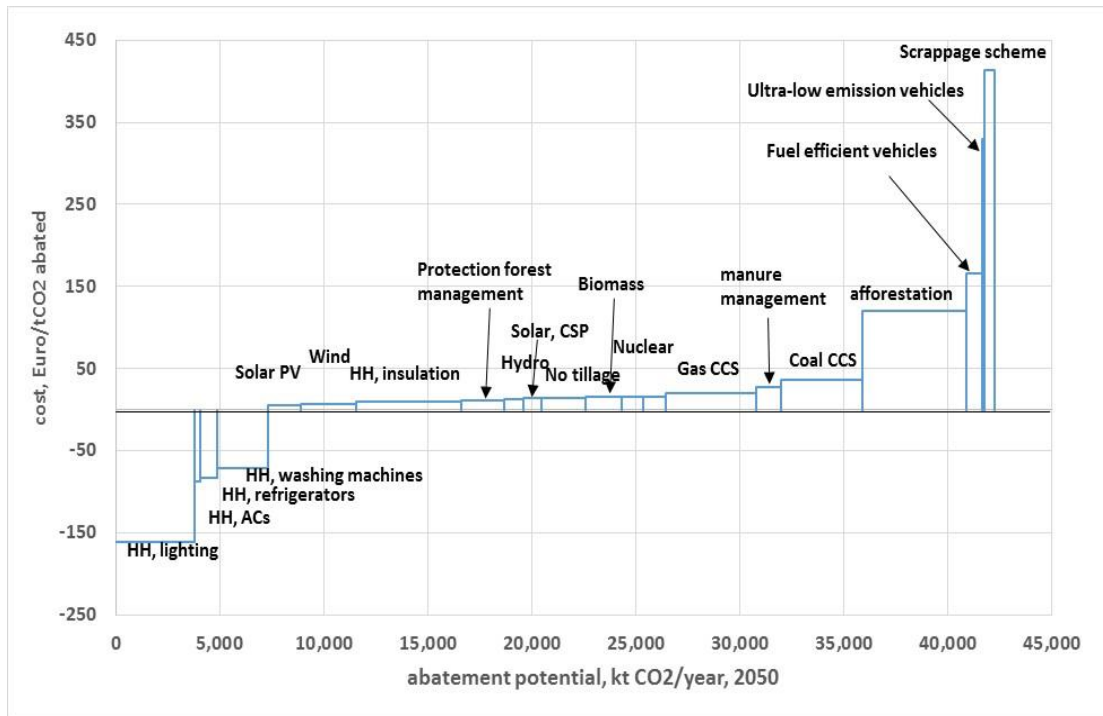
Pentru a maximiza impactul asupra mediului, cel social și cel economic al potențialelor programe sectoriale și având în vedere experiența internațională, echipa de experți a Băncii Mondiale propune utilizarea următoarelor criterii de ordonare după prioritate a programelor care urmează să fie finanțate din veniturile obținute din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii:

1. Rentabilitatea reducerii emisiilor;
2. Multiplicarea banilor publici cu ajutorul finanțării private;
3. Posibilitatea de dezvoltare rapidă și de intensificare;
4. Lipsa altor mecanisme de finanțare;
5. Sprijin pentru crearea de locuri de muncă.

2.2 Potențialul de reducere a emisiilor și costurile implicate în sectoarele care nu fac obiectul EU-ETS

Un model economic dezvoltat de Banca Mondială în cadrul programului SATR schimbări climatice propune acțiuni ecologice în patru sectoare care vor contribui la reducerea emisiilor în țară cu 45 milioane de tone de CO₂ echivalent în anul 2050, echivalând cu o scădere de 25 % a emisiilor de la nivelul proiectat pentru scenariul în care s-ar menține practicile curente (*business-as-usual* – BAU) în 2050. Cea mai mare parte a reducerii – 42 % din total – este estimată în domeniul alimentării cu energie electrică. Domeniul cererii de energie va furniza o treime din reducerea totală, iar sectorul forestier o cincime. Se estimează că sectorul transporturilor va avea cea mai mică pondere din nivelul total de reducere a emisiilor. A se vedea Figura 9 pentru mai multe detalii.

Figura 9. Curbele costurilor marginale de reducere a emisiilor din România, la nivel intersectorial, în anul 2050.

Sursa: Rapoartele de analiză sectorială efectuate de Banca Mondială

Graficul arată că mai multe măsuri de eficiență energetică a locuințelor au costuri negative (adică beneficiile depășesc costurile), de exemplu iluminatul eficient energetic, aerul condiționat eficient energetic și aparatele de uz casnic eficiente energetic (frigidere și mașini de spălat). De asemenea, mai multe tehnologii din domeniul alimentării cu energie, din sectorul forestier și cel agricol au costuri pozitive, dar foarte mici, cum ar fi panourile fotovoltaice, energia eoliană, hidroenergia și energia solară concentrată, precum și gestionarea protecției pădurilor și izolarea locuințelor. Tehnologiile cel mai puțin eficiente din punct de vedere al costurilor sunt în sectorul transporturilor.

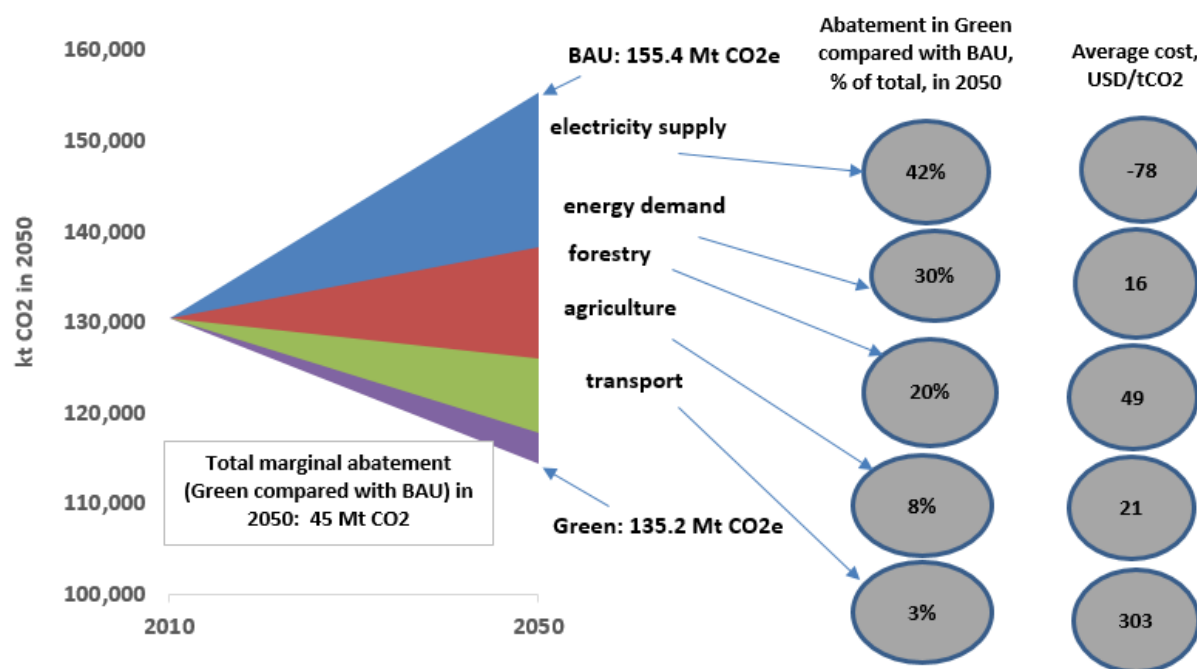
O analiză sectorială arată că măsurile de eficiență energetică sunt cele mai benefice în contextul românesc – au un potențial ridicat de reducere a emisiilor și un cost scăzut, în cea mai mare parte negativ. De asemenea, măsurile de furnizare a energiei electrice au ca rezultat un nivel semnificativ de reducere a emisiilor la un nivel relativ scăzut (dar pozitiv) al costurilor. Sectorul forestier are un potențial ridicat de reducere a emisiilor. Măsurile din agricultură – eliminarea lucrărilor de arătură și gestionarea gunoierului de grajd – sunt relativ eficiente din punct de vedere al costurilor; promit, de asemenea, să ofere un nivel semnificativ de reducere a emisiilor. În schimb, măsurile din sectorul transporturilor au costuri foarte ridicate și, în același timp, un potențial limitat de reducere a emisiilor. Acest lucru este în concordanță cu discuția din literatura de specialitate cu privire la curbele marginale de reducere a emisiilor din domeniul transporturilor și se explică prin natura intervențiilor de atenuare a schimbărilor climatice din sectorul transporturilor: măsurile din sectorul transporturilor au mai multe obiective, printre care se regăsesc, în afară de reducerea emisiilor, și reducerea poluării, diminuarea traficului,

combaterea zgomotului, reducerea numărului de accidente și îmbunătățirea calității vieții. Reducerea emisiilor nu este neapărat obiectivul principal sau beneficiul principal al acestor măsuri; în unele cazuri, cum ar fi controlul congestiei urbane, obiectivul nu este reducerea emisiilor, ci dezvoltarea economică și socială (dezvoltarea urbană și îmbunătățirea calității vieții). Prin urmare, măsurile din sectorul transporturilor au, prin natura lor, multe beneficii adiacente.

Graficul prezintă toate măsurile potențiale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în anul 2050. Măsurile cele mai rentabile sunt cele de pe partea stângă a graficelor care vor fi puse în aplicare primele.

Costurile medii în fiecare din cele patru sectoare analizate sunt, de asemenea, prezentate în Figura 10. Acestea variază de la un cost negativ de 78 euro pe tonă de CO₂ echivalent redusă în domeniul cererii de energie, la 15 euro/tonă de CO₂ echivalent redusă în domeniul aprovizionării cu energie, la 49 euro/tonă CO₂ echivalent redusă în sectorul forestier, la 19 euro/tonă de CO₂ echivalent redusă în agricultură și la 303 euro/tonă de CO₂ echivalent redusă în sectorul transporturilor¹⁴.

Figura 10. Reducerea emisiilor pe sector, în 2050, și costul mediu al măsurilor ecologice, în perioada 2015-2050.

Sursa: Banca Mondială

¹⁴ Cu toate acestea, ar trebui remarcat faptul că ușurința implementării măsurilor și rapiditatea realizării reducerilor emisiilor cu efect de seră nu sunt uniforme. Acești factori ar trebui să fie luați în considerare și atunci când se aleg măsurile care urmează a fi introduse.

2.3 Lipsa altor mecanisme de finanțare

Pe baza analizei realizate în secțiunea 1.3, următoarele programe sectoriale ar putea constitui un punct central pentru alocarea veniturilor provenite din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii din cauza lacunelor în finanțarea existentă:

Investiții:

1. Izolarea locuințelor (altele decât cele incluse în Programul Operațional Regional și în Programul Național de Reabilitare Termică a clădirilor cu mai multe niveluri, indicat mai sus).
2. Înlocuirea becurilor, a aparatelor de aer condiționat, a frigiderelor și a mașinilor de spălat din locuințe.
3. Dezvoltarea producției de energie regenerabilă la scară mică și pentru uz casnic (investițiile existente acoperă doar producătorii mai mari).
4. Silvicultura, producția de biomasă și îmbunătățirea folosinței terenurilor (complementare oricărei acțiuni propuse în Planul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 sau care nu sunt cuprinse deloc în acesta).

În procesul de concepere a sistemului de finanțare din veniturile obținute din schema UE de comercializare a certificatelor de emisii, ar trebui luat în considerare faptul că absorbția fondurilor UE este prioritară pentru România și înainte de cheltuirea fondurilor UE pentru o anumită prioritate nu ar trebui alocate alte fonduri, cu excepția cazului în care se abordează alte categorii de părți interesate care nu sunt vizate de fondurile UE.

2.4 Sprijin pentru crearea locurilor de muncă

Pe lângă reducerea emisiilor, există un potențial important de creare a locurilor de muncă, datorită efectului pozitiv asupra coeziunii sociale, dezvoltării economice și colectării impozitelor.

Cel mai mare potențial pentru crearea de locuri de muncă în România îl are posibilul program pentru izolarea locuințelor, deoarece necesită multă forță de muncă și majoritatea materialelor de izolare sunt produse în România.

Din experiența Republicii Cehe (a se vedea anexa 1), subvenția pentru izolarea termică a clădirilor s-a dovedit a fi una dintre cele mai eficiente în ceea ce privește crearea de locuri de muncă în economia națională, în special datorită efectului de multiplicare pe care îl au activitățile de construcții „minore”. Efectul de multiplicare apare ca urmare a gradului ridicat de muncă pe care îl implică valoarea totală generată în cadrul sectorului și datorită conexiunilor stabilite cu furnizorii interni, cea mai mare parte a materialelor fiind, de asemenea, de factură internă. Rezultatul acestui lanț este impactul semnificativ asupra creșterii economice al fiecărui leu investit într-o perioadă scurtă de timp. Mai mult decât atât, efectul asupra creării și menținerii oportunităților de muncă este unul regional, ceea ce poate constitui, de asemenea, un avantaj major al programului. Construcțiile de mică anvergură constituie una dintre componentele de bază ale unei economii locale și nu au nevoie de migrația forței de muncă sau de imigranți. Conform estimărilor brute ale autorilor, acest program ar putea crea până la **15.000 de locuri de muncă** pe durata implementării sale.

Implementarea programului de producție a energiei electrice și termice din surse regenerabile la scară mică și pentru consumatorii casnici are un potențial bun de a crea locuri de muncă în România, deoarece instalațiile trebuie să fie realizate de furnizorii interni, iar programul va avea un impact regional. Conform estimărilor brute ale autorilor, acest program ar putea crea până la **3.000 de locuri de muncă** pe durata implementării sale.

2.5 Multiplicarea fondurilor publice

În raportul de față, multiplicarea se referă la procesul prin care capitalul din sectorul privat este mobilizat ca o consecință a utilizării fondurilor și instrumentelor financiare din sectorul public.

Acesta este un factor important, deoarece fondurile publice sunt întotdeauna limitate, iar potențialul program trebuie să încerce să atragă cât mai multe fonduri private pentru a-și crește efectul de atenuare a schimbărilor climatice.

Deși acest criteriu depinde de conceperea și selecția mecanismelor de finanțare în cadrul programului, credem că cel mai mare potențial de a aduce, pentru fiecare leu din fondurile publice, 1-2 sau mai mulți lei din fonduri private (economii gospodăriilor, împrumuturi de la băncile comerciale acordate gospodăriilor și micilor afaceri, investițiile proprii ale întreprinderilor mici) îl au următoarele potențiale programe:

1. Înlocuirea becurilor, a aparatelor de aer condiționat, a frigiderelor și a mașinilor de spălat din locuințe.

În cazul în care fondurile publice alocate programului vor fi de 88 milioane EUR, programul ar putea atrage **până la 205 milioane EUR din sectorul privat**, cu condiția ca nivelul subvenției din bani publici să fie de 30 % (pentru explicații cu privire la calculul bugetelor programelor de investiții, a se vedea secțiunea 4.1.1).

2. Izolarea locuințelor.

În cazul în care fondurile publice destinate programului vor fi de 749 milioane EUR, programul ar putea atrage **până la 1,39 miliarde EUR, bani din sectorul privat**, cu condiția ca nivelul subvenției din bani publici să fie de 35 %.

3. Producția de energie regenerabilă la scară mică și pentru uz casnic.

În cazul în care fondurile publice destinate programului vor fi de 330 milioane EUR, programul ar putea atrage **până la 612 milioane EUR din sectorul privat**, cu condiția ca nivelul subvenției din bani publici să fie de 35%.

Aceste niveluri ale subvențiilor se bazează pe experiența pe care alte țări au avut-o în cadrul unor programe asemănătoare și ar trebui considerate ca fiind cele inițiale. Cu toate acestea, în cazul în care va exista un interes scăzut pentru participarea la aceste programe în cazul nivelurilor de subvenționare propuse sau dacă Guvernul României va dori să sprijine familiile cu venituri mici, nivelul subvențiilor ar putea fi majorat până la 50 %. Subvenția de 30-50 % pentru înlocuirea aparatelor electrice, izolarea clădirilor și instalațiile de energie regenerabilă va stimula gospodăriile și IMM-urile să ofere finanțare privată pentru restul de 50-70 % din costurile proiectului.

2.6 Posibilitatea de dezvoltare rapidă și de intensificare

Punctajul pentru acest criteriu se bazează pe o combinație între următorii factori:

- simplitatea programului (cât mai puține instituții implicate, cât mai puține criterii de selecție),
- conformitatea cu reglementările din domeniul ajutorului de stat,
- acceptarea socială și politică,
- experiența anterioară și expertiza existentă cu privire la programul propus sau altele asemănătoare,
- capacitatea existentă de implementare a programului propus.

Următoarele programe potențiale au un punctaj bun la acest criteriu:

1. Înlocuirea becurilor, a aparatelor de aer condiționat, a frigiderelor și a mașinilor de spălat din locuințe.

Programul va fi primit foarte bine din punct de vedere social și politic (va acoperi aproximativ 10 % din gospodăriile din România), va respecta normele privind ajutoarele de stat (nu va exista nicio preferință pentru anumiți producători) și Guvernul român are o experiență anterioară cu un program asemănător pentru casarea mașinilor vechi (Rabla). Programul ar putea implica o agenție de implementare, comercianți cu amănuntul și bănci comerciale. Cerințele cu privire la consumul de energie al aparatelor electronice ar putea fi destul de simple.

2. Silvicultura, producția de biomasă și îmbunătățirea folosinței terenurilor

Programul, care urmează să se concentreze pe reconstrucția ecologică a pădurilor deteriorate, cultivarea de specii lemnoase cu creștere rapidă în scopuri energetice și de altă natură și realizarea de perdele forestiere și coridoare verzi în zonele cu risc natural ridicat, va contribui într-un mod destul de direct la reducerea emisiilor prin intensificarea eliminării acestora. Astfel de acțiuni ar avea un impact local și regional asupra economiei rurale și ar oferi o protecție mai mare a comunităților împotriva perturbărilor naturale, precum și o disponibilitate sporită a resurselor. În plus, ele vor fi bine primite și din punct de vedere social și politic, deoarece pădurile au valori de agrement, de reglare a cantității de apă, de conservare a solului și de biodiversitate și furnizează produse lemnoase și nelemnoase, precum și alte valori pentru public. Un astfel de program ar putea fi pus în aplicare rapid de Romsilva, care are capacitatea necesară și experiență anterioară în derularea unor programe asemănătoare.

Aceste programe au fost fie deja implementate la o scară mai mică sau sunt destul de asemănătoare cu programele deja implementate în România.

2.7 Programele sectoriale propuse pentru a fi susținute din veniturile obținute din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii

Pe baza criteriilor propuse de ordonare după prioritate, ar putea fi avute în vedere următoarele programe sectoriale în domeniul schimbărilor climatice pentru perioada 2016-2020.

2.7.1. Programe de investiții în domeniul climei

1) Înlocuirea becurilor, a aparatelor de aer condiționat, a frigiderelor și a mașinilor de spălat din locuințe.

O serie de campanii naționale axate pe înlocuirea acestui tip de aparate electrocasnice ar putea genera o reducere considerabilă a emisiilor și ar putea contribui, de asemenea, la colectarea deșeurilor electrice. Programul va avea **costuri negative** (adică beneficiile sunt mai mari decât costurile) – va genera mai multe economii financiare pentru gospodării pe parcursul mai multor ani decât costul aparatelor electrocasnice. Programul va mobiliza fonduri private consistente (economii gospodăriilor și împrumuturi de la băncile comerciale) și ar putea fi dezvoltat și implementat destul de repede, deoarece înlocuirea și instalarea aparatelor electrocasnice nu durează mult. Acesta nu este susținut de alte mecanisme financiare și respectă normele privind ajutoarele de stat.

Campaniile pot fi derulate în parteneriat cu organizațiile responsabile de reciclare și aparatura electrocasnică, iar echipamentele vechi ar putea fi reciclate și înlocuite cu unele noi, cu o eficiență energetică mai mare și acest lucru ar putea crește interesul publicului.

De asemenea, vor fi implicați comercianții cu amănuntul de echipamente electrice, precum și băncile comerciale axate pe credite de consum.

Pentru implementarea unei astfel de campanii, există o serie de opțiuni care ar putea fi dezvoltate:

- a) O campanie derulată de autoritatea (autoritățile) de mediu, cu sprijinul și cofinanțarea din partea organizațiilor responsabile pentru reciclarea becurilor și a aparatelor electrocasnice. În acest caz, va exista un beneficiu dublu – reducerea emisiilor și colectarea deșeurilor electrice.
- b) Un program derulat de autoritatea de mediu în parteneriat cu ONG-urile specializate și comercianții cu amănuntul, plus o campanie media la TV. Comercianții cu amănuntul care vor hotărî să se implice vor fi indemnizați pe baza vânzărilor efective de becuri și aparate electrocasnice.
- c) Un concurs pentru ONG-uri, pentru dezvoltarea de campanii regionale.

Colaborarea cu ONG-urile ar putea avea avantajul efectuării inventarului echipamentelor retrase, cu caracteristicile acestora. Acest inventar este un instrument important în calcularea emisiilor reduse. Se preconizează că distribuitorii vor fi destul de reticenți în efectuarea acestui inventar, pentru că nu face parte din misiunea lor.

Cele de mai jos constituie câteva exemple de criterii pentru definirea programului:

- tipul de echipamente electrice care vor fi retrase din gospodării (de exemplu, frigidere, mașini de spălat, aparate de aer condiționat etc.);
- vechimea echipamentelor (de exemplu, frigidere mai vechi de 5 ani) sau clasa energetică (numai cele din clasa B - E) sau consumul de energie;
- numărul de echipamente care urmează să fie retrase (de exemplu, 200.000 de mașini de spălat);
- stimulentele financiare pe care îl primește o gospodărie pentru a cumpăra un echipament mai performant (de exemplu, 200 de lei pentru achiziționarea unui frigider din clasa A++, 150 de lei pentru

achiziționarea unuia din clasa A+ și 100 de lei pentru clasa A sau aceeași sumă de 150 de lei pentru orice frigider din clasa A – A++).

- durata campaniei (de exemplu, 6 luni).

A doua variantă este aceea de a produce un număr de tichete egal cu numărul de echipamente care urmează să fie retrase, care ar putea fi distribuite comercianților cu amănuntul.

La achiziționarea unui nou aparat, în cazul în care proprietarul decide să returneze unul vechi, acesta ar putea primi un tichet de reducere (pe care ar trebui să fie introduse caracteristicile echipamentului înlocuit și cele ale echipamentului nou).

Fiecărui echipament nou, care face parte din campanie și respectă clasa energetică recomandată, îi va fi redus prețul cu suma stabilită.

Este important că această campanie de casare va fi însoțită de campania din mass-media, care va sublinia faptul că achiziționarea unui echipament eficient energetic contribuie la reducerea emisiilor. Acest lucru va contribui, de asemenea, la sensibilizarea publicului cu privire la efectele consumului de energie și ale schimbărilor climatice.

Astfel, în afară de reducerea emisiilor, vor exista beneficii suplimentare:

- colectarea echipamentelor electrice;
- sensibilizarea populației;
- stimularea pieței în vederea promovării produselor eficiente energetic.

Posibilul buget al programului ar putea fi de 88 milioane EUR pentru perioada 2016-2020. Considerăm că costul mediu al unui aparat eficient energetic (cum ar fi o mașină de spălat) va fi de aproximativ 400 de euro. Programul ar putea oferi o subvenție de 30 % (aproximativ 120 de euro pe aparat) pentru a acoperi costul aparatului. Deoarece va fi nevoie ca gospodăriile să își investească fondurile proprii (sau împrumutate), ne așteptăm ca programul să acopere 10 % din gospodăriile din România – aproximativ 732.000 (calculate ca posibil buget al programului împărțit la subvenție pe fiecare aparat).

Considerăm că o campanie de informare cu privire la economiile bănești mai mari pe parcursul mai multor ani, față de costul aparatelor eficiente, va ajuta la depășirea obstacolului legat de „lipsa de informare/sensibilizarea opiniei publice”, în timp ce subvenția prevăzută va depăși obstacolul financiar – costul relativ ridicat al aparatelor eficiente pentru gospodăria obișnuită din România.

2) Izolarea locuințelor

Programul se va concentra pe casele individuale proprietate privată și nu pe clădirile de apartamente pe mai multe niveluri, care sunt vizate de Programul Operațional Regional.

Programul va acoperi doar parțial costurile cu reabilitarea termică pentru a mobiliza finanțarea privată și va avea, de asemenea, cel mai mare potențial pentru crearea locurilor de muncă în România. Se vor folosi materialele de construcții care sunt produse în țară, forța de muncă locală, iar 1 euro investit în program ar putea aduce aproximativ 2 euro din bani proveniți din sectorul privat (economii

gospodăriilor sau împrumuturi de la băncile comerciale). Propunem ca 35 % din costurile cu reabilitarea termică a unei clădiri să fie furnizate ca finanțare nerambursabilă/subvenție, iar restul de 65 % să fie asigurate de fiecare gospodărie.

Programul ar putea genera reduceri semnificative ale emisiilor și are un cost redus pe tona de CO₂ echivalent. Nu este susținut de alte mecanisme și programe financiare existente. Programul va respecta normele privind ajutoarele de stat, pentru că primește subvenția o persoană privată și nu o companie.

Fiecare persoană care își izolează casa pe perioada de implementare a programului ar putea solicita rambursarea procentului stabilit, pe baza dosarului financiar și tehnic prezentat Agenției pentru implementarea programului.

De asemenea, solicitanților li se va solicita efectuarea unui audit energetic, prin care se vor oferi specificații pentru reabilitarea casei și se va asigura un calcul al reducerilor de emisii, prin care s-ar putea justifica încadrarea în indicatorii programului. Costul auditului energetic ar putea fi eligibil pentru finanțare din subvențiile furnizate.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor ar putea crește nivelul de subvenționare pentru zonele cu nivel ridicat de sărăcie și șomaj în cadrul unui sub-program separat, care ar putea fi gestionat în colaborare cu Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și autorităților locale.

PNUD România, în parteneriat cu MDRAP și MMAP, a implementat în perioada 2011 - 2015 proiectul „Îmbunătățirea eficienței energetice în gospodăriile și comunitățile cu venituri reduse din România”.

Au fost elaborate o serie de studii cu privire la populația care se confruntă cu sărăcia energetică și consecințele acesteia, măsurile care ar trebui luate pentru a atenua sărăcia energetică și a îmbunătăți eficiența energetică, materialele ecologice pentru izolarea clădirilor, care sunt disponibile publicului pe site-ul PNUD România http://www.undp.ro/projects.php?project_id=63.

Pe baza studiilor deja efectuate, Agenția pentru Implementarea programului ar putea concepe un sub-program separat pentru reabilitarea clădirilor pentru persoanele care se confruntă cu sărăcia energetică în comunitățile cu venituri reduse.

Bugetul pentru program ar putea fi de 749 milioane EUR pentru perioada 2016-2020. Luând în considerare costul mediu al izolării unei case familiale în Republica Cehă (19.730 euro), precum și faptul că nivelul salariului mediu din Republica Cehă este aproximativ de două ori mai mare decât cel din România, considerăm că costul mediu de izolare al unei case familiale în România va fi de aproximativ 10.000 de euro. Programul va oferi o subvenție de 35 % pentru a acoperi costurile de izolare și, astfel, subvenția medie propusă ar putea fi de 3.500 de euro pe casă familială. Deoarece va trebui ca gospodăriile să investească fondurile proprii (sau împrumutate), ne așteptăm ca programul să acopere 2,9 % din gospodăriile din România – aproximativ 214,000 (calculate ca buget posibil al programului împărțit la subvenția pentru fiecare casă familială).

Considerăm că o campanie de informare eficientă cu privire la economiile bănești estimate pe durata izolării eficiente a unei case familiale va ajuta la depășirea obstacolului legat de „lipsa de informare/sensibilizarea opiniei publice”, în timp ce subvenția prevăzută va depăși obstacolul financiar – costul relativ ridicat al izolării unei case familiale pentru o gospodărie obișnuită din România. Includerea

costurilor cu auditul energetic pe lista cheltuielilor eligibile pentru subvenționare va ajuta, de asemenea, la depășirea unor obstacole informaționale și financiare importante.

3) Implementarea producției locale de energie regenerabilă la scară mică și pentru uz casnic

Deși producția de energie din surse regenerabile este, în general, susținută prin alte fonduri, producția locală la scară mică și consumul de energie din surse regenerabile nu sunt susținute prin intermediul niciunui program.

Acest tip de proiecte ar putea fi foarte util pentru IMM-urile și gospodăriile cu case familiale individuale care sunt interesate să își acopere consumul sau pentru autoritățile locale mici (orașe mici sau comune), care ar putea scădea energia produsă local din consumul local, ceea ce va fi benefic pentru bugetul local.

Programul are un potențial bun de a genera reduceri semnificative ale emisiilor și are un cost redus pe tona de CO₂ echivalent. Programul va mobiliza fonduri private consistente și va respecta normele privind ajutoarele de stat.

Bugetul propus al programului este de 330 milioane EUR pentru perioada 2016-2020. Programul ar putea oferi o subvenție de 35 % pentru acoperirea costului cu echipamentul. Deoarece programele vor viza gospodăriile, IMM-urile și autorități locale mici, care vor avea nevoi diferite de investiții, este dificil de estimat cât de multe gospodării, IMM-uri și autorități locale mici vor fi vizate. Programul va trebui să aibă o limită superioară pentru capacitatea instalată a surselor de energie regenerabilă, deoarece nu este conceput pentru a sprijini instalațiile de energie regenerabilă la scară largă.

În cazul acestui program considerăm, din nou, că o campanie de informare eficientă despre beneficiile financiare preconizate pe durata de funcționare a echipamentelor de energie regenerabilă va ajuta la depășirea obstacolului legat de „lipsa de informare/sensibilizarea opiniei publice”, în timp ce subvenția prevăzută va depăși obstacolul financiar – costul relativ ridicat al echipamentelor de energie regenerabilă pentru IMM-urile românești obișnuite sau pentru gospodării. Includerea costurilor cu studiul de fezabilitate pe lista cheltuielilor eligibile pentru subvenționare va ajuta, de asemenea, la depășirea unor obstacole informaționale și financiare importante.

4) Silvicultura, producția de biomasă și îmbunătățirea folosinței terenurilor

Programul va avea un cost mediu pe tona de CO₂ echivalent redusă și ar putea genera reduceri semnificative ale emisiilor (sechestrarea carbonului), precum și o contribuție substanțială la îmbunătățirea vieții localnicilor, atât prin gradul mai ridicat de protecție a comunităților împotriva evenimentelor extreme, cât și prin accesul sporit la resurse naturale.

Programul propus va cuprinde următoarele acțiuni:

Acțiuni de atenuare a gazelor cu efect de seră:

- 1) reconstrucția ecologică a pădurilor afectate de cauze naturale și/sau antropice din regiunile cu acoperire forestieră limitată;
- 2) cultivarea de specii lemnoase cu creștere rapidă pentru energie și alte scopuri;

3) realizarea de perdele forestiere și coridoare verzi în zonele cu riscuri naturale și în jurul comunităților umane (în special în jurul orașelor);

4) înființarea și îmbunătățirea pășunilor în zonele de uz public.

Acțiuni de adaptare:

5) Îmbunătățirea bazinelor hidrografice torențiale cu risc critic de pierderi umane și materiale, cu accent pe zonele cu o densitate mare a populației;

Activitățile propuse în acest document sunt în conformitate cu Strategia privind schimbările climatice și Planul Național de Acțiune.

Toate acestea trebuie să fie complementare oricărei activități finanțate din Planul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020, adică oricărui proiect eligibil în cadrul PNDR, care nu ar primi finanțare în cadrul acestui sistem. Pentru a asigura acest lucru, agenția de implementare a programului va limita cererile de finanțare și va efectua, de asemenea, o verificare a fiecărui proiect pentru a observa respectarea criteriilor de eligibilitate stabilite în cadrul măsurilor PNDR relevante (de exemplu, în cadrul M08). În plus, termenii specifici de referință pentru ordonarea după prioritate a acțiunilor și selectarea proiectelor vor fi elaborați de către Secretariatul de Stat pentru Păduri din cadrul MMAP, punându-se accentul în principal pe reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, pe beneficiile eliminării CO₂ și pe evaluarea riscurilor legate de caracterul nepermanent al stocării carbonului.

Soluția pentru implementarea acestui program trebuie să fie adoptată în cadrul MMAP, cu consultarea Direcției Silvice, având în vedere cel mai înalt rang de prioritate între activitățile propuse, implementarea operativă și disponibilitatea competențelor tehnice necesare.

Astfel de activități pot fi realizate pe un teren privat sau public, iar proiectele pot fi implementate fie prin Regia Națională a Pădurilor – Romsilva – sau prin altă entitate (de exemplu, companii private acreditate).

Acțiunile propuse mai sus ar trebui să fie finanțate 100 % din fonduri publice. Aceasta deoarece, practic, nu se preconizează niciun beneficiu economic direct pentru activitățile propuse nr. 1), 3), 4) și 5) pentru primii 20 de ani, cel puțin. În cazul activității nr. 2) există o nevoie puternică de a stimula spiritul antreprenorial mai ales în zonele rurale din apropierea resurselor funciare, fiind recunoscut un potențial național puternic evidențiat și priorizat în diverse strategii (de exemplu, Planul Național de Acțiune în Domeniul Energiei din Surse Regenerabile). Un motiv în plus pentru a oferi mai multe fonduri de la bugetul de stat îl constituie lipsa acută de resurse financiare demonstrată prin efectul nesemnificativ al măsurilor de sprijin asemănătoare oferite în trecut, de exemplu, Măsura 121 din PNDR 2007-2013 a necesitat o cofinanțare parțială a împăduririlor sau realizarea culturilor de biomasă.

Pentru a proteja o contribuție pozitivă a sectorului forestier și a LULUCF (Folosința Terenurilor, Schimbarea Folosinței Terenurilor și Silvicultură) la obiectivul național privind atenuarea schimbărilor climatice, se propune o rată anuală de 2.000 ha de împădurire (în concordanță cu Planul Național de Acțiune privind Schimbările Climatice) și reconstrucția ecologică. Bugetul posibil al programului ar putea fi de 110 milioane EUR în perioada 2016-2020 pentru următoarele activități: împădurire cu 10.000 ha,

realizarea și îmbunătățirea terenurilor de pășunat pe 5.000 ha și sprijinul pentru alte activități descrise mai sus.

Costurile reale ale activităților realizate sunt în concordanță cu specificațiile tehnice din documentația proiectelor individuale. De exemplu, pentru o activitate cum ar fi împădurirea, costul mediu este de aproximativ 5.000-7.000 euro/ha până la realizarea completă a împăduririi (maximum 5 ani de la începutul plantării). În ceea ce privește strict beneficiile atenuării emisiilor de gaze cu efect de seră, împădurirea generează o cantitate medie anuală de eliminări de CO₂ de aproximativ 8 tone de CO₂ echivalent/ha/an (estimat pentru primii 20 de ani de la înființarea plantațiilor). Astfel, 10.000 ha de teren împădurit vor genera reduceri de emisii anuale (sechestrarea carbonului) de aproximativ 80.000 tone CO₂ pentru următorii 20 de ani de la înființarea plantațiilor. În perioada 2021-2030, această suprafață împădurită va reduce emisiile de gaze cu efect de seră în România cu circa 0,64 milioane tone CO₂.

2.7.2. Cercetare și asistență tehnică

Pe lângă aceste măsuri sectoriale, există o serie de măsuri intersectoriale, care ar putea fi sprijinite din veniturile obținute din comercializarea certificatelor de emisii:

1. Dezvoltarea capacității instituționale a autorităților locale și centrale (programe de formare, modelul partenerilor climatici prezentat în raportul privind consolidare a capacităților etc.).
2. Studii pentru îmbunătățirea cunoștințelor privind atenuarea, precum și privind înțelegerea timpurie a efectelor potențiale asupra pădurilor naționale și a sectorului forestier, cauzate de schimbările climatice preconizate și analiza cu privire la opțiunile de adaptare: de exemplu, sistemele de monitorizare a impactului antropogen, elaborarea scenariilor bazate pe schimbările climatice și simularea producției și a productivității forestiere până în 2050, impactul resurselor genetice.
3. Studiile care sunt incluse în Planul Național de Acțiune privind Schimbările Climatice, precum și orice alte studii relevante, în conformitate cu obiectivele directivei privind comercializarea certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră și cu Decizia UE privind repartizarea eforturilor (ESD).

Propunem utilizarea a până la 1 % din veniturile din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii (un posibil buget ar putea fi de până la 14,5 milioane EUR) pentru activitățile de cercetare și de asistență tehnică.

La nivelul UE, cercetarea în domeniul climei a fost una dintre temele principale de cercetare ale Celui de-al 7-lea Program-cadru al UE (2007-2013), iar acum este esențială pentru Orizont 2020, noul program al UE pentru cercetare și inovare pentru 2014-2020, cu un buget de 79 miliarde EUR. Cel puțin 35 % din bugetul Orizont 2020 este de așteptat să fie investit în obiectivele legate de schimbările climatice.

De exemplu, prin provocarea societală din cadrul programului Orizont 2020 – „Combaterea schimbărilor climatice, utilizarea eficientă a resurselor și a materiilor prime” (cu un buget de aproximativ 3 miliarde EUR) se finanțează proiecte de cercetare și inovare dedicate atenuării efectelor schimbărilor climatice. Aceste proiecte vizează analizarea și atenuarea presiunii asupra mediului (ocean, atmosferă și ecosisteme) și o mai bună înțelegere a schimbărilor climatice. În plus, activitățile de cercetare se vor axa

pe evaluarea efectelor, a aspectelor vulnerabile și a soluțiilor pentru adaptarea la schimbările climatice și pe elaborarea de strategii pentru reducerea riscului de dezastre și pentru stimularea trecerii la o societate și o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon.

Datorită faptului că veniturile din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii reprezintă fonduri financiare naționale, acestea pot fi utilizate pentru încurajarea cofinanțării pentru părțile interesate care depun cereri pentru alte fonduri europene care se utilizează în programele privind schimbările climatice, cum ar fi Orizont 2020 sau Life plus.

2.7.3. Educarea și sensibilizarea publicului

Pregătirea unor campanii de educare și sensibilizare a opiniei publice cu privire la problemele privind schimbările climatice ar trebui să fie în conformitate cu Strategia privind schimbările climatice și Planului Național de Acțiune. Propunem utilizarea a până la 1 % din veniturile obținute din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii (un posibil buget ar putea fi de până la 14,5 milioane EUR) pentru activitățile de educare și sensibilizare a opiniei publice.

2.7.4. Fondurile pentru gestionare și administrare

De asemenea, recomandăm utilizarea a 5 % din veniturile obținute din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră (un buget posibil ar putea fi de până la 72,6 milioane EUR) pentru gestionarea schemei de comercializare a certificatelor de emisii și 5 % din veniturile din comercializarea acestora (un posibil buget ar putea fi de până la 72,6 milioane EUR) pentru administrarea programelor de investiții în domeniul climei).

CAPITOLUL 3: PROPUNERI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A CADRULUI LEGAL ȘI INSTITUȚIONAL PENTRU UTILIZAREA VENITURILOR DIN VÂNZAREA LA LICITAȚIE A COTELOR DE EMISIE DE GAZE CU EFECT DE SERĂ ÎN ROMÂNIA

3.1 Neconcordanțele din cadrul juridic actual

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 115/2011 ar trebui să fie modificată astfel încât să faciliteze o implementare eficientă și transparentă.

Legislația actuală este ineficientă din cauza următoarelor aspecte:

- Ministerul Finanțelor Publice este adjudecătorul dar Guvernul trebuie să hotărască cine va prelua această atribuție permanent, deoarece OUG nr. 115/2011 stabilește că Ministerul Finanțelor Publice este adjudecătorul până la înființarea/desemnarea unei autorități competente în domeniul schimbărilor climatice.
- Administrația Fondului pentru Mediu ar fi trebuit să elaboreze proceduri pentru lista de criterii de selecție și de evaluare și orientări pentru elaborarea programului și până acum nu s-a întâmpat acest lucru;
- În lipsa unei perspective clare, a unor direcții strategice și în lipsa unor criterii de eligibilitate și a unei metodologii a programului, proiectele au fost aprobate prin Hotărâre de Guvern.
- Ministerele de resort au dovedit un interes scăzut pentru această legislație și nu au elaborat schemele de ajutor de stat, în conformitate cu OUG nr. 115/2011.
- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, în calitate de autoritate publică responsabilă cu punerea în aplicare a schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii în România are datoria de a raporta Comisiei Europene cu privire la utilizarea veniturilor obținute din vânzarea la licitație în conformitate cu prevederile articolului 17 din Regulamentul RMM, deși implicarea în procesul de distribuție și gestionare a veniturilor din comercializare a certificatelor de emisii este limitată, iar proiectele finanțate nu sunt cele mai eficiente și nu există o metodologie de calcul a reducerii emisiilor;
- Singurii solicitanți în temeiul legislației în vigoare sunt ministerele de resort, alte părți interesate nefiind eligibile;
- Experiența legislației actuale arată că sunt necesare orientări mai clare privind operaționalizarea cheltuielii veniturilor obținute din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii.

Implementarea programului SATR schimbări climatice cu participarea Băncii Mondiale oferă o viziune clară asupra potențialului mare de reducere a emisiilor, sectoarele în care ar trebui să fie aplicate măsurile cele mai eficiente și calendarul de punerea în aplicare a acestor măsuri.

Procesul de elaborare a raportului curent și procesul de consultare cu alte ministere și părți interesate a dezvăluit posibilități de îmbunătățire a legislației existente pentru a o face mai eficientă. Trebuie elaborată o nouă legislație pentru înființarea programului, desemnarea autorităților responsabile cu punerea în aplicare a acestuia, specificarea procedurilor și monitorizarea și evaluarea reducerii emisiilor.

În afară de legislația în vigoare (OUG nr. 115/2011), ar trebui elaborate alte reglementări și proceduri, cum ar fi:

- Legislația pentru înființarea Fondului de investiții în domeniul schimbărilor climatice;
- Regulamentul cu privire la Comitetul Consultativ;
- Norme specifice pentru administrarea bugetului finanțărilor;
- Norme interne pentru personalul care gestionează fondul;

și orice alte acte legislative care reglementează aranjamentele instituționale.

3.2 Posibile variante de aranjamente instituționale privind programele climatice

În ceea ce privește aranjamentele instituționale, echipa de experți a Băncii Mondiale a analizat următoarele patru variante pentru gestionarea fondului/programei:

- 1) Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va fi coordonatorul fondului/programei;
- 2) Administrația Fondului pentru Mediu va implementa fondul/programele;
- 3) Alte organizații cu experiență în gestionarea fondurilor/programei vor gestiona fondul/programele și vor selecta proiectele pe baza termenilor de referință întocmiți de MMAP;
- 4) MMAP va împărți gestionarea programelor cu o organizație cu experiență în acordarea susținerii financiare

Pentru o mai bună înțelegere, se va efectua o analiză SWOT pentru fiecare dintre variante.

3.2.1. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor gestionează direct fondurile/programele

La nivel național, MMAP este responsabil cu stabilirea priorităților naționale privind schimbările climatice pe termen mediu și lung, în vederea îndeplinirii obiectivelor UE și a obligațiilor privind obiectivele legate de schimbările climatice, în conformitate cu cele mai recente evoluții ale politicilor europene privind schimbările climatice și energia, inclusiv pentru perioada de după anul 2020.

MMAP cunoaște perfect importanța acestor fonduri și are obligația de raportare a rezultatelor, având interesul de a demonstra reducerea emisiilor la nivel național.

Punctele slabe țin de lipsa de experiență în procesul de acordare a finanțărilor și personalul limitat al ministerului, corelate cu nivelul de multe ori necompetitiv al salariilor (în comparație cu sectorul privat sau cu salariile din Administrația Fondului pentru Mediu) pentru anumite categorii de personal. De asemenea, gestionarea fondurilor va necesita creșterea numărului personalului, pentru a permite desfășurarea activităților.

Pe de altă parte, un fond/program special pentru atenuarea schimbărilor climatice va pune subiectul pe agenda publică și va spori vizibilitatea ministerului.

Deoarece acest tip de activitate nu intră în atribuțiile ministerului, ar trebui să se corecteze legea de funcționare (OUG nr. 215/2011 modificată).

O amenințare majoră în cazul MMAP ca manager al fondului/programelelor este faptul că legislația privind sfârșitul anului fiscal obligă autoritățile publice să redirecționeze toți banii necheltuiți la bugetul consolidat.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Responsabilitatea MMAP de stabilire a priorităților naționale în domeniul schimbărilor climatice (SC) pe termen mediu și lung pentru a îndeplini obiectivele și obligațiile europene privind schimbările climatice, în conformitate cu cele mai recente evoluții politice ale UE cu privire la SC și energie, inclusiv pentru perioada de după anul 2020 - Responsabilitățile de raportare = responsabilități pentru o utilizare mai bună și mai eficientă a veniturilor - Responsabilitățile în implementarea strategiei privind SC și a planului de acțiune pentru tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon - Responsabilități privind implementarea schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii, inclusiv pentru perioada 2020-2030, pe baza normelor din viitorul pachet pentru anul 2030 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa de experiență în administrarea fondurilor (acordarea susținerii financiare), deoarece responsabilitatea ministerului constă în dezvoltarea de politici, punerea în aplicare și respectarea legislației privind schimbările climatice - Personalul limitat și salariul de multe ori necompetitiv în comparație cu alte autorități publice centrale (Ministerul Fondurilor Europene, Ministerul Agriculturii etc.)
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - MMAP ar putea decide cu privire la ordonarea după prioritate a programelor și a proiectelor care urmează să fie finanțate, pentru a îndeplini obligațiile UE și obiectivele climatice și energetice - Punerea problemei SC pe agenda publică - O politică mai coerentă în domeniul SC și corelarea acesteia cu fondurile disponibile - Corelarea SC cu prioritățile din alte sectoare 	<ul style="list-style-type: none"> - Sunt necesare modificări în legislația de funcționare a MMAP - Veniturile din anul precedent ar putea fi dificil de utilizat în anul următor - Ar trebui aduse modificări OUG nr. 115/2011 pentru a permite o mai mare flexibilitate în ceea ce privește programele care urmează să fie finanțate, în cazul în care nu sunt atât de multe cereri de finanțare - Implicarea politică în prioritățile programului sau în ceea ce privește personalul desemnat

3.2.2. Administrația Fondului pentru Mediu gestionează direct fondurile/programele

Administrația Fondului pentru Mediu (AFM), are avantajul de a avea o lege specifică care guvernează procesul de acordare a finanțărilor și o experiență de peste 10 ani. De asemenea, o chestiune

importantă este faptul că programele sale vizează diferite tipuri de actori (autorități locale, ONG-uri, școli, companii etc).

AFM are un număr considerabil de angajați specializați pe programare, implementare, evaluare etc.

Punctele slabe țin de reputația percepută drept controversată, conform căreia aceasta utilizează proceduri foarte birocratice și se axează în principal pe suma de bani cheltuită și mai puțin pe rezultatele proiectelor; alt punct slab este lipsa de cunoștințe specifice și lipsa know-how-ului cu privire la politicile naționale și europene privind schimbările climatice, precum și privind evaluarea impactului schimbărilor climatice în ceea ce privește reducerea emisiilor.

Acordarea dreptului de gestionare a fondurilor/programeelor Administrației Fondului pentru Mediu va necesita o restructurare instituțională pentru a putea consolida capacitatea cu privire la problemele legate de schimbările climatice și pentru a construi încrederea în instituție.

Administrația Fondului pentru Mediu a fost nominalizată în OUG nr. 115/2011 în calitate de autoritate care va gestiona fondurile și ar fi trebuit să elaboreze procedurile de înființare a programului, ceea ce nu s-a întâmplat până acum.

De asemenea, AFM a fost desemnată să vină cu o soluție pentru utilizarea veniturilor rămase neutilizate din rezerva pentru proiectele de tip implementare în comun, reprezentând 1,6 milioane EUR, ceea ce, de asemenea, nu s-a întâmplat.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Legea specifică pentru funcționarea ca organism de acordare a susținerii financiare - Experiența în finanțarea proiectelor - Personalul specializat pe programare, implementare, monitorizare etc. - Colaborarea cu tot felul de părți interesate 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa de cunoștințe specifice și expertiză cu privire la politicile din domeniul SC la nivel național și european - Percepută ca având o reputație proastă - Procedurile birocratice - Axată în principal pe suma de bani cheltuită și nu pe rezultatele proiectelor - Lipsa monitorizării efectelor programelor
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Restructurarea instituției - Consolidarea capacităților și a know-how-ului în probleme de SC - Corelarea alocării fondurilor cu prioritățile de mediu și implementarea strategiilor MMAP - Consolidarea cooperării dintre MMAP și AFM 	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizarea inefficientă a veniturilor într-un mod ad-hoc așa cum stau lucrurile acum, ceea ce va afecta poziția României în negocierile cu UE în contextul noului pachet legislativ privind clima și energia aferent orizontului 2030 (în raport cu resursele financiare care sunt necesare pentru îndeplinirea obiectivelor pentru anul 2030 cu privire la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră) - Nereușita programelor - Alterarea priorităților/implementării - Scandalurile cu părțile interesate

	<ul style="list-style-type: none"> - Subvenții dedicate pentru clienții politici/corupție - Implicarea politică în procesul decizional și în modalitățile de utilizare a banilor
--	--

3.2.3. Altă organizație (publică sau privată) cu experiență în acordarea susținerii financiare gestionează fondurile/programele în mod direct

În ultimii ani, diferite instituții publice sau private au gestionat banii privați sau publici (banii publici de la alte state, cum ar fi Norvegia sau Elveția).

De exemplu, în sectorul eficienței energetice, Fondul Român pentru Eficiența Energiei (FREE) este bine cunoscut companiilor și primăriilor. O altă companie care a gestionat fonduri în sectorul energetic este Tractebel.

În sectorul ONG-urilor, există următoarele fundații care gestionează fonduri de la Guvernul Norvegiei și al Elveției: Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Fundația pentru Parteneriat România. În plus, Fundația pentru Parteneriat are experiență în domeniul schimbărilor climatice.

Există și alte instituții publice care gestionează fonduri elvețiene. Un organism de implementare aparține Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. În anexele la raportul de față se găsesc informații pe scurt despre unele dintre aceste organizații și responsabilitățile lor.

Un obstacol major în implicarea unei entități private este achiziționarea de servicii în cazul în care aceasta trebuie făcută conform legii achizițiilor publice, adică la cel mai mic preț.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Experiența în acordarea susținerii financiare - Personalul autorizat - Axarea pe eficiența programului - Experiența în monitorizare și analiză 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa de încredere între instituții (publice și private) - Lipsa de experiență în domeniul schimbărilor climatice
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - În favoarea unui parteneriat public - privat - Îmbunătățirea expertizei în domeniul SC - Reducerea riscului de implicare politică după contractare 	<ul style="list-style-type: none"> - Având în vedere procedura de achiziții publice, trebuie să se aleagă cel mai mic preț, nu cel mai potrivit

3.2.4. MMAP și alte organizații care acordă susținere financiară gestionează fondurile/programele în parteneriat, pe baza unui cadru juridic

Ultima opțiune ar putea fi gestionarea în comun a fondului/programului de către MMAP, ca organism responsabil de implementarea schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii și raportarea veniturilor (coordonator) și o altă instituție care acordă susținere financiară în temeiul unui cadru juridic.

Avantajele sunt următoarele:

- MMAP ar putea continua monitorizarea implementării programului și axarea pe cooperarea cu alte ministere și probleme strategice.
- MMAP ar putea ordona programele după prioritate, luând în considerare obligațiile care decurg la nivel național în cadrul pachetului 20-20-20 și pe cele din cadrul noului pachet legislativ pentru 2030 privind energia și schimbările climatice în ceea ce privește: reducerea emisiilor, trecerea la o economie cu un nivel scăzut de carbon, îmbunătățirea eficienței energetice și producția de energie regenerabilă.
- Instituția care acordă sprijinul financiar va contribui la monitorizarea rezultatelor/indicatorilor proiectului în ceea ce privește eficiența costurilor și va oferi sprijin suplimentar pentru MMAP în vederea analizei impactului finanțării investițiilor.
- Diminuarea riscurilor cauzate de separarea părților de supraveghere și de implementare ale programului, precum și sprijinul politic oferit de către minister.
- Flexibilitate în gestionarea problemelor operaționale ale implementării programului de către altă organizație care acordă susținere financiară.
- Eficiența datorată expertizei existente în acordarea susținerii financiare și în monitorizare, precum și în problemele legate de schimbările climatice.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Responsabilitatea MMAP de stabilire a priorităților naționale în domeniul schimbărilor climatice (SC) pe termen mediu și lung pentru a îndeplini obiectivele și obligațiile europene privind schimbările climatice, în conformitate cu cele mai recente evoluții politice ale UE cu privire la SC și energie, inclusiv pentru perioada de după anul 2020 - Responsabilitățile de raportare = responsabilități pentru o utilizare mai bună și mai eficientă a veniturilor - Responsabilitățile în implementarea strategiei privind SC - Experiența în acordarea de finanțări - Know-how/personal în domeniul monitorizării și al analizei 	<ul style="list-style-type: none"> - Mai multe aranjamente instituționale complexe - Lipsa de încredere între instituții
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Schimbul de experiență între părți - MMAP ar putea decide cu privire la ordonarea după prioritate a programelor și proiectelor care urmează să fie finanțate, pentru a putea îndeplini obligațiile europene și obiectivele climatice și energetice - Responsabilități privind implementarea schemei EU de comercializare a certificatelor de emisii, inclusiv pentru perioada 2020-2030, pe baza normelor din viitorul pachet pentru anul 2030 - Punerea problemei privind SC pe agenda publică - O politică mai coerentă în domeniul SC și corelarea acesteia cu fondurile disponibile - Corelarea SC cu prioritățile din alte sectoare - Consolidarea know-how-ului în domeniul SC 	<ul style="list-style-type: none"> - Necesitatea elaborării de noi instrumente juridice pentru punerea în aplicare a acestei variante - Necesitatea de a crește capacitatea MMAP în materie de resurse umane implicate/responsabile cu coordonarea fondurilor, pe baza responsabilităților

3.3 Schema financiară și organizațională propusă

Soluția cea mai potrivită din punctul de vedere al Băncii Mondiale este cea de-a patra variantă în care Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va înființa o Unitate de Coordonare (UC) în cadrul instituției în vederea supravegherii Fondului de investiții în domeniul schimbărilor climatice (FISC). Fondul de investiții în domeniul schimbărilor climatice va fi creat ca organism subordonat MMAP și responsabil pentru utilizarea eficientă a veniturilor din schema UE de comercializare a certificatelor de emisii în programele de investiții din domeniul climei, cercetare și asistență tehnică, educație și sensibilizare a opiniei publice. Fondul de investiții în domeniul schimbărilor climatice va selecta printr-un proces de ofertare organizațiile care acordă susținerea financiară și alte organizații, care vor implementa programe concrete din domeniul schimbărilor climatice și vor juca rolul de agenții de implementare (AI).

Mecanismul principal de finanțare propus pentru programele de investiții în domeniul climei reprezintă o combinație între subvenții publice (30-35 %) și fonduri private de la gospodăria, IMM-uri și autorități locale mici (economii sau bani împrumutați de la băncile comerciale - 65-70 %), cu excepția programului „Silvicultura, producția de biomasă și îmbunătățirea folosinței terenurilor”, care va fi finanțat 100 % din veniturile obținute din licitații (fonduri publice). Nivelul subvenției pentru programul concret ar putea fi majorat de la cel propus în acest raport ca urmare a interesului scăzut pentru participarea la program sau a nevoii clare de a se axa pe partea cea mai săracă a populației.

De asemenea, recomandăm ca în faza inițială a funcționării Fondului de investiții în domeniul schimbărilor climatice să se exploreze posibilitatea creării unui program din fonduri de tip revolving care să ofere credite preferențiale (sub rata pieței) în domeniul producției de energie din surse regenerabile și al eficienței energetice pentru IMM-uri și autorități locale. Cu toate acestea, funcționarea unor astfel de fond de tip revolving va depăși perioada 2016-2020 și de aceea nu l-am inclus ca program de investiții în domeniul climei, propus separat.

CAPITOLUL 4: MODALITĂȚI DE IMPLEMENTARE PROPUSE PENTRU UTILIZAREA VENITURILOR PROVENITE DIN VÂNZAREA LA LICITAȚIE A CERTIFICATELOR EU-ETS ÎN ROMÂNIA

4.1 Norme și proceduri privind Fondul de investiții în domeniul schimbărilor climatice

4.1.1. *Introducere*

Sfera de aplicare a fondului

Fondul de investiții în domeniul schimbărilor climatice (FISC) este instrumentul pentru utilizarea veniturilor obținute în urma licitării cotelor de emisie de gaze cu efect de seră pentru investițiile ecologice.

În sensul prezentului raport, investițiile ecologice sunt definite ca investiții cu emisii reduse de carbon sau rezistente la schimbările climatice, care sunt în linia reducerilor de emisii necesare pentru a îndeplini obiectivul de politică europeană de limitare a încălzirii globale la 2° C. Aceasta înseamnă că investițiile climatice nu trebuie să aibă doar un impact climatic pozitiv, ci trebuie să ofere reduceri de emisii într-un mod rentabil.

Notă: Investițiile de mediu care au un impact pozitiv asupra mediului, dar nu au un efect de reducere a emisiilor de carbon sau nu sunt rezistente la schimbările climatice nu intră în sfera raportului de față. Un exemplu de investiții ecologice, care nu au legătură cu clima, sunt investițiile în terenurile care urmează să fie folosite de o municipalitate pentru parcuri comunitare și în scop recreațional. Cu toate că pot exista beneficii sociale și estetice ale unor astfel de investiții, există puține beneficii privind atenuarea sau adaptarea la schimbările climatice. În schimb, acest raport se axează pe investițiile ecologice.

FISC este un instrument important care ar putea contribui la îndeplinirea obiectivelor Strategiei privind schimbările climatice și, respectiv, la punerea în aplicare a Planului Național de Acțiune.

FISC nu se va suprapune cu alte fonduri naționale sau europene disponibile, dedicate atenuării sau adaptării la schimbările climatice, ci le va fi complementar acestora. Fondurile din FISC ar putea fi utilizate, de asemenea, în cazul în care fondurile UE impun o contribuție națională ca o cerință pentru solicitarea acestora.

Principiile care guvernează fondul

Principiile care guvernează fondul trebuie să fie similare principiilor prevăzute la articolul 10 alineatul (4) din Directiva ETS revizuită, care pot fi rezumate după cum urmează: deschidere, armonizare, transparența și non-discriminare, simplitate, echitate, eficiența costurilor (inclusiv evitarea costurilor administrative nejustificate), previzibilitate și eficiență. Echitatea și eficiența implică, de asemenea, atenuarea riscurilor de abuz de piață (adică utilizarea abuzivă a informațiilor privilegiate și manipularea pieței) prin intermediul licitațiilor.

Instituțiile responsabile cu implementarea fondului și atribuțiile acestora

1. **MFP** va continua să fie adjudecătorul României pe platforma de licitație European Energy Exchange (EEX).

În conformitate cu prevederile articolul 22 (alineatul 2) din Regulamentul CE nr. 1031/2010, Ministerul Finanțelor Publice este autoritatea competentă pentru a semna, în numele României, contractul cu platforma comună și cu orice alt sistem de compensare și decontare legat de aceasta.

MFP gestionează conturile pentru colectarea veniturilor din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii și pentru efectuarea plăților către celelalte instituții. După ce virează 29 % din venituri la bugetul de stat, MFP transferă 71 % din venituri în contul MMAP.

2. **MMAP** va înființa o Unitate de Coordonare a Fondului de investiții în domeniul schimbărilor climatice în interiorul ministerului și va avea următoarele atribuții:

- elaborarea cadrului juridic pentru înființarea FISC;
- elaborarea normelor de reglementare și procedurale pentru Comitetul Consultativ al Ministrului Mediului, Apelor și Pădurilor, care vizează funcționarea FISC;
- înființarea Fondului cu tot ce ține de norme de reglementare și procedură și capacitate instituțională;
- stabilirea obiectivelor, priorităților și cadrului de funcționare a Fondului, inclusiv a programelor privind investițiile climatice;
- selectarea programelor climatice și bugetele lor corespunzătoare;
- supravegherea funcționării Fondului;
- analiza activității acestuia și ajustarea priorităților și structurii organizatorice a Fondului;
- raportarea către Comisia Europeană cu privire la utilizarea veniturilor din certificatele de emisii.

3. **Comitetul Consultativ (CC)** va fi format din reprezentanți ai Ministerului Finanțelor Publice, ai Ministerului Economiei, Comerțului și Turismului, ai Ministerului Energiei, Întreprinderilor Mici și Mijlocii și Mediului de Afaceri și ai altor ministere interesate, precum și din oameni de știință și profesioniști bine informați, remarcabili și credibili din domeniul schimbărilor climatice. CC va oferi credibilitate Fondului de Investiții Climatice și îl va sprijini în dezvoltarea sa din punct de vedere strategic și în vederea unei bune funcționări.

Principalele sarcini ale Comitetului Consultativ vor fi următoarele:

- furnizarea de informații și orientări cu privire la obiectivele strategice de implementare a programelor climatice care vor fi finanțate de FISC;
- adoptarea unor orientări privind monitorizarea și raportarea;
- adoptarea unor orientări privind plățile;

- adoptarea unor orientări privind accesul la informații cu privire la programele FISC și programele climatice;
- verificarea procesului de evaluare a fondului;
- furnizarea de informații privind normele referitoare la licitațiile pentru selectarea Agențiilor de Implementare de către FISC.

4. Fondul de investiții în domeniul schimbărilor climatice (FISC) va avea următoarele atribuții principale:

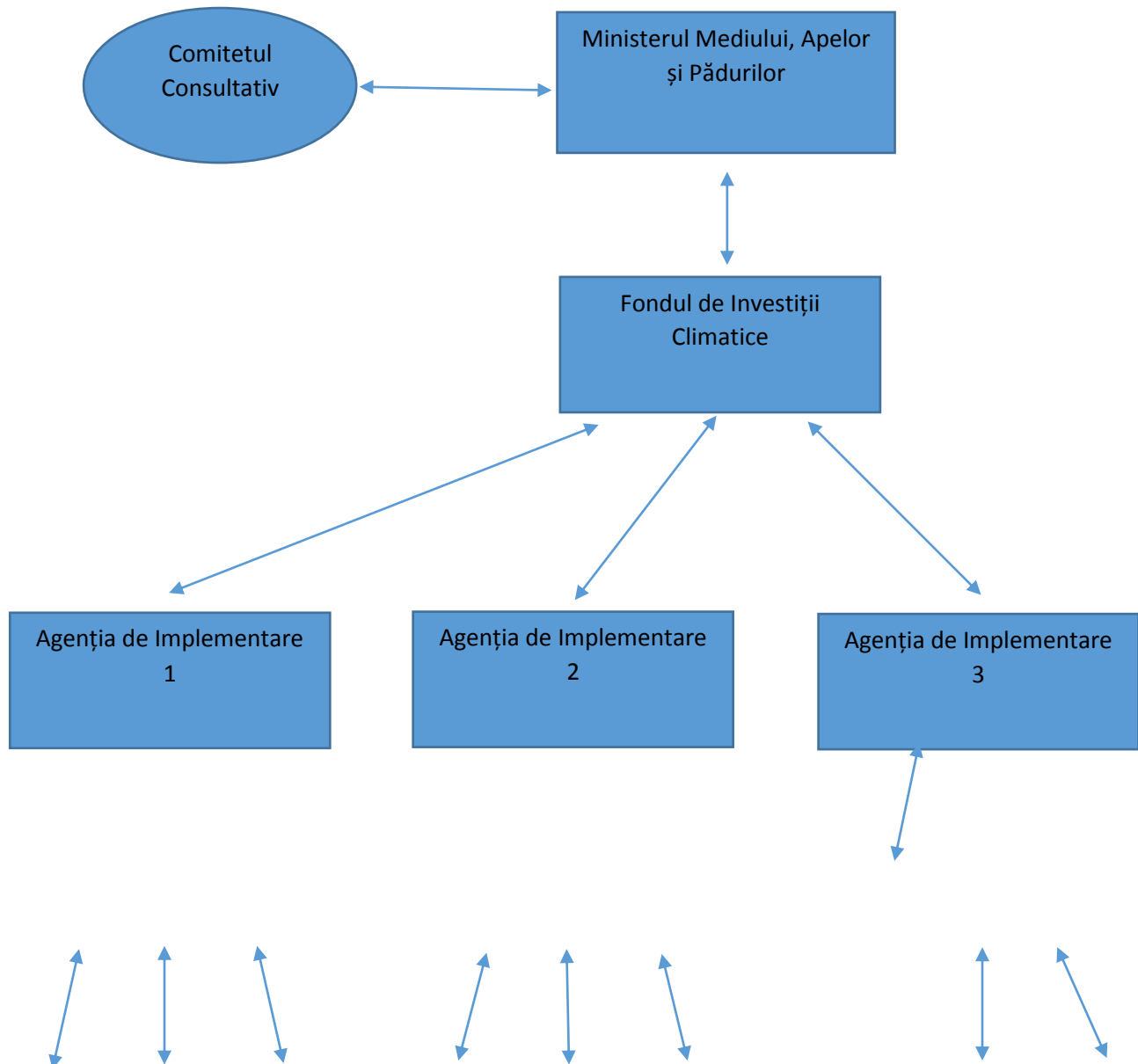
- pregătirea sumei dedicate fiecărui apel de propuneri cu privire la programul în cauză, pe baza evaluării tehnice a MMAP și a avizului Comitetului Consultativ;
- organizarea licitației pentru selectarea agențiilor de implementare;
- supravegherea, precum și colaborarea strânsă cu agențiile de implementare pentru a asigura implementarea eficientă a programelor din domeniul investițiilor climatice, al cercetării și al educației;
- aprobarea criteriilor de eligibilitate pentru proiecte, propuse de AI;
- aprobarea listei finale a proiectelor care urmează a fi finanțate și suma dedicată fiecărui apel de propuneri cu privire la programul în cauză, pe baza avizului MMAP;
- evaluarea progreselor și a rezultatelor programelor pe baza evaluării AI, și în ceea ce privește reducerea emisiilor de CO₂ realizată prin intermediul programelor;
- raportarea către MMAP cu privire la implementarea programelor climatice.

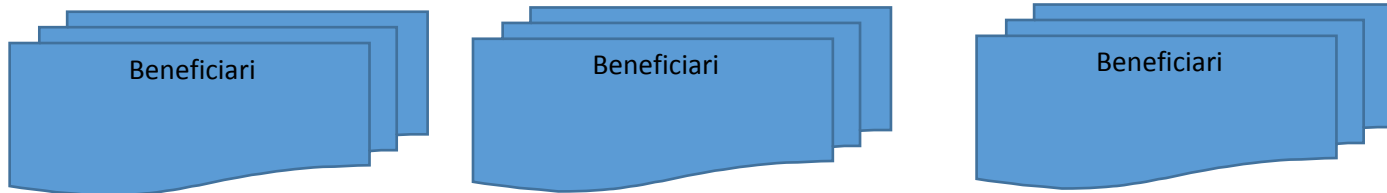
5. Agențiile de implementare vor avea următoarele atribuții principale:

- elaborarea criteriilor de eligibilitate pentru programul din domeniul climei, a orientărilor și a procedurilor pentru diferite apeluri de propuneri, a indicatorilor de monitorizare și verificare;
- pregătirea unui plan concret pentru implementarea programului climatic, pe baza unor parametri stabiliți de FISC;
- informarea părților interesate cu privire la sfera de aplicare și parametrii programului;
- lansarea apelurilor de propuneri;
- evaluarea propunerilor de proiecte primite;
- pregătirea listei de proiecte propuse care urmează a fi finanțate și suma dedicată fiecărui apel de propuneri privind programul în cauză și depunerea acestora la FISC spre aprobare;
- informarea beneficiarilor cu privire la rezultatele propunerilor de proiecte;
- evaluarea reducerilor de emisii care urmează să fie realizate prin intermediul proiectelor selectate înainte de pregătirea listei finale a proiectelor care urmează să fie finanțate;

- supravegherea și colaborarea strânsă cu susținătorii proiectelor;
- aranjarea plăților către beneficiari pe baza normelor și procedurilor;
- monitorizarea și evaluarea progreselor și a rezultatelor proiectelor;
- prezentarea unui raport către FISC cu privire la progresele și rezultatele programelor concrete din domeniul climei;
- evaluarea și raportarea către FISC cu privire la indicatorii schimbărilor climatice atinși în cadrul programului.

Figura 11. Aranjamentele instituționale propuse privind utilizarea veniturilor obținute din vânzarea la licitație a certificatelor de emisii în România.

Cadrul juridic aplicabil programului

FISC ar trebui să respecte prevederile Directivei ETS 2009/29/CE, și anume articolul 10, care prevede: „Statele membre determină destinația veniturilor obținute în urma licitării cotelor. Cel puțin 50 % din veniturile provenite din licitarea cotelor [...] ar trebui să fie utilizate în unul sau mai multe dintre următoarele scopuri: (a) reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, inclusiv prin contribuția la Fondul Global pentru Energii Regenerabile și Eficiență Energetică și la Fondul pentru adaptare [...], (b) dezvoltarea energiilor regenerabile [...], (c) măsuri de evitare a defrișărilor [...], (d) sechestrarea forestieră în Comunitate; (e) captarea și stocarea geologică a CO₂ în condiții de siguranță pentru mediu, în special a celui provenit de la centralele electrice care produc energie din combustibili fosili solizi [...], (f) încurajarea trecerii la emisii reduse și la forme de transport public; (g) finanțarea cercetării și dezvoltării în domeniul eficienței energetice și al tehnologiilor curate în sectoarele aflate sub incidența prezentei directive; (h) măsuri privind creșterea eficienței energetice și cele privind izolarea termică a locuințelor sau sprijinul financiar acordat [...], (i) acoperirea cheltuielilor administrative legate de gestionarea sistemului comunitar.”

În afară de modificarea legislației în vigoare în ceea ce privește veniturile din comercializarea certificatelor de emisii, vor fi necesare noi acte normative privind înființarea și operaționalizarea FISC, atribuțiile Unității de Coordonare, ale Agenției de Implementare și ale Comitetul Consultativ, procedurile de funcționare etc. care vor fi elaborate în continuare.

Termen

FISC va fi înființat pentru o durată de 5 ani: 2016 - 2020.

În primul an al programului (2016) vor fi create cadrul legal, cadrul administrativ, capacitatea instituțională și se vor lansa programele, iar în ceilalți 4 ani va avea loc implementarea efectivă.

Programul ar putea fi extins, luând în considerare suma disponibilă și rezultatele evaluării ex-post a programului.

Cadrul financiar

Cea mai recentă estimare a Băncii Mondiale

Banca Mondială, în raportul său „Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii până în 2030: descifrarea provocărilor privind licitațiile din România” („*The EU-ETS up to 2030: decoding auctioning challenges for Romania*”) (elaborat, în cea mai mare parte, la sfârșitul anului 2014), a estimat că România ar putea câștiga din veniturile obținute din vânzarea certificatelor de emisii o sumă de 2.379 miliarde EUR în perioada 2016-2020 (perioada de cinci ani) în cadrul scenariului unui factor de reducere

anuală de 1,74 % și al scenariului privind gama mijlocie de prețuri (6-12 Euro pe fiecare certificat de emisii de gaze cu efect de seră). Având în vedere diferența dintre cifrele reale ale veniturilor obținute din vânzarea certificatelor de emisii pentru anii 2013 și 2014, primite de la Guvernul României, și estimările BM, echipa Băncii Mondiale a aplicat previziunilor din raportul său un factor de actualizare de 14 %. Astfel, am ajuns la cifra de **2.046 miliarde EUR** - venituri obținute din vânzarea certificatelor de emisii în perioada 2016-2020.

29 % din aceste venituri sunt transferate la bugetul consolidat și din fondurile rămase (în valoare de 1,453 miliarde EUR), care ar trebui să fie cheltuite pe activități legate de reducerea emisiilor, am propus utilizarea a 1 % pentru cercetare și asistență tehnică, 1 % pentru educație și sensibilizare a opiniei publice, 5 % pentru gestionarea schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii din România și 5 % pentru administrarea/gestionarea programelor de investiții, finanțate din veniturile obținute din comercializarea certificatelor de emisii (a se vedea secțiunea 2.7 din acest raport). Astfel, ajungem la aproximativ **1.278 miliarde EUR disponibile pentru programe de investiții în perioada 2016-2020**, cu următoarea distribuție între programele propuse:

1. Izolarea locuințelor – până la 750 milioane EUR.
2. Înlocuirea becurilor, a aparatelor de aer condiționat, a frigiderelor și a mașinilor de spălat din locuințe – până la 88 milioane EUR.
3. Dezvoltarea producției de energie regenerabilă la scară mică și pentru uz casnic – până la 330 milioane EUR.
4. Silvicultura, producția de biomasă și îmbunătățirea folosinței terenurilor – până la 110 milioane EUR.

Revizuirea alocării anuale va avea loc în fiecare an și fondurile alocate și necheltuite pe anul în curs vor fi redistribuite pentru următorii ani.

Costurile de gestionare

Valoarea estimată a costurilor de gestionare este de 5 % din bugetul alocat (până la 72,6 milioane EUR) pentru perioada 2016-2020 sau până la 14,5 milioane EUR anual.

Costurile de gestionare vor include costurile cu funcționarea fondului, costurile cu evaluarea și monitorizarea, costurile cu auditul intern și extern, costurile cu publicitatea și schimbul de informații.

4.1.2. Programe de investiții propuse în domeniul climei și beneficiarii acestora

Programe de investiții în domeniul climei

- I. Înlocuirea aparatelor electrice din gospodărie
  - Becuri
  - Frigidere
  - Mașini de spălat

- Aparate de aer condiționat
- II. Izolarea locuințelor
- Izolarea caselor familiale individuale
  - Izolarea locuințelor persoanelor care se confruntă cu sărăcia energetică (opțional).
- III. Implementarea producției locale de energie regenerabilă la scară mică și pentru uz casnic până la 50 kW.
- Energie solară
  - Energie eoliană
  - Energie geotermală
  - Biomasă.
- IV. Silvicultura, producția de biomasă și îmbunătățirea folosinței terenurilor.
- 1) reconstrucția ecologică a pădurilor afectate de cauze naturale și/sau antropice din regiunile cu acoperire forestieră limitată;
  - 2) cultivarea de specii lemnoase cu creștere rapidă pentru energie și alte scopuri;
  - 3) realizarea de perdele forestiere și coridoare verzi în zonele cu riscuri naturale și în jurul comunităților umane (în special în jurul orașelor);
  - 4) înființarea și îmbunătățirea pășunilor în zonele de uz public.
  - 5) Îmbunătățirea bazinelor hidrografice torențiale cu risc critic de pierderi umane și materiale, cu accent pe zonele cu o densitate mare a populației;

Beneficiarii

- Comunitățile locale
- Persoanele fizice/gospodării/fermieri
- Sectorul privat
- Autoritățile locale
- ONG-uri.

4.1.3. Eligibilitatea cheltuielilor și nivelul subvențiilor

Eligibilitatea cheltuielilor

- Adiționalitatea fondurilor

FISC urmează să creeze o sursă suplimentară de finanțare pentru atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea și nu va înlocui sprijinul financiar din alte surse, inclusiv fondurile nerambursabile locale și din partea UE, subvențiile, împrumuturile bancare etc.

- Data de începere a eligibilității cheltuielilor

Cheltuielile devin eligibile după semnarea contractului, în cazul în care nu se decide altfel.

Procentul finanțării nerambursabile/Subvenției

Procentul propus al finanțării nerambursabile/subvenției

1. Izolarea locuințelor – 35 %.
2. Înlocuirea becurilor, a aparatelor de aer condiționat, a frigiderelor și a mașinilor de spălat din locuințe – 30 %.
3. Dezvoltarea producției de energie regenerabilă la scară mică și pentru uz casnic – 35 %.
4. Silvicultura, producția de biomasă și îmbunătățirea folosinței terenurilor – 100 %.

Aceste niveluri ale subvențiilor se bazează pe experiența programelor similare din alte țări și ar trebui să fie considerate niveluri inițiale. Cu toate acestea, în cazul în care va exista un interes scăzut pentru a participa la programe având în vedere nivelurile propuse de subvenționare, sau dacă Guvernul României va dori să sprijine familiile cu venituri reduse, nivelul de subvenționare ar putea fi majorat până la 50 %.

Nivelul finanțării nerambursabile pentru sectorul privat va fi în conformitate cu legislația privind ajutoarele de stat din România.

Ajutorul de stat se acordă în conformitate cu termenii și condițiile specificate în Regulamentul Consiliului de Miniștri din 22 decembrie 2006 privind stabilirea schemei de ajutor regional pentru anumite proiecte de investiții în domeniul protecției mediului (Jurnalul Oficial, nr. 246, punctul 1795, cu modificările ulterioare).

Dimensiunea ajutorului de stat pentru activitățile de ecologizare se calculează luând în calcul valoarea totală a ajutoarelor de stat din toate sursele prevăzute în măsurile de inginerie financiară ale unui anumit proiect și nu poate depăși dimensiunea acceptabilă a ajutorului public specificat în Regulamentul Consiliului de Miniștri din 22 decembrie 2006 privind stabilirea schemei de ajutor regional pentru anumite proiecte de investiții din domeniul protecției mediului (Jurnalul Oficial nr. 246, punctul 1795 cu modificările ulterioare).

4.1.4. Depășiri de costuri și economii la bugetul pentru investiții

În cazul în care costurile proiectului depășesc bugetul din acordul de finanțare, Beneficiarul va asigura fonduri suplimentare.

În cazul în care costul final al proiectului este mai mic decât costul total prevăzut în acordul de finanțare, suma totală a finanțării plătite se va reduce în mod corespunzător și orice sume plătite în mod necorespunzător vor fi rambursate de către Beneficiar.

Unitatea de Coordonare poate reangaja fondurile neutilizate pentru noi programe/proiecte. Cererile de reangajare a fondurilor vor fi procesate în același mod ca și solicitările pentru alte proiecte.

4.1.5. Procedura de depunere a cererilor

Solicitanții

Toate organismele din sectorul public sau privat și organizațiile non-guvernamentale (ONG-uri) constituite în România ca persoane juridice și care operează în interes public - de exemplu, autoritățile naționale, regionale și locale, instituțiile de educație/cercetare, organismele de mediu, organizațiile de voluntari și comunitare și parteneriatele public-private și care demonstrează preocupări și activități în sectorul schimbărilor climatice pot depune cereri pentru finanțare.

Parteneriatele între instituțiile publice și private ar trebui să fie încurajate, dar nu în vederea evitării licitațiilor publice.

Persoanele fizice pot depune cereri numai pentru programele prioritare care sunt desemnate pentru persoanele fizice (reabilitarea clădirilor și înlocuirea aparatelor electrice).

Anunțarea programului

Agenția de Implementare va anunța în mod public disponibilitatea fondurilor nerambursabile prin diferite medii de comunicare (site-uri, liste de discuții, mass-media etc).

Depunerea cererilor și evaluarea

AI va organiza apeluri de propuneri și va evalua cererile primite.

Procesul de depunere a cererilor va fi organizat în două etape:

- Notă privind ideea proiectului (NIP) - ideea proiectului și potențialul de reducere a emisiilor;
- Propunere de proiect completă - descriere detaliată a proiectului, inclusiv detalii tehnice, organizatorice, financiare și de implementare.

Evaluarea trebuie să fie transparentă, pe baza informațiilor de la experți și evaluatori și se va desfășura în conformitate cu principiile, normele și procedurile Fondului.

Agenția de Implementare va evalua și selecta NIP-urile care ar putea fi dezvoltate în propuneri de proiecte complete. Va raporta către FISC cu privire la numărul de NIP-uri primite și aprobate.

AI va prezenta către FISC propunerilor de proiecte complete ordonate după prioritate în urma evaluării și va prezenta un aviz motivat în scris privind proiectele propuse. La cererea FISC, AI va asigura accesul deplin la cererile primite și va oferi clarificări, dacă este necesar.

FISC se va asigura că propunerile de proiecte complete, recomandate pentru aprobare de către AI, au toate documentele necesare și avizele de evaluare și le va prezenta Unității de Coordonare pentru aprobare cu propriul aviz pe fiecare propunere de proiect completă.

Comitetul Consultativ ar putea verifica în mod aleatoriu un număr de cereri.

UC va decide cu privire la lista finală a proiectelor aprobate și este responsabilă pentru decizia finală. În cazul proiectelor mari (cum ar fi programele de investiții 3 și 4) CC se va implica în aprobarea propunerilor de proiecte complete.

Acordul de finanțare

Un acord de finanțare se va încheia între AI și beneficiar pentru orice proiecte individuale, programe sau forme specifice de asistență pentru finanțare. Formatul acordului de finanțare ar trebui să fie aprobat de către FISC.

Acordurile de finanțare stabilesc termenii și condițiile de asistență pentru finanțare, precum și rolurile și responsabilitățile părților.

4.1.6. Implementarea programelor

AI va fi responsabilă pentru implementarea programelor din domeniul climei și urmărirea proiectelor, precum și pentru monitorizarea și raportarea către FISC cu privire la rezultate.

Raportarea și monitorizarea

AI va fi responsabilă pentru raportarea și monitorizarea proiectelor. Raportarea se va face în conformitate cu indicatorii elaborați și aprobați împreună cu FISC și conveniți cu CC.

Printre altele, AI va înainta cel puțin o dată pe an către FISC rapoarte cu privire la:

- Progresele înregistrate în conformitate cu planurile și bugetele;
- Abateri de la calendarul proiectului și posibilele repercusiuni ale proiectului;
- Licitații și achiziții;
- Finalizarea proiectului

FISC poate oricând să ceară AI mai multe informații cu privire la programe. Raportarea se va face în conformitate cu orientările privind raportarea și monitorizarea adoptate de FISC.

Evaluare și revizuire

AI va furniza anual către FISC raportul de evaluare a programelor și o propunere de revizuire dacă este cazul.

Pe baza măsurilor propuse de AI, precum și pe baza evaluării UC și CC, FISC va revizui și adapta programul pentru anul viitor.

Plata

Plata în legătură cu formele specifice de asistență pentru finanțare va fi decisă de către FISC.

Publicitatea și accesul la informații

AI și beneficiarul subvenției se vor asigura că informațiile privind existența FISC, precum și cele privind proiectele aprobate sunt comunicate în cel mai eficient mod utilizatorilor și publicului larg și că

contribuțiile FISC au parte de o publicitate corespunzătoare. FISC se va asigura că AI va elabora un plan de publicitate pentru program, iar AI, la rândul său, se va asigura că fiecare proiect are o componentă de comunicare, care este depusă împreună cu cererile de subvenții.

Măsurile privind publicitatea și accesul la informații vor fi luate în conformitate cu orientările adoptate de Comitetul Consultativ cu privire la acestea.

4.1.7. *Auditurile și controlul financiar*

Transparență și documente justificative

AI va furniza o pistă de audit pentru operațiunile finanțate de FISC.

AI și beneficiarul final se vor asigura că toate documentele originale rămân disponibile pentru inspecție cel puțin 5 ani de la finalizarea proiectului.

Controlul financiar, măsurile de audit și antifraudă

AI va fi responsabilă pentru controlul financiar și auditul proiectelor aprobate (în cazul proiectelor mari). AI se va asigura că vor avea loc investigații eficiente și prompte ale oricăror cazuri suspecte și efective de fraudă și nereguli și va informa FISC cu privire la acestea.

Audituri și inspecții

FISC poate decide oricând să efectueze audituri și inspecții la AI și va informa UC înaintea efectuării unui audit/unei inspecții.

AI va acorda reprezentanților autorizați ai FISC sau auditorilor acreditați angajați de UC accesul la orice documente sau informații pe care aceștia le consideră relevante, inclusiv la cele create sau stocate în format electronic. Li se va acorda în special accesul la conturile instituțiilor auditate și la documentele referitoare la cheltuielile finanțate printr-o subvenție obținută prin FISC.

De asemenea, reprezentanților autorizați li se va acorda acces nerestricționat la proiectele implementate de instituții private sau comerciale și ONG-uri.

Rezultatele auditurilor vor fi prezentate în fața UC și a CC.

4.1.8. *Finalizarea proiectelor*

Finalizarea proiectelor

AI va elabora un raport de finalizare a proiectului în conformitate cu cerințele acordului de finanțare. FISC va face plata finală pe baza raportului de finalizare a proiectului.

Raportul de finalizare se va face în conformitate cu orientările privind raportarea și monitorizarea adoptate de Comitetul Consultativ.

Evaluarea intermediară și evaluarea ex-post a programelor climatice

Evaluarea intermediară va avea loc la 2 ani de la implementarea programului climatic. O evaluare ex-post va avea loc după finalizarea programului.

Evaluarea intermediară și cea ex-post vor fi realizate de către un organism independent selectat prin licitație. Organismul care efectuează evaluarea programului va prezenta un raport în fața UC și a CC.

Raportul de evaluare ex-post nu înlocuiește alte cerințe de raportare.

Evaluarea ex-post mai trebuie să conțină și indicatorii privind schimbările climatice (reducerile GES, intensitatea carbonului etc.), precum și recomandările pentru continuarea și îmbunătățirea programului.

Alte obligații după finalizare

Al se va asigura că proiectele care implică investiții în proprietăți imobiliare și/sau terenuri (inclusiv renovarea) sunt funcționale cel puțin 10 ani după finalizare, cu excepția cazului în care se prevede altfel în acordurile de finanțare.

O evaluare ex-post a proiectelor care demonstrează nerespectarea regulilor și a procedurilor și a acordurilor de subvenționare poate da FISC motivele necesare pentru a lua măsuri corective, inclusiv solicitarea rambursării fondurilor.

4.2 Schema de implementare a proiectelor

Proiectele respectă următorul ciclu de management:

1. **Etapa de deschidere** – începe cu lansarea cererii de fonduri, pe baza priorităților stabilite de Comitetul Consultativ al Programului de Investiții Climatice.

Programul va furniza toate informațiile necesare la timp pentru potențialii beneficiari.

Se recomandă să aibă loc o serie de sesiuni de informare în diferite orașe, pentru a explica scopul Fondului, obiectivele și criteriile de eligibilitate.

La momentul lansării, toate actele administrative vor fi complete și publice, pentru a fi analizate împreună cu părțile interesate (ghiduri ale solicitanților, indicatori, scrisoarea de intenție, formularul de cerere etc.).

Documentele nu ar trebui să fie modificate în timpul etapei de implementare. Acesta a fost unul dintre motivele pentru care Programul Operațional Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 - 2013 a avut mai multe probleme de implementare.

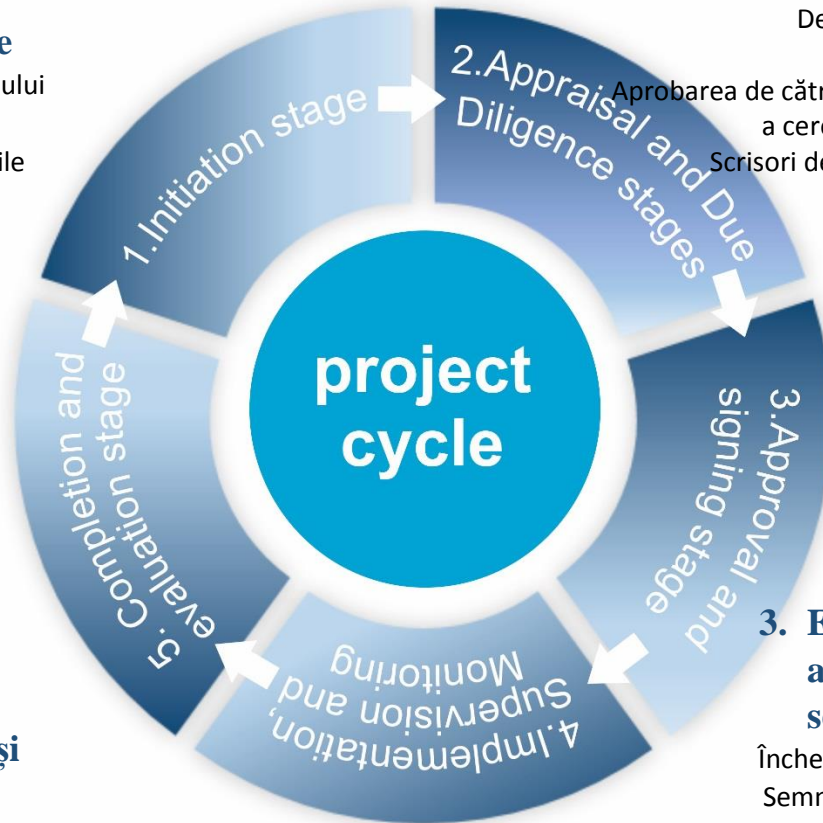
Termenul limită de depunere a cererilor reprezintă un element important în acest proces. De preferat pentru transparența și predictibilitatea programului, numărul de apeluri ar trebui să fie cunoscut de la început. Este recomandat să existe unul sau două apeluri pe an, iar momentul lansării să fie același în fiecare an (de exemplu: aprilie și octombrie). Acest lucru poate ajuta beneficiarii să își stabilească prioritățile și să estimeze eforturile antrenate de scrierea propunerilor de proiect și de procesul de implementare. De asemenea, este important ca suma alocată pentru fiecare apel să fie cunoscută în timp util. De aceea, este important să aibă loc o alocare multianuală de la bun început.

1. Etapa de deschidere

Lansarea programului
Publicitate
Consultări cu părțile interesate

2. Etapa de evaluare și analiza due diligence

Depunerea cererilor
Evaluare
Aprobarea de către CC a listei finale a cererilor câștigătoare
Scrisori de aprobare pentru beneficiari

5. Etapa de finalizare și evaluare

Raport de finalizare pentru fiecare proiect
Evaluare anuală prezentată de AM în fața CC și a MMAP
Propuneri de îmbunătățire
Consultări cu beneficiarii privind evaluarea și îmbunătățirea
Revizuirea programului de către CC

3. Etapa de aprobarea și semnare

Încheierea contractelor
Semnarea contractelor

4. Implementare, supraveghere și monitorizare

Efectuarea plăților de către AM
Raport trimestrial privind progresele înregistrate de beneficiari
Raport intermediar și final de la beneficiari
Vizită de monitorizare efectuată de AM la proiecte

2. Etapa de evaluare și analiza de tip *due diligence*

AI va primi propunerile de proiecte la termenul stabilit în ghidul solicitanților, le va înregistra și va informa solicitanții cu privire la numărul pe care l-a primit cererea lor.

Se recomandă ca AI să dezvolte și să utilizeze o platformă electronică pentru înregistrarea cererilor online, pentru a asigura transparența programului.

AI va asigura procesul de evaluare pe baza unor criterii clare și transparente de evaluare. O propunere va fi evaluată de cel puțin 2 evaluatori. Evaluatorii poartă răspunderea pentru evaluarea lor. Clasamentul stabilit de către evaluatori este prezentat de către AI la FISC, care poate verifica în mod aleatoriu cererile depuse.

În caz de inadvertențe în evaluări, FISC ar putea cere AI să facă o reevaluare.

AI va informa FISC cu privire la lista finală a proiectelor aprobate, precum și cu privire la lista de rezerve și lista proiectelor neaprobate și le va pune la dispoziția publicului, fiecare cu punctajul obținut.

Toți participanții vor fi informați cu privire la punctajul obținut.

Solicitanții vor putea depune contestație la evaluare care va fi tratată în mod responsabil și va primi un răspuns clar și valabil într-o anumită perioadă (de exemplu, într-o săptămână).

3. Etapa de aprobare și semnare

La primirea aprobării listei finale a proiectelor de la FISC, AI va încheia contracte cu beneficiarii.

4. Implementarea, supravegherea și monitorizarea

FISC va transfera avansul către beneficiari și va începe implementarea proiectelor.

AI are datoria de a supraveghea punerea în aplicare a proiectelor și de a derula cel puțin o vizită de monitorizare la fiecare proiect mare în timpul implementării.

Toți beneficiarii vor prezenta un raport privind progresele înregistrate cu privire la stadiul de implementare, cheltuielile estimate efectuate și rezultatele. La mijlocul perioadei de implementare a proiectului, fiecare beneficiar va prezenta un istoric și un raport financiar.

Beneficiarii vor primi plata următoare numai după aprobarea raportului intermediar. Ultima tranșă va fi plătită la sfârșitul implementării proiectului în baza istoricului și a raportării financiare finale.

5. Etapa de finalizare și evaluare

AI va efectua un raport de finalizare pentru fiecare proiect și îl va prezenta FISC.

AI va efectua o evaluare anuală a proiectelor implementate sau în curs de implementare, care va fi depusă la FISC.

Evaluarea va conține, de asemenea, indicatorii privind schimbările climatice, cum ar fi intensitatea carbonului, tona de CO₂ echivalent redusă etc. AI va mai evalua și modul în care programul a fost implementat și va înainta către FISC o listă de propuneri de îmbunătățire.

AI ar putea efectua consultări cu beneficiarii pentru a găsi metode mai bune de implementare a programului. FISC ia act de propunerile AI și ar putea propune UC și CC noi măsuri de îmbunătățire a programului.

CAPITOLUL 5: POSIBILA UTILIZARE A MECANISMELOR DE FLEXIBILITATE ÎN SECTOARE DIN AFARA SCHEMEI UE-ETS

5.1 Mecanisme de flexibilitate în ESD

Decizia privind repartizarea eforturilor prevede mecanismele de flexibilitate necesare pentru a ajuta statele membre să își atingă obiectivele până în 2020. Mecanismele de flexibilitate actuale pot fi grupate în trei categorii:

- a) În cadrul unui stat membru: tranzacționarea bancară și transferul de la an la an
- b) Între statele membre: tranzacționare AEA și a mecanismelor bazate pe proiecte
- c) Internaționale: credite din proiecte MDN/IC

Scopul acestor mecanisme de flexibilitate pentru statele membre este de a spori rentabilitatea generală a atingerii obiectivului la nivelul UE în anul 2020.

Pentru perspectiva 2030, Consiliul European și-a exprimat dorința ca *„disponibilitatea și utilizarea instrumentelor de flexibilitate existente în cadrul sectoarelor din afara schemei ETS să fie îmbunătățite în mod semnificativ pentru a asigura rentabilitatea efortului colectiv al UE și convergența emisiilor pe cap de locuitor până în 2030”*. Instrumente de flexibilitate ar trebui să fie simple, transparente și ușor de administrat pentru statele membre. Intenția prevăzută în ESD de a nu se permite credite pentru proiecte internaționale după 2020 înseamnă că va fi nevoie de un accent mai puternic plasat asupra celor două mecanisme de flexibilitate interne existente.

5.2 Tranzacționarea bancară și împrumutarea de AEA în timpul perioadei de conformitate

Statele membre sunt autorizate să raporteze în perioada 2013-2019 o cantitate limitată (de până la 5 %) din AEA din anul următor și să transfere unitățile AEA neutilizate în anii următori până în 2020 pentru a acoperi orice deficit de AEA în anii respectivi. Ar putea fi avute în vedere diferite niveluri de împrumut decât limita curentă de 5 % pentru perioada ulterioară anului 2020 pentru a ajuta statele membre să își atingă obiectivele anuale de gestionare a propriilor AEA, având în vedere că un nivel mai ridicat de împrumut la începutul perioadei de angajament ar putea crește riscul ca statele membre să nu își îndeplinească obiectivele mai târziu în cursul perioadei respective.

5.3 Transferuri de AEA între statele membre ale UE

În perioada 2013-2019, statele membre ale UE pot transfera până la 5 % din unitățile lor AEA lor pentru un anumit an către alte state membre, care pot utiliza această alocare de emisii până în 2020 (ex-ante). Orice depășire a obiectivelor într-un an între 2013 și 2019 poate fi, de asemenea, transferată către alte state membre, care pot utiliza această alocare de emisii până în anul 2020 (ex post).

Există mai multe moduri posibile de stimulare a transferurilor de AEA între statele membre. Printre acestea se numără crearea unei piețe mai transparente pentru transferurile AEA, fiind mai puțin

restrictive în ceea ce privește măsura în care statele membre pot realiza aceste transferuri între ele înainte de verificările de conformitate, precum și măsuri mai directe pentru a spori disponibilitatea AEA, cum ar fi mecanisme bazate pe proiecte sau licitarea unui număr de AEA.

Transparența pieței ar putea fi consolidată solicitând statelor membre să raporteze mai deschis și mai frecvent cu privire la tranzacțiile AEA și prețuri sau prin încurajarea realizării transferurilor prin anumite platforme de tranzacționare.

Limita actuală de 5 % pentru transferurile AEA înainte de verificarea conformității ar putea fi majorată; cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că o creștere a acestei limite ar putea duce, de asemenea, la creșterea riscului ca state membre individuale să nu își îndeplinească obiectivele mai târziu în cursul perioadei de angajament 2021-2030.

Ar putea fi luate în considerare diferite tipuri de mecanisme bazate pe proiecte pentru a asigura conformitatea în condiții de rentabilitate în ESD. O astfel de abordare ar putea atrage investiții specifice în sectoarele ESD considerate prioritare de statul membru gazdă și asigură o mai mare certitudine că unitățile AEA vor deveni disponibile pentru transferuri, permițând eventuale inițiative ale sectorului privat. Cu toate acestea, trebuie să se instituie un sistem de verificare și certificare pentru a garanta integritatea ecologică și validitatea creditelor, ceea ce ar presupune costuri administrative în avans.

Licitarea unui anumit procent de AEA ar putea asigura disponibilitatea furnizării anuale de unități AEA în vederea achiziționării de către statele membre.

România își va depăși obiectivele pentru 2020 și va fi în poziția de a vinde unități AEA altor țări. Pe baza analizei AEM, în prezent, 13 state membre vor necesita eforturi suplimentare pentru a-și îndeplini obiectivele pentru 2020 privind piața internă, în timp ce pentru alte 15 state membre se previzionează deja că își vor îndeplini aceste angajamente cu politicile și măsurile existente.

5.4 Credite din proiecte MDN/IC

Statelor membre li se permite, de asemenea, într-o anumită măsură, să achiziționeze credite internaționale în fiecare an (CER - în cadrul mecanismului de dezvoltare nepoluantă și ERU - în cadrul mecanismului de implementare în comun). Utilizarea creditelor privind emisiile bazate pe proiecte se limitează anual la 3 % din nivelurile de emisii ESD din 2005 în statul membru. Statele membre care nu aplică limită de 3 % pentru utilizarea creditelor bazate pe proiecte într-un anumit an pot transfera partea lor neutilizată pentru acel an altor state membre sau o pot păstra pentru uzul propriu până în 2020.

5.5 Situație cu emisii sub nivelul ESD în 2013

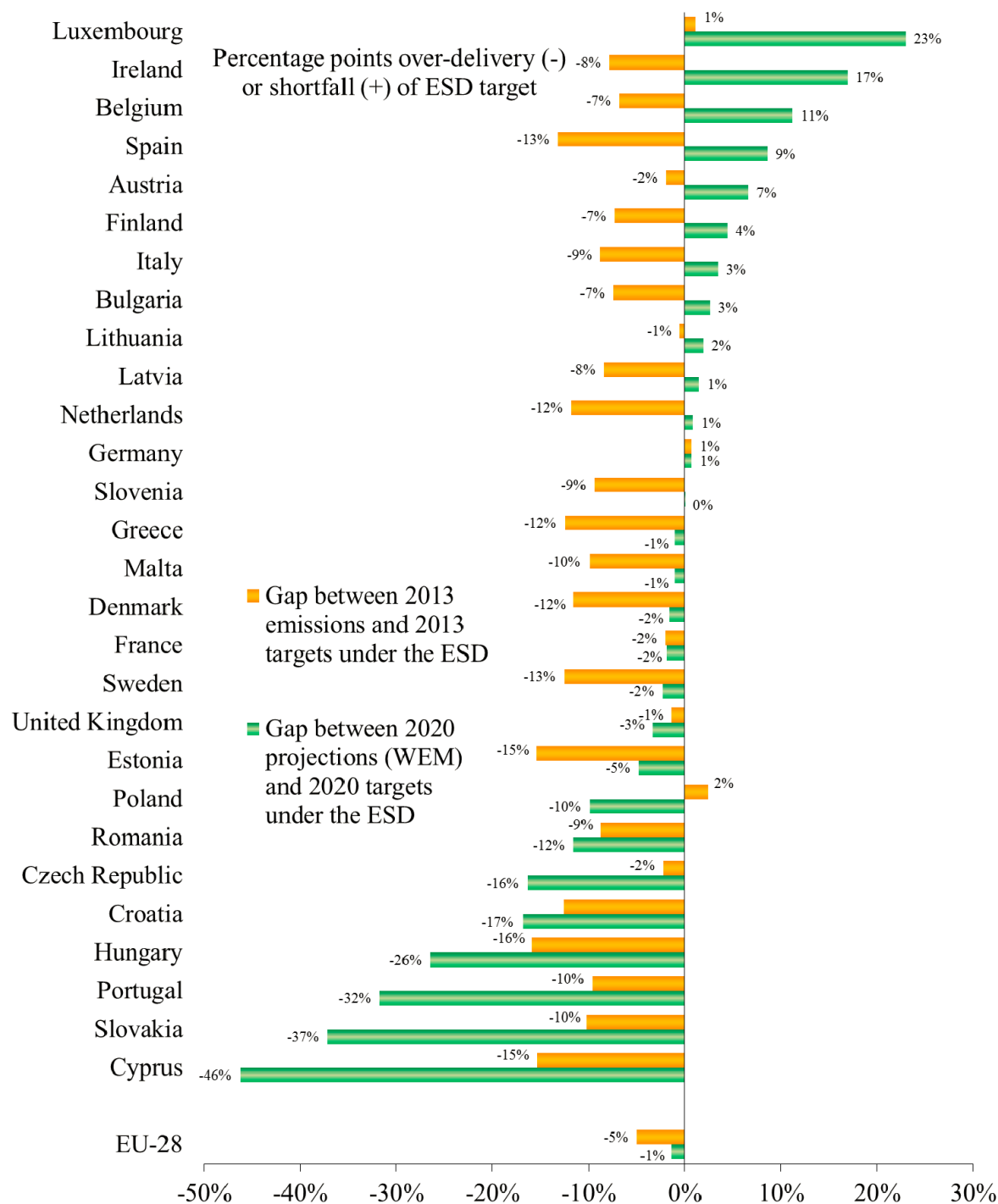
Figura 12 de mai jos prezintă situația pentru 2013.

Este de așteptat ca, pentru 2030, alocarea să fie mai restrictivă, dar, pe de altă parte, împrumutul între două faze nu pare să fie posibil, cel puțin în acest moment.

Următoarea etapă a ESD este supusă consultării publice în prezent.

Figura 12. Decalajul între emisiile previzionate pentru 2020 și obiectivele din sectoarele din afara schemei ETS (în procente față de emisiile din anul de bază 2005) și decalajul dintre emisiile din 2013 și obiectivul din afara ETS pentru 2013.

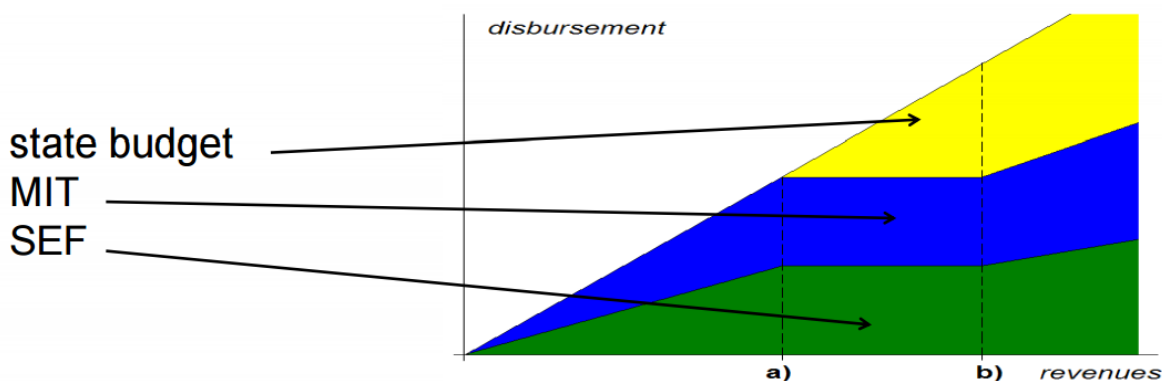

Sursă: Agenția Europeană de Mediu (AEM), pe baza proiectelor de observații transmise de statele membre privind stocurile GES naționale către CCONUSC (15/04/2013) și previziunile referitoare la emisiile din afara schemei ETS disponibile la 15/04/2013. Previziunile pentru 2013 au fost deja verificate de AEM.

ANEXA 1: Experiențele țărilor UE cu privire la utilizarea veniturilor generate de ETS-UE

EXPERIENȚA REPUBLICII CEHE

În Republica Cehă, legislația introdusă în 2008 a permis vânzarea de unități AAU (ulterior aplicabilă certificatelor EUA în 2009-2012). În 2012, a fost aprobată noua lege privind comercializarea certificatelor de emisii, care aplică aceleași reguli privind proprietatea și gestionarea cotelor ca în cazul AAU. Veniturile provenite din licitarea certificatelor de emisii sunt venituri la bugetul de stat, din care cel puțin 50 % se alocă pentru măsuri de reducere a consumului de energie și a emisiilor GES, creșterea eficienței energetice, pentru rețele de termoficare, industrie, clădiri, transport, pentru cercetare și dezvoltare, adaptarea la schimbările climatice, ajutor pentru dezvoltare în domeniul schimbărilor climatice și administrarea ETS și a Registrului Uniunii. Alocarea a doar 50 % pentru obiectivele privind schimbările climatice nu respectă dispozițiile Directivei ETS UE, care prevede că 62,35 % din veniturile generate de certificatele EUA și 100 % din cele generate de certificatele aEUA ar trebui să se aloce pentru climat, în timp ce Republica Cehă a alocat doar 50 % din veniturile EUA + aEUA. În 2014, legislația a fost modificată, prevăzând o alocare de venituri de până la 12 mil. CZK (450 mil. EUR) în proporție de 100 % în scopurile menționate, precum și transferul veniturilor care depășesc această sumă către bugetul de stat (litera a în graficul de mai jos). Ponderea veniturilor alocate nu poate fi mai mică de 100 % din veniturile aEUA + cota de venituri EUA, în conformitate cu art. 10 alineatul (3) din Directiva ETS. În cazul în care totalul veniturilor provenite din licitarea certificatelor de emisii ajunge la 19 mil CZK (litera b din graficul de mai jos), fondurile care sunt transferate la bugetul de stat, bugetul SEF și bugetul MIT ar trebui să crească în aceeași proporție.

Veniturile totale s-ar împărți 50:50 între Fondul de Stat pentru Mediu (SEF) și Ministerul Industriei și Comerțului (MIT). Spre deosebire de SEF, până în prezent, MIT nu are un program bine conceput, cu priorități clare (organizează licitații pentru economii de energie în clădirile publice, care se suprapun POS Mediu și nu s-a implementat; sprijină energiile din surse regenerabile și nu s-a implementat; și finanțează o campanie de informare referitoare la utilizarea corectă a etichetelor energetice ale clădirilor). În practică, până în 2014, fondurile erau transferate de la MIT către SEF pentru a suplimenta bugetul.

Guvernul ceh a creat un fond de stat pentru mediu (SEF), ca agenție în cadrul Ministerului Mediului. Acesta susține investițiile de mediu și administrează programele naționale și europene. Fondurile pot fi reportate de la an la an. Fondul operează un Program de economii verzi (Green Savings Programme) încă din 2009 și, pentru perioada 2014-2020, a fost aprobat un nou program, de asemenea, în urma modificării legislației privind utilizarea veniturilor din licitarea certificatelor de emisii. Modificările aduse programului țin seama de rezultatele studiilor realizate în 2012 pentru Ministerul Mediului, care au arătat că investițiile în activitățile de construcții, în rețelele de termoficare și îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor au un factor de multiplicare a PIB-ului de aproximativ 2,63. Noul program aduce mai multe modificări: se concentrează mai puțin asupra unei izolări termice complexe a clădirilor, a anulat lista furnizorilor calificați pentru a îndeplini cerințele legislației privind achizițiile publice, a recomandat o listă de produse și tehnologii. De asemenea, criteriile de eligibilitate au fost extinse, incluzând investițiile realizate anterior și o administrare simplificată (de exemplu, nu sunt implicate bănci, mai puține documente necesare, nicio verificare din partea cumpărătorilor de AAU).

Fluxul fonduri către SEF: Certificatele sunt licitate de operatorul de energie electrică OTE, iar veniturile sunt transferate către Ministerul Mediului. Ministerul emite îndrumări cu privire la modul în care ar trebui să fie cheltuiți banii și proiectele ar trebui să fie ordonate în funcție de prioritate. SEF administrează procesul de aplicare, în timp ce plățile sunt aprobate de Ministerul Mediului, care gestionează fondurile.

Începând cu anul 2009, SEF administrează Programul de economii verzi care oferă finanțare pentru izolarea termică a clădirilor; înlocuirea surselor de căldură cu eficiență scăzută; și promovează construcțiile de clădiri cu consum redus de energie. Cheltuielile eligibile includ izolarea propriu-zisă a locuințelor - case familiale și blocuri de apartamente, cu sau fără tehnologie cu panouri, și clădiri publice; documentația de proiect; și asistență tehnică. Solicitanții sunt persoane fizice și juridice (asociații de proprietari, primării). Clădirile de locuințe eligibile sunt doar cele din Praga (alte regiuni pot solicita finanțare din fondurile UE administrate de Ministerul Dezvoltării Regionale). De asemenea, licitațiile pentru clădirile publice nu ar trebui să fie deschise până ce finanțarea din POS Mediu nu este plătită, pentru a evita suprapunerile. Procesul de solicitare este următorul:

- 1) identificarea unui elaborator de proiect și a unui expert în domeniul energiei
- 2) discutarea proiectului cu autoritățile locale în construcții
- 3) completarea unui formular de prezentare generală cu specialistul în domeniul energiei
- 4) completarea unei cereri online
- 5) transmiterea cererii tipărite și a altor documente la unul din birourile SEF termen de 5 zile
- 6) verificarea cererii
- 7) acceptarea cererii
- 8) identificarea unui șef de lucrări

9) alegerea materialelor, a furnizorilor, realizarea proiectului (A: 18 luni, B: 24 luni, C: 9 luni)

10) evaluarea finală a cererii

11) înregistrarea și decizia privind atribuirea subvenției

12) plata subvenției

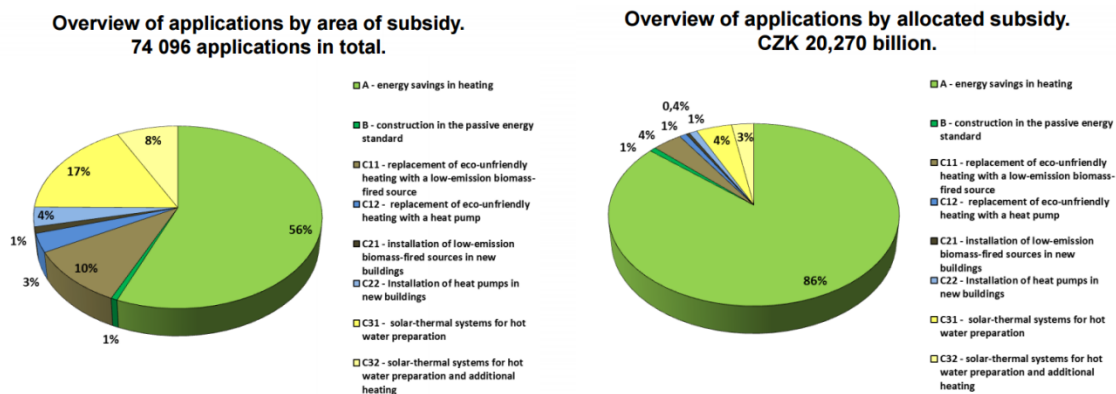
13) evaluarea finală a proiectului

Cererea poate fi depusă înainte, în timpul sau după implementarea proiectului. SEF poate aproba doar plăți parțiale, în funcție de nivelul de îmbunătățire a mediului realizat.

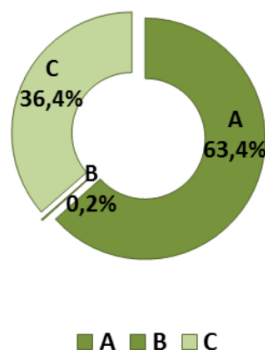
Subvențiile pot acoperi maximum 50 % din costurile eligibile: pentru case familiale de până la 5 mil. CZK (0,2 mil. EUR); pentru clădiri de apartamente, pana la 10 mil CZK. Alți factori ar putea fi incluși pentru a sprijini investițiile în domenii specifice, de exemplu în regiunile în care costurile eligibile legate de calitatea slabă a aerului cresc cu aplicarea unui factor de 1,1 și în zonele cu clădiri istorice, cu un factor de 1,3.

Izolarea termică a clădirilor a fost definită ca o prioritate pe baza unui studiu (Deloitte), care a indicat potențialul de reducere a emisiilor, iar programul a fost, de asemenea, foarte popular și fezabil din punct de vedere politic. Cele mai populare proiecte finanțate în cadrul Programului de economii verzi se referă la izolarea locuințelor și înlocuirea cazanelor care funcționează pe bază de cărbune cu cazane pe bază de biomasă.

În perioada 2009-2014, SEF a plătit 20,300 mil. CZK (750 mil. EUR). SEF este finanțat din vânzarea de unități AAU (20,5 miliarde CZK) și de la bugetul național (0,5 miliarde CZK).

Reduction of CO2 emissions by area of subsidy
Reductions in total: 792 087 t/year

SEF efectuează inspecții la fața locului înainte, în timpul și după executarea proiectului, în vederea verificării calității lucrărilor. De asemenea, se efectuează inspecții financiare, pentru a verifica plata corespunzătoare a fondurilor. Se verifică, aproximativ 8 % din totalul cererilor.

EXPERIENȚA POLONIEI

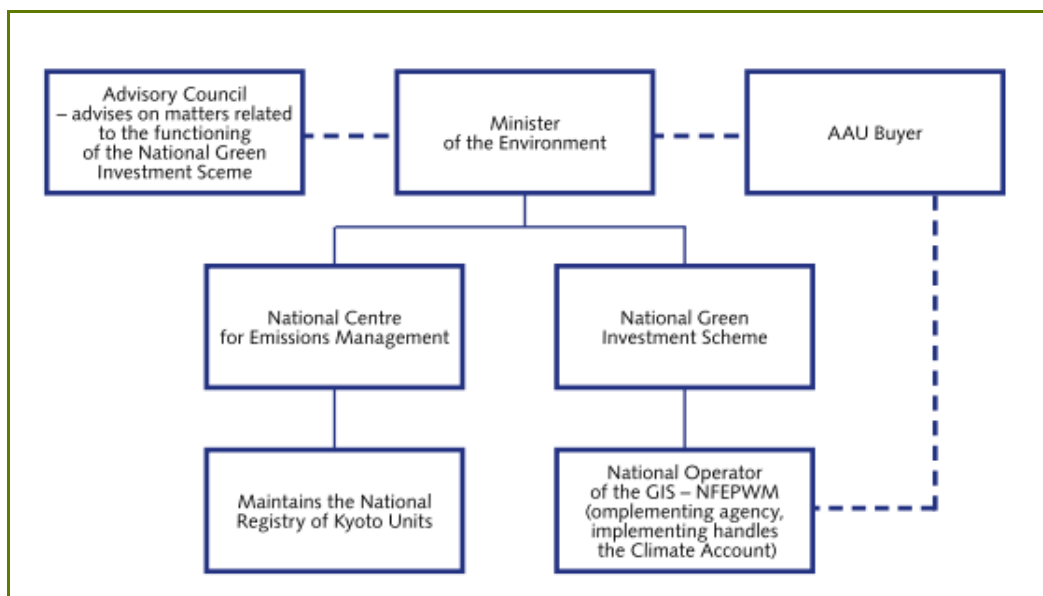
Polonia administrează un program complex pentru a-și îndeplini obiectivele privind schimbările climatice, complet corelat în cadrul bugetelor publice naționale și regionale, constând dintr-un cadru multianual (6 ani), în conformitate cu strategia UE și cea națională pentru mediu.

Începând cu anul 2008, când Polonia a îndeplinit criteriile pentru a tranzacționa AAU, Ministerul Mediului execută contracte de achiziție de unități AAU în numele Trezoreriei de Stat a Republicii Polone. Din 2009, Ministerul Mediului a încheiat 10 contracte de achiziție de unități AAU în valoare de 190 de milioane EUR. Schema de gestionare a veniturilor din vânzarea acestor unități este ilustrată mai jos. Veniturile sunt administrate de Fondul Național pentru Protecția Mediului și Gospodăririi Apelor.

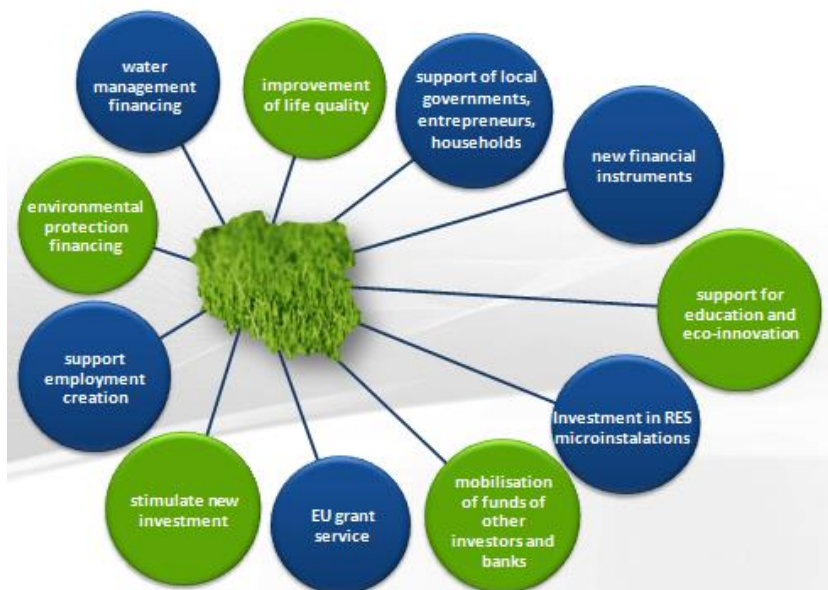
Fondul Național este o agenție guvernamentală cu un buget anual de 1-2 miliarde €. Fondul administrează toate programele privind mediul și clima (a se vedea figura de mai jos), indiferent de sursele de finanțare. Acesta are propria sa strategie pentru programele de sprijin, care este aprobată de către un consiliu de supraveghere ce include mai multe ministere de resort. Anumite priorități sunt alocate în conformitate cu cerințele legislației specifice (de exemplu, Legea Energiei, care prevede sancțiuni pentru nerespectarea unor obligații și prevede ca încasările din astfel de sancțiuni să fie utilizate numai pentru proiectele în domeniul energiei). În afara fondurilor alocate, sursele rămase sunt „grupate” și alocate programelor prioritare cu bugete proprii, cu termene de punere în aplicare, obiective ecologice și criterii de evaluare proprii, care sunt integrate în strategia NEF. Modelul necesită un nivel ridicat de competențe tehnice, o ordonare complexă a priorităților pentru pregătirea strategiei NEF, o coordonare temeinică între ministerele de resort pentru a decide strategia și o coordonare cu fondurile regionale de mediu din fiecare dintre cele 16 voievodate (regiuni).

Fondul Național selectează proiecte printr-o procedură competitivă, supraveghează punerea în aplicare a activităților de ecologizare, asigură monitorizarea și raportarea adecvată și raportează Ministerului Mediului cu privire la implementarea acestora.

Figura 13: Modelul polonez de gestionare a veniturilor generate din vânzările de certificate de emisii

Principalele surse de venit ale Fondului Național sunt: taxele de înlocuire pentru energia obținută din surse regenerabile și sancțiunile aplicate în conformitate cu Legea energiei; taxele prevăzute de Legea privind reciclarea vehiculelor scoase din uz; taxele de concesiune și de întreținere; amenzile și taxele pentru utilizarea economică a mediului; venituri financiare; și venituri din vânzarea de unități AAU. De asemenea, fondul sprijină proiecte în diverse moduri, cum ar fi împrumuturi rambursabile, granturi, subvenții pentru ratele dobânzii.

Fondul gestionează o serie de priorități și programe orizontale de mediu ample, care sunt pe deplin corelate cu strategiile naționale și regionale de mediu. Selecția proiectelor care urmează să fie finanțate

în cadrul fiecăreia dintre aceste priorități se face prin cereri de propuneri competitive, în funcție de fondurile disponibile. Criteriile de selecție constau în:

- criterii de eligibilitate: criterii formale și de fond
- efectele imediate și durabile asupra mediului; datele și ipotezele trebuie să fie de încredere
- fezabilitate tehnică - selecția corespunzătoare a tehnologiilor, program realist de implementare
- analiza costului - evaluarea corectă a costurilor pentru investiții, exploatare, întreținere
- structura financiară (inclusiv cofinanțare)
- alegerea tehnologiei bazate pe alternative
- criterii de selecție a proiectelor: eficiența costurilor.

Principalele programe susținute de FEN sunt:

1. Schema de Investiții Verzi „GIS” (buget total de 860 mil. EUR pentru 2010-2017). Principala sursă pentru GIS constă din veniturile obținute din licitarea certificatelor de emisii.

GIS are drept scop reducerea emisiilor de CO₂ prin finanțarea proiectelor care vizează îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile publice și în clădirile aflate în proprietatea unităților bugetare naționale. Printre clădirile publice eligibile se numără cele ale autorităților și asociațiilor locale, brigăzile de pompieri voluntari, universități, instituții medicale, ONG-uri, biserici etc. care oferă servicii în domeniul medical și al asistenței sociale. Clădirile din cadrul entităților bugetare naționale se referă la clădiri ce aparțin administrației guvernului, instituțiilor de stat, Academiei Poloneze de Științe și institutelor sale de cercetare, instituțiilor culturale locale și de stat, brigăzilor de pompieri de stat și locale. Principalele investiții se referă la izolarea termică și iluminatul eficient. GIS oferă granturi (30 % din costurile eligibile) și/sau credite (de până la 60 % din costuri) pentru clădirile publice. Pentru clădirile deținute de entitățile bugetare naționale, GIS oferă granturi de până la 100 % din costurile eligibile. Până în prezent, GIS a sprijinit măsuri de eficiență energetică pentru 1.533 clădiri și a contribuit la o reducere a emisiilor de CO₂ de 200.000 Mg/an.

2. „Lemur” - Clădiri publice eficiente din punct de vedere energetic (buget total 69 mil. EUR pentru 2010-2017)

LEMUR sprijină proiectele care vizează construcția sau reconstrucția de clădiri de utilitate publică cu consum redus de energie sau pasive și acordă finanțare pentru elaborarea documentației de proiectare și construcția clădirilor. Printre beneficiarii eligibili se numără persoanele juridice care oferă servicii publice de utilități, de exemplu persoane juridice din sectorul finanțelor publice (cu excepția instituțiilor bugetare de stat), persoane juridice locale, societăți comerciale deținute 100 % de administrațiile locale, ONG-uri, biserici etc. Cuantumul și tipul finanțării (împrumuturi sau granturi) variază de la 10 % la 60 %, în funcție de câștigurile de mediu (reducerea emisiilor, economisirea energiei). Economisirea CO₂ ar ajunge la 30.000 Mg/an.

3. Îmbunătățirea eficienței energetice (71 mil. EUR 2013-2022)

Programul sprijină eficiența energetică în construcții noi de clădiri rezidențiale. Solicitanții eligibili sunt persoane fizice care primesc granturi (până la o anumită sumă) pentru sprijinirea construirii sau achiziționării de case unifamiliale sau apartamente. Finanțarea este canalizată prin intermediul a 6 bănci.

4. „BOCIAN” - surse de energie regenerabile și descentralizate (136 mil. EUR în 2015-2023)

BOCIAN sprijină producția de energie din surse regenerabile cu capacități mici: parcuri eoliene, microhidrocentrale cu sistem fotovoltaic, centrale geotermale și pe bază de biomasă (putere max. 20 MW) și cogenerare de înaltă eficiență pe bază de biomasă și biogaz, colectoare solare pentru producerea de energie termică cu stocare a căldurii și instalațiile agricole pe bază de biogaz. Solicitanții sunt antreprenori. Programul oferă împrumuturi de până la 85 % din costurile eligibile și maximum 40 milioane PLN. Până în prezent, au fost aprobate 48 de proiecte.

5. Promovarea folosirii surselor de energie regenerabilă

- Granturi pentru colectoare solare termice (107 mil. EUR în 2010-2014): Programul sprijină reducerea emisiilor de CO₂ prin acordarea de fonduri pentru producția de energie termică din surse regenerabile. Printre beneficiari se numără persoane fizice și asociații în domeniul locuințelor. Finanțarea este canalizată prin intermediul a 6 bănci. Sprijinul constă dintr-un împrumut bancar (din fondurile proprii ale băncii) de până la 100 % din costurile proiectului, în timp ce Fondul Național oferă o subvenție de 45 % pentru rambursarea parțială a împrumutului bancar principal. Peste 67.000 instalații au beneficiat de sprijin până în prezent.

- „Prosument” - instalații RES (190 mil. EUR, 2014-2022). Programul oferă sprijin pentru creșterea producției de energie electrică și termică din surse regenerabile la scară mică și finanțare pentru echipamente și documentația tehnică. Scopul este de a reduce emisiile de CO₂ cu 215.000 Mg/an și de a crește energia din SRE cu 470 MWh/an. Finanțarea este administrată prin intermediul comunităților locale, prin intermediul băncilor sau al fondurilor regionale de mediu. Se oferă subvenții parțiale (20 % pentru căldură, 40 % pentru energia electrică); subvenție parțială pentru dobânzile la creditele bancare; și nivelul de finanțare scade în 2016. Finanțarea totală pentru fiecare beneficiar este, de asemenea, limitată.

6. „KAWKA” - eliminarea emisiilor scăzute legate de îmbunătățirea eficienței energetice și dezvoltarea surselor regenerabile distribuite (68 mil. EUR, 2013-2028).

Programul sprijină eliminarea emisiilor reduse legate de îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea sistemelor de cogenerare cu randament ridicat care folosesc SER și reducerea emisiilor de poluanți atmosferici din transportul în comun. Programul sprijină trecerea de la boilere individuale sau pe bază de cărbune la sisteme de termoficare; extinderea termoficării; centrale cu randament ridicat, pompe de căldură, colectoare solare, reabilitarea termică a blocurilor de apartamente, precum și reducerea emisiilor de poluanți atmosferici din transportul în comun. Se oferă subvenții și împrumuturi, iar

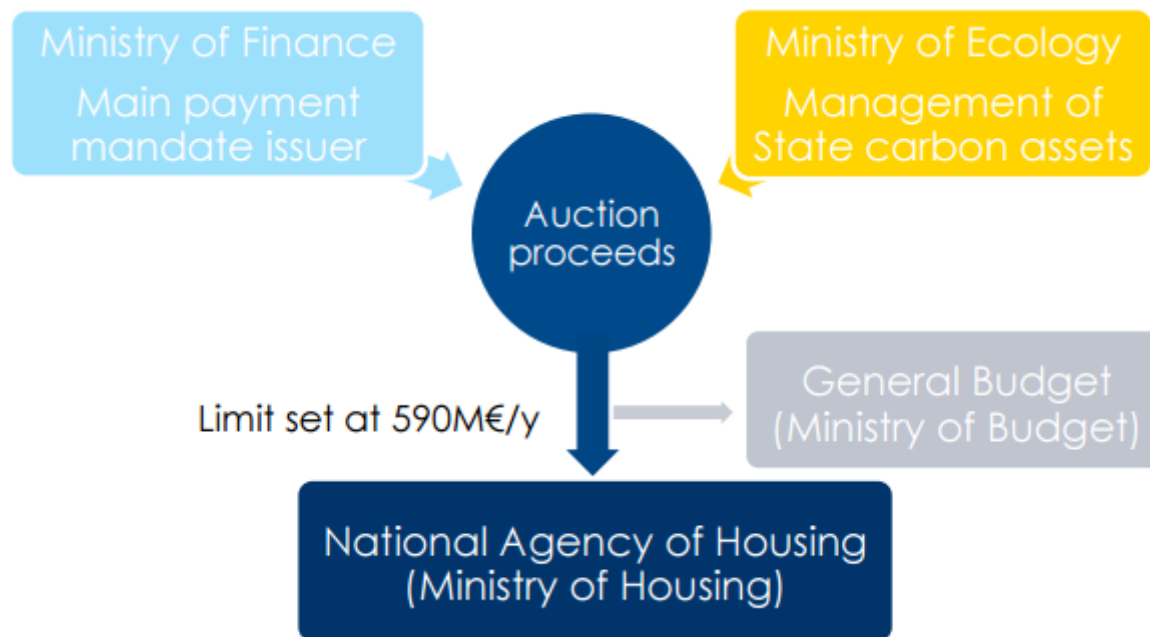

solicitanții pot fi din orașe cu peste 10.000 de locuitori sau zone turistice. Obiectivul privind emisiile de CO₂ prevede o reducere de 65.764 Mg/an.

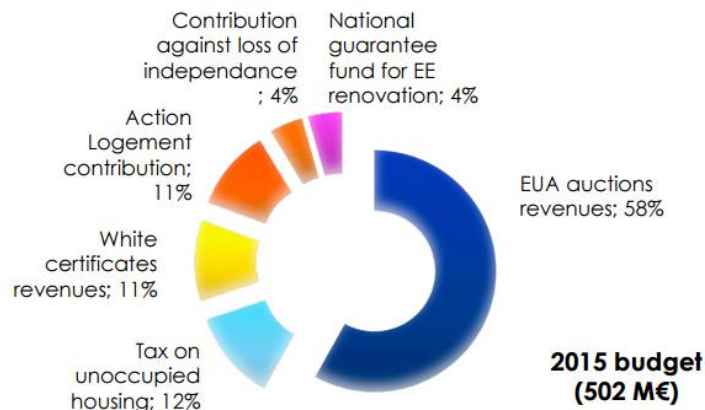
EXPERIENȚA FRANȚEI

În Franța au existat mai multe legi înainte și după 2013 privind utilizarea veniturilor din licitarea certificatelor de emisii. Înainte de 2013, nu au existat licitații programate în fazele 1 și 2 ale PNA, deși Franța și-a anunțat intenția de a utiliza piața pentru a completa rezervele NER la nevoie. În 2012, la sfârșitul fazei 2, Franța a obținut 43,46 M€ din licitații anticipate în alte domenii decât cel al aviației. În 2013, în cadrul ETS, Franța a obținut aproximativ 210 M€. Începând cu anul 2013, Franța a modificat legislația privind utilizarea veniturilor din licitații ETS. Veniturile au fost alocate pentru programele de locuințe derulate de Agenția Națională de Locuințe (ANAH), până la 590 M€ pe an alocându-se pentru a sprijini angajamentul prezidențial de renovarea a 500.000 locuințe pe an până în 2017 (120.000 de locuințe sociale și 380.000 de locuințe private). Renovarea locuințelor a fost o prioritate, având în vedere preocupările crescânde privind „sărăcia energetică” (și anume o pondere mai mare a cheltuielilor cu facturile de energie ale gospodăriilor), dar și pentru că astfel de lucrări utilizează intensiv forța de muncă și ar putea reduce șomajul.

Începând cu anul 2013, când s-a început alocarea de fonduri pentru locuințe:

Priorități: Bugetul ANAH vizează 4 priorități: renovarea caselor degradate; promovarea renovării eficiente din punct de vedere energetic și combaterea sărăciei energetice; adaptarea caselor la pierderea autonomiei din cauza unui handicap sau a îmbătrânirii; sprijinirea condominiilor aflate în dificultate. Bugetul pentru anul 2015 a fost alocat după cum urmează:

Personal: 120. ANAH operează prin 186 delegații locale (birouri locale ale Agenției Naționale pentru Locuințe), care au distribuit 46 % din subvențiile ANAH în 2014.

Instrumente: ANAH folosește granturi pentru beneficiari testați în funcție de mijloace (persoane fizice - proprietari, chiriași, asociații condominiu); și, de asemenea, subvenții pentru asistență socială, financiară și tehnică pentru a asigura calitatea, ambiția și rentabilitatea renovării. Subvențiile acoperă doar până la 50 % din cost și până la o anumită sumă, în funcție de nivelul veniturilor. Toate proiectele trebuie să includă un audit energetic (înainte și după), ceea ce permite raportarea cu privire la utilizarea veniturilor obținute în urma licitației. Un alt program al guvernului, „Habiter mieux”, cu un buget de 125 M€, și bugetele locale pot suplimenta finanțarea din acest sistem.

Selectarea proiectelor: Proiecte eligibile sunt identificate în colaborare cu unitățile administrative regionale. La nivel regional, reprezentanții statului (préfets) prognozează nevoile de subvenții ANAH, în funcție de prioritățile Agenției și cu ajutorul administrației regionale. În 2014, 69 % din subvenții au fost acordate pentru operațiunile planificate în colaborare cu autoritățile locale. Autoritățile locale (în principal la nivel de oraș și departamente) organizează cereri de propuneri pentru beneficiari, pe baza unor instrumente specifice dezvoltate la nivel național pentru a acorda ajutor (de exemplu, sistemul ambasadurilor pentru eficiență energetică). De asemenea, există o platformă națională de informare creată în 2013 („Rénovation Info Service”) care reunește cererile și oportunitățile existente. Cererile se depun la nivel local, iar proiectele sunt aprobate după furnizarea tuturor documentelor administrative solicitate. ANAH transmite instrucțiuni detaliate privind evaluarea proiectelor și oferă sprijin echipelor locale de la nivel național („hot-line” + sesiuni de formare). Pentru efectuarea plăților ANAH, este nevoie de o justificare a lucrărilor.

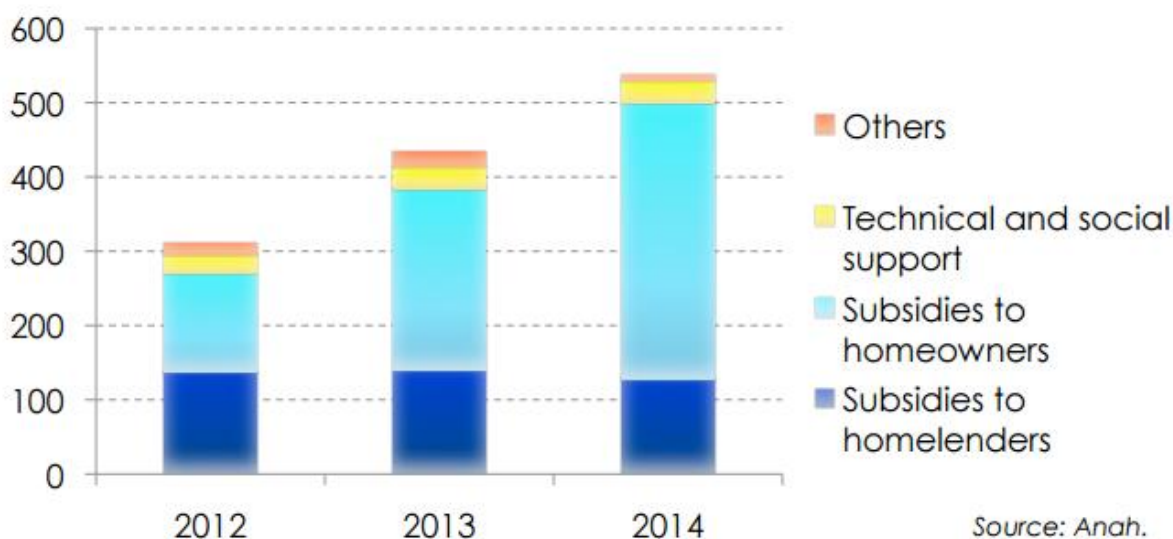
Pe parcursul implementării, proiectele sunt monitorizate și verificate pe plan intern și extern, în primul rând la nivel local și prin eșantionare, la nivel central. Auditurile externe sunt mandatate de către ministerele de ecologie și locuințe. Întregul program este evaluat pe parcurs și la final.

Rezultate: În 2014, s-au renovat 75.000 de case, s-au distribuit 716.8 M€ pentru lucrări în valoare totală de 1.400 M€ (179,3 milioane de euro în afara bugetului ANAH). Subvenția medie s-a ridicat la 6,318 € pentru proprietarii de case. Îmbunătățire medie a eficienței energetice: 38 % 3 din 4 proiecte au

beneficiat, de asemenea, de finanțarea Habiter mieux. În cadrul acestui program, s-au realizat 49,831 renovări EE (+60 % din 2013; +300 % din 2012) și s-au distribuit 571 M€ (subvenție medie de 11,460 €).

50 % din beneficiari au vârste de cel puțin 60 de ani, 46 % trăiesc în orașe mici sau foarte mici și 45 % se află sub pragul sărăciei (în raport cu cota lor de doar 14 % din populația generală). În iunie 2013, evaluările mijloacelor s-au redus, în sensul că mai multe familii și proprietari de case cu vârste sub 40 de ani au devenit eligibili.

Cheltuieli în 2012-2014 în M€

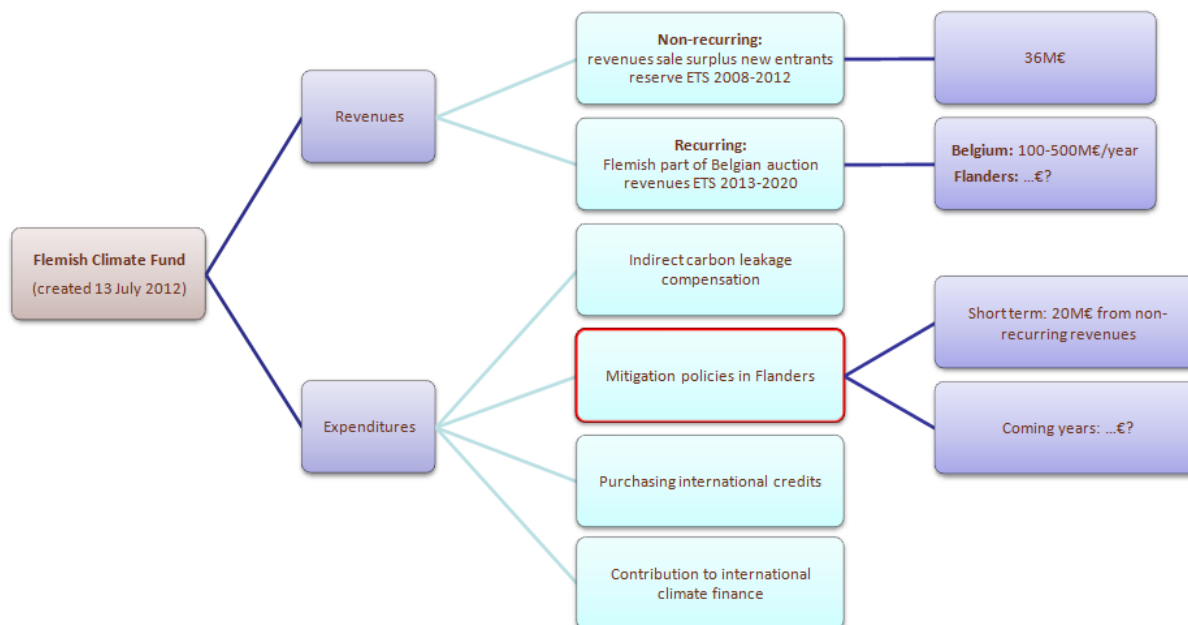

Principalele concluzii desprinse: Alegerea unei finanțări masive a unei politici creează vizibilitate politică și coerență, deși alocarea ex-ante creează incertitudine în ceea ce privește valoarea efectivă a fondurilor disponibile. Cu toate acestea, alocarea veniturilor facilitează trasabilitatea și raportarea.

Veniturile au fost estimate în 2012, deși alocarea ETS-UE pentru faza 3 nu a fost finalizată. Prețul de piață a scăzut între estimările din 2012 și licitațiile din 2013, ANAH fiind obligată să apeleze la trezorerie pentru a încheia anul. Includerea estimărilor ex-ante în bugetul ANAH a creat probleme majore. Subvențiile pentru renovare au câștigat mai multă claritate începând cu 2013. Principalele modificări au inclus simplificarea criteriilor de eligibilitate (doar două categorii de beneficiari) și simplificarea nivelurilor subvențiilor. Această politică necesită o implicare puternică a partenerilor locali. Bugetele neechilibrate care necesită subvenții bugetare pentru a finaliza programul ar putea periclita stabilitatea sistemului. În plus, lucrările de renovare sunt complexe, iar decidera și implementarea acestora durează mult timp. Campania de comunicare începută în 2013 a atras un interes public mai mare. Posibilele soluții la problema obligației de a prognoza veniturile alocate se referă la utilizarea unor ipoteze (foarte) conservatoare pentru primii ani, care pot fi ajustate în detaliu ulterior. De asemenea, o altă metodă ar putea fi aceea de a întârzia utilizarea veniturilor din licitații pentru anii următori.

EXPERIENȚA FLANDREI

Fondul flamand de finanțare în domeniul schimbărilor climatice a fost înființat în 2012 pentru a contribui la planul flamand de atenuare pentru sectoarele din afara ETS. Fondul este finanțat prin scoaterea la licitație a certificatelor de emisii UE. Veniturile generate sunt utilizate pentru a finanța implementarea eficientă și rentabilă a politicii flamande în domeniul schimbărilor climatice, cu accent pe măsurile de atenuare. Pentru 2013 și 2014, bugetul este de 36,5 mil. €. Structura Fondului este prezentată în ilustrația de mai jos:

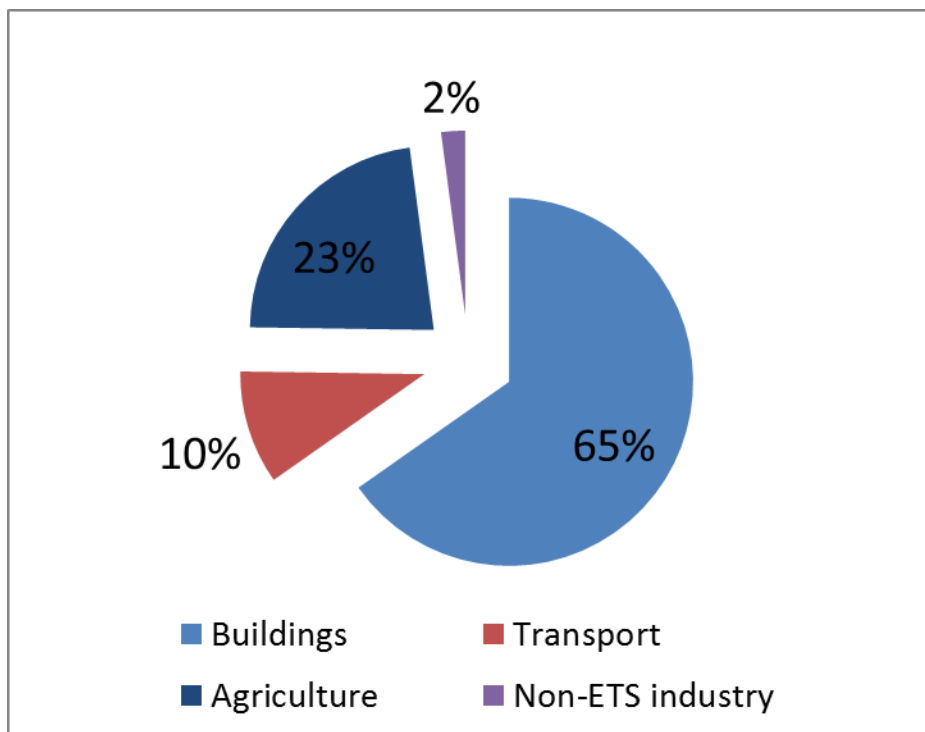
Având în vedere că în scenariul BAU obiectivele privind emisiile nu a putut fi atinse, Fondul flamand de finanțare în domeniul schimbărilor climatice poate cofinanța măsuri de reducere a emisiilor sub nivelul BAU și poate integra atenuarea în toate domeniile politice relevante. Fondurile sunt utilizate pentru proiecte din diferite sectoare (locuințe, agricultură, contorizarea consumului de energie, măsuri în domeniul transportului, cum ar fi pistele pentru biciclete, înlocuirea vehiculelor de transport public, surse de energie regenerabile etc.)

Selecția proiectelor: proiectele sunt depuse de diferite ministere. Acestea sunt evaluate pe baza mai multor criterii: eficiența costurilor (75 %, în EUR, din fond, pentru o reducere de 1 tonă de CO₂); adiționalitate (complementaritate fără a exista o suprapunere cu alte politici), precum și alte criterii (trajectorie de punere în aplicare, economie cu emisii reduse, energie din surse regenerabile, sustenabilitate - a mediului, economică, socială). Există soluții de compromis printre diferitele criterii, care trebuie luate în considerare. De exemplu: Eficiență versus adiționalitate - măsurile foarte eficiente vor fi întreprinse, probabil, fără sprijin. Eficiență versus obiective privind schimbările climatice pe termen lung: de exemplu, pompe de căldură neeficiente în prezent, dar necesare pentru îndeplinirea obiectivelor pentru 2030 și 2050. Măsurile ar trebui să stimuleze, de asemenea, alte domenii de politică, de exemplu, să stimuleze în mod direct inițiativele sectorului privat, ONG-urilor și autorităților locale. De

asemenea, ar putea fi mai dificil de finanțat mai multe măsuri mici decât un singur proiect mare ce presupune o povară mai mică. Există, de asemenea, o soluție de compromis între libertatea politică de a selecta și de a decide versus un cadru obiectiv de selectare a măsurilor și de alocare a bugetului.

Diferite ministere au propus 34 de măsuri noi, dintre care 14 au fost selectate, și s-au alocat în total 20 M€.

Alocare pe sectoare:

Principalele proiecte finanțate au inclus:

1. Clădiri

- Subvenție pentru renovare capitală:
  - Subvenție pentru renovare capitală pentru întreprinderile din sectorul locuințelor sociale (7,9 M€)
  - Creșterea subvenției pentru renovare acordate în cazul investițiilor combinate de izolare a pereților și montare de panouri de geam (3,7 M€)
- Asistență de specialitate în domeniul energiei pentru:
  - Clădirile de patrimoniu (350.000 €)
  - Infrastructura turistică (450.000 €)

- Telemetrie (energie electrică, gaze și apă) în școli (25.000 €)
- Creșterea subvențiilor pentru eficiență energetică pentru IMM-uri

2. Industria din afara ETS

- Îndrumare și consiliere intensivă în sectorul energiei pentru IMM-uri

3. Transport

- Consultant suplimentar Flanders Logistics pentru IMM-uri (750.000 €)
- Subvenție pentru infrastructura necesară încărcării vehiculelor electrice în parcurile auto speciale (500.000 €)
- Infrastructură de racorduri electrice la mal pentru navigația pe ape interioare (100.000 €)
- Subvenție pentru autobuze cu emisii scăzute de CO₂ (600.000 €)

4. Agricultură

- Proiect de consultanță în domeniul energiei pentru agricultori (400.000 €)
- Sprijin pentru investiții pentru fermentarea la scară redusă (digestie la scară redusă) în cadrul fermelor (2.250.000 €)
- Ajutor pentru investiții în proiecte-pilot ce implică o căldură reziduală redusă provenită de la incineratoarele de deșeuri în cazul clusterelor generatoare de gaze cu efect de seră (1.900.000 €)

Până în prezent, jumătate din politicile selectate au fost puse în aplicare. Reducerea totală estimată a GES este de 4,5 Mton echivalent CO₂ pe durata de viață a investițiilor, pentru 20 M€ (comparativ cu totalul emisiilor din Flandra din afara ETS în 2012 = 49,9 Mton echivalent CO₂).

EXPERIENȚA SPANIEI

În Spania, din 2005, judecătorul este secretarul de stat pentru mediu, care a semnat un acord de cooperare. Fondurile se primesc în ziua ce urmează licitației, într-un cont deschis la Banca Spaniei, gestionat de secretarul de stat, și săptămânal, veniturile sunt transferate către Trezorerie. Legislația din 2012 prevedea că 90 % din veniturile provenite din licitații, până la 450 de milioane €, vor fi alocate pentru sectorul energetic (energie regenerabilă), în cadrul unui program gestionat de Ministerul Industriei, Energiei și Turismului; iar 10 % din veniturile provenite din licitații, până la 50 de milioane €, vor fi folosite pentru alte politici privind schimbările climatice, gestionate de Ministerul Agriculturii, Alimentației și Mediului. Începând cu 2012, sumele colectate au ajuns la 1 miliard EUR.

Cea mai mare parte a ajutorului s-a alocat pentru producerea de energie din surse regenerabile.

Technology	Year 2014				Average support (EUR/MWh)				
	Installed capacity (MW)	Electricity sold (MWh)	Average support (EUR/MWh)	Support (EUR million)	2010	2011	2012	2013	2014
PV	4,672	8,202	298	2,441	415	309	305	348	298
CSP	2,300	4,959	253	1,253	267	241	271	252	253
Wind	23,002	50,993	25	1,253	45	41	42	39	25
Biomass	770	3,706	65	243	77	75	84	77	65
Subtotal	30,745	67,860	76	5,190	94	86	91	90	76

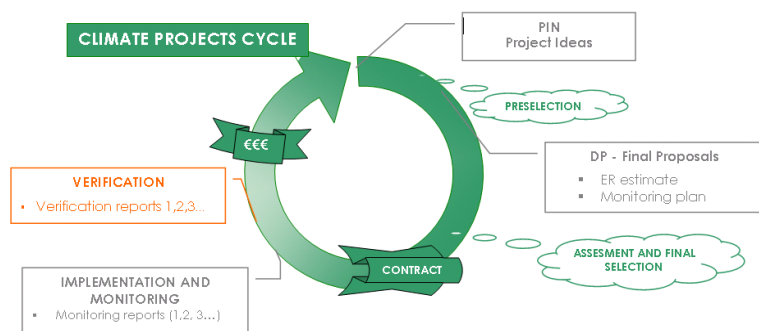
Fondul special de carbon pentru o economie durabilă (FES-CO2) oferă sprijin financiar pentru proiecte care reduc emisiile prin achiziționarea credite privind emisiile de carbon. Acesta susține proiectele ce vizează reducerea GES în sectoare precum construcții, transport, industrie non-ETS, agricultură, deșuri, HFC. Prioritățile sale vizează îndeplinirea angajamentelor privind schimbările climatice; tranziția la o economie durabilă cu emisii reduse de carbon; îmbunătățirea activității economice, creșterea ocupării forței de muncă; și sprijin pentru sectorul productiv spaniol: cooperare public-privat pentru stimularea unei economii ecologice.

Printre proiectele finanțate:

- Agricultură: Ferme: Recuperarea metanului din digestia anaerobă a gunoiului de grajd pentru a produce energie/căldură cu acest biogaz.
- Sectorul rezidențial: Complex sportiv: Înlocuirea cazanelor pe bază de diesel/butan cu cazane pe bază de biomasă pentru furnizarea de agent termic.
- Deșuri: Instalație de tratare: Producție de biocombustibili prin piroliza deșeurilor solide.
- Industrie: Producător de cutii de băuturi: Implementarea de noi procese pentru a reduce nevoile de încălzire.
- Transport: Întreprindere din sectorul chimic: Transferul modal pentru transportul materiilor prime de la cel rutier la cel feroviar.
- Gaze F: Supermarket-uri: Înlocuirea agenților de răcire pe bază de fluor cu potențial de încălzire globală ridicat cu alții cu un astfel de potențial redus/inexistent.

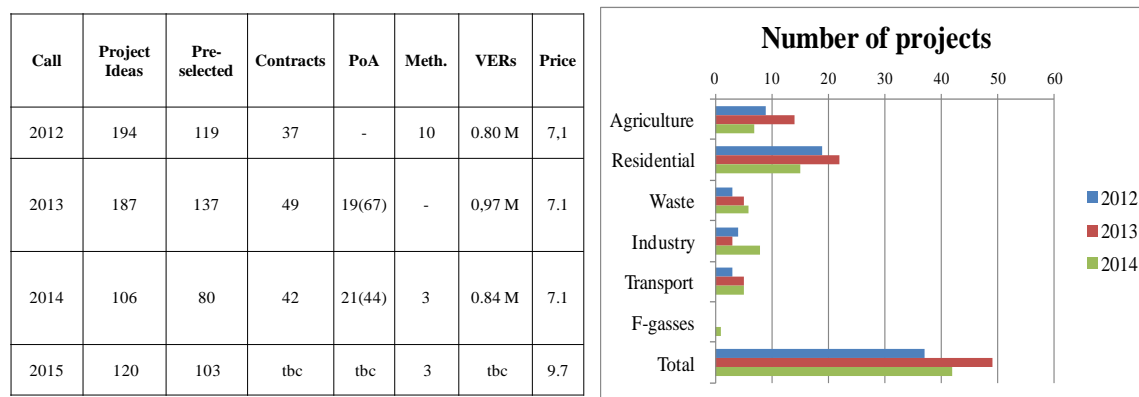
Selecția proiectelor: Finanțarea se acordă pe baza unei plăți pentru tona de echivalent CO₂ redus. Pentru a fi eligibile, proiectele trebuie să fie dezvoltate în Spania; să asigure adiționalitatea (neimpusă de alte reglementări sectoriale); să reducă emisiile din sectoarele non-ETS; și să genereze reduceri măsurabile și verificabile ale emisiilor, astfel încât acestea să fie reflectate în inventarul național al GES. Solicitanții trebuie să trimită conceptul inițial al proiectului; apoi, pentru proiectele preselectate, este necesar un document mai detaliat al proiectului. Există orientări clare pentru concept (notă privind

ideea proiectului); pentru documentul de proiectare; metodologii pentru estimarea reducerilor de GES ex-ante și ex-post; criterii de evaluare; manual de verificare.

Monitorizare: Verificarea reducerii emisiilor pentru fiecare proiect realizată în primii patru ani ai proiectului (finanțare bazată pe performanță inspirată de mecanismele bazate pe proiecte de la Kyoto).

Rezumatul rezultatelor FES-CO2:

Pe scurt, FES-CO2 este un instrument eficace pentru obținerea unor emisii măsurabile în vederea îndeplinirii obiectivelor de reducere a emisiilor de GES din Spania pentru perioada 2013-2020. Acesta a sprijinit un număr important de proiecte, iar beneficiarii arată un interes constant de-a lungul timpului, și a oferit stimulente pentru întreprinderile spaniole care operează în sectorul climei. Instrumentul vizează, de asemenea, o distribuție regională extinsă și echilibrată și toate sectoarele non-ETS. Cu toate acestea, implicarea sectorului privat este un element-cheie în transformarea industriei spaniole și reducerea emisiilor CO₂.

Există și alte programe în domeniul schimbărilor climatice

- PIMA Aire: Subvenții pentru înlocuirea furgonetelor cu modele cu emisii reduse; de asemenea, achiziționarea de biciclete electrice (9,6 milioane € pentru PIMA Aire 4, aproximativ 40 milioane € în total)

- PIMA SOL: Reducerea emisiilor subvenționată de guvern - pentru renovarea hotelurilor în vederea îmbunătățirii eficienței energetice (5,2 milioane €, finanțare oferită de BEI)

- PIMA Tierra: Subvenții pentru înlocuirea tractoarelor agricole cu modele cu emisii reduse: 5 milioane €
- PIMA Residuos: Subvenții pentru proiecte în domeniul deșeurilor: 8,2 milioane €
- PIMA Empresa: Reduceri de emisii subvenționate de guvern - pentru întreprinderile care reduc amprenta de carbon - 10 milioane €, în curs de pregătire.

ANEXA 2: Experiența organizațiilor din România în gestionarea acordării de subvenții și a programelor de împrumuturi

EXPERIENȚA FUNDAȚIEI PENTRU DEZVOLTAREA SOCIETĂȚII CIVILE (FDSC)

Anul înființării: 1994, cu sprijinul CE în cadrul primului program Phare pentru România.

Cadru juridic și misiune: ONG independent, misiunea de a dezvolta societatea civilă (entitate ce acordă subvenții, promovarea unei legislații îmbunătățite, sprijin).

Structura organizațională și gestionarea fondurilor: - Pentru granturile SEE.

Componența Consiliului: 9 membri, care se reunesc în mod periodic (aproximativ de 5 ori pe an).

Responsabilitățile Consiliului Supravegherea/aprobarea strategiilor de finanțare; acord cu donatorii asupra condițiilor generale.

Beneficiari: în principal ONG-uri, dar, de asemenea, un program cu accent asupra autorităților locale.

Sursa de finanțare: Donatori instituționali: Programul Phare; Banca Mondială, Charity Know How, USAID, guvernul român prin Ministerul Finanțelor, guvernele din Norvegia, Liechtenstein și Islanda și Elveția. (Ultimele două programe sunt încă în curs de implementare). Surse private: CEE Trust, Civic Innovation Fund, fonduri din partea Romanian American Foundation, companii - Petrom, Raiffeisen Bank.

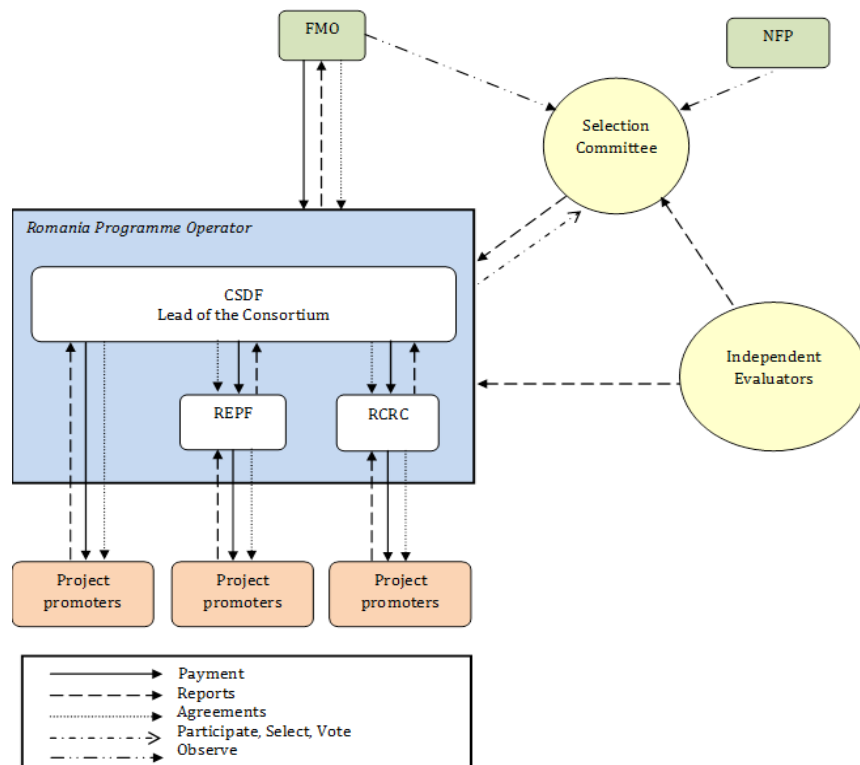
Cuantumul și numărul proiectelor: Fondurile administrate până în prezent sunt în valoare de 150 de milioane EUR. Programe actuale: Fondul AEM (Norvegia, Liechtenstein și Islanda) - 36 milioane EUR; guvernul elvețian - 25 de milioane EUR, 2.000 de proiecte (în prezent, 500).

Tipuri de proiecte finanțate: dezvoltarea societății civile (ONG-uri, coaliții).

Instrument de sprijin: Granturi, cofinanțare de la beneficiari. Proiectele trebuie să dea dovadă de durabilitate după finanțare.

Acorduri de finanțare: relația dintre FDSC și guvernele donatoare este stabilită prin diverse documente: Memorandum între cele două țări, urmată de un ghid (similar în toate țările ECE în care operează). FDSC a participat la licitații lansate de guvernele donatoare cu o propunere privind modalități de dezvoltare a programelor pentru ONG-uri în România. FDSC elaborează un ghid al solicitantului pentru beneficiari și proceduri bazate pe cerințele donatorilor.

Selecția proiectelor: selecția beneficiarilor prin licitație transparentă, competitivă. Evaluarea proiectelor se face cu ajutorul unor evaluatori externi. FDSC se asigură că evaluatorii nu sunt în conflict de interese cu potențialii beneficiari (de exemplu, nu au lucrat în ultimii 5 ani cu ONG-uri). Donatorii nu fac parte din comitetul de selecție a proiectelor, dar sunt consultați.

Monitorizare și evaluare: cerințe de raportare periodică (indicatorilor financiari, de realizare și de rezultat), comunicarea cu beneficiarii, cel puțin 10 % audit financiar la fața locului, 15 % audit financiar realizat în cadrul biroului.

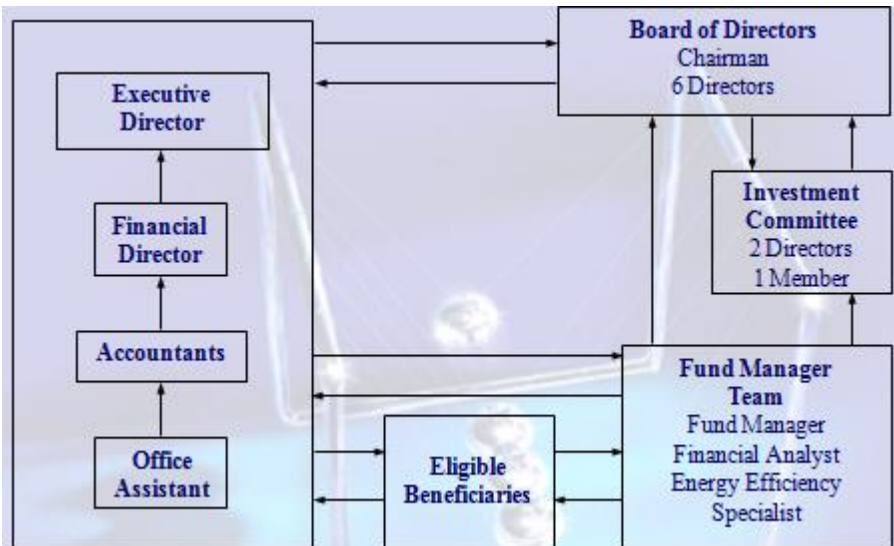
Personal: 50 de persoane (incluzând personal auxiliar) cu diferite specializări (managementul bazelor de date, IT, comunicare, reprezentanță, avocați etc.).

EXPERIENȚA FONDULUI ROMÂN PENTRU EFICIENȚA ENERGIEI (FREE)

Anul înființării: OUG 124/2001 și Legea 287/2002, OUG 188/2002.

Cadru juridic și misiune: Entitate independentă, autonomă din punct de vedere financiar, care promovează eficiența energetică prin credite reînnoibile (revolving).

Structură organizatorică:

Consiliu: membri din diverse zone - bănci, membri corporativi, Ministerul Mediului, Ministerul Industriei / Energiei; experți tehnici. Responsabilități: de a stabili normele interne, politica de finanțare, strategia de investiții, bugetul, aprobarea criteriilor de evaluare și selecție a proiectelor, aprobarea planului de afaceri pentru managerul fondului.

Responsabilități executive: gestionarea activităților, a proiectului de strategie și a bugetului, monitorizarea proiectelor și finanțarea, contractarea beneficiarilor, raportarea către consiliu.

Managerul fondului: pregătirea planului de afaceri (politica de investiții, marketing, cele mai bune oportunități); monitorizarea portofoliului de proiecte și a perspectivelor de investiții, verificări prealabile, negocieri, recomandări de plată.

Comitetul de investiții: selectează și recomandă proiecte pentru aprobare.

Beneficiari: Societăți private sau public-private (industrie, transporturi, agricultură, servicii etc.); autoritățile locale responsabile pentru utilitățile publice (termoficare, iluminat public, apă, transport); clădiri publice (universități, școli, spitale etc.); societăți municipale (energie electrică și termică pentru acoperirea cererii proprii).

Sursă de finanțare: capitalul inițial folosit pentru credite de tip revolving.

Cuantum: 8 milioane USD.

Număr de proiecte: 154 (34 active), 60 mil. USD.

Tipuri de proiecte finanțate: Modernizări tehnologice, recuperarea căldurii, utilizarea SER în procese industriale; cogenerare și trigenerare la scară mică și medie; SER la nivel local; reabilitarea termică a clădirilor publice; promovarea folosirii surselor de energie regenerabilă pentru generare de căldură și energie electrică; reabilitarea sistemelor de termoficare și locale; utilizarea surselor de energie regenerabilă pentru producerea de agent termic; contorizare; gestionarea energiei în clădiri administrative; iluminat public, modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, promovarea folosirii surselor de energie regenerabilă pentru generarea de electricitate.

Instrument de sprijin: credite de tip revolving.

Acorduri de finanțare: Inițial, capitalizate dintr-un împrumut BM, ca parte a acordului internațional stabilit între guvern și BIRD (OUG 188/2002).

Selecția proiectelor: selectarea beneficiarilor prin licitație transparentă, competitivă. Criterii de eligibilitate obligatorii: autorizație de mediu, anumite industrii sunt excluse (tutun etc.), beneficii economice de cel puțin 50 % din economiile de energie, cofinanțare de 20 %. Criterii flexibile (decise de Consiliu): rezultate financiare pozitive sau care indică potențial și angajamentul de finanțare a investițiilor; proiecte de peste 100.000 USD; amortizarea investițiilor în cel mult 4 (5) ani; investiții în tehnologii simple și verificate.

Monitorizare și evaluare: monitorizarea implementării (financiară și de execuție), reducerea emisiilor, economii de energie.

EXPERIENȚA MDRAP - PROGRAMUL DE COOPERARE ELVEȚIANO-ROMÂN

Anul înființării: 2010

Cadru juridic și de misiune: subvenție administrată prin MFP și MDRAP pentru reducerea disparităților economice și sociale în cadrul Uniunii Europene extinse - Zona de interes 4 „Îmbunătățirea mediului”.

Obiectivul 1 - Managementul energiei durabile în orașele din România.

Obiectivul 2 - Modernizarea sectorului mediului, al energiei și al transportului public - Metrorex SA

Structură organizatorică:

- **Secretariatul de Stat pentru Afaceri Economice (SECO)** - Structura Consiliului Federal Elvețian responsabil cu punerea în aplicare a Programului de Cooperare Elvețiano-Român
- **Swiss Contribution Office (SCO)** - Înființarea biroului în cadrul Ambasadei Elveției la București, punct de contact între partea elvețiană (SECO) și partea română (UNC) cu privire la informațiile oficiale legate de punerea în aplicare a programului
- **Unitatea Națională de Coordonare (UNC)** - Unitate românească care se ocupă de coordonarea Programului de Cooperare Elvețiano-Român (Ministerul Finanțelor Publice)
- **Organism Intermediar (OI)** - MDRAP este OI pentru punerea în aplicare a Zonei de interes 4, acționează sub responsabilitatea UNC în ceea ce privește AE în implementarea proiectului
- **Agenții executive (AE)** - municipalități mandatate să pună în aplicare proiectele finanțate în cadrul Programului de Cooperare Elvețiano-Român

Beneficiari:

Obiectiv 1:

1. *Proiecte de investiții:* 4 municipii, selectate prin evaluarea cererilor, aprobate prin decizii SECO. 9 propuneri de proiecte finale (grant elvețian în valoare de 32 de milioane CHF):

Arad - 2 proiecte: Termoficare și iluminat public

Brașov - 2 proiecte: modernizarea clădirilor publice, termoficare în zona rezidențială Tractorul

Suceava - 2 proiecte: iluminat public, introducerea de vehicule electrice în transportul public

Cluj - 3 proiecte: iluminat public și iluminatul în clădiri publice; înlocuirea autobuzelor pe motorină cu autobuze electrice; reabilitarea termică a unităților de învățământ preuniversitar.

2. *Premiul European pentru Energie (European Energy Award - EEA)* - managementul calității și sistem de certificare pentru municipalitățile angajate să susțină energia municipală durabilă, clima și politicile de transport și vizează toate măsurile de protecție a climei și de energie cunoscute. EEA se ridică la o subvenție de până la 350.000 CHF + 15% cofinanțare.
3. *Fondul pentru Energie Durabilă (SEAF)*:
  - a. integrarea acțiunilor EEA (stimulente pentru unitățile administrativ-teritoriale, cu scopul de a fi certificate de către organizația națională ROEEA înființată pentru a instituționaliza conceptul de EEA în România)
  - b. și finanțarea proiectelor mici în domeniul energiei durabile în comunitățile (orașele) sărace/subdezvoltate.

Obiectivul 2:

Metrorex, studii de pre-fezabilitate și fezabilitate pentru construirea liniei de metrou 4.

Sursa de finanțare: Guvernul elvețian.

Cuantum: 49,7 mil. CHF pentru Zona de interes 4 „Îmbunătățirea mediului”.

Instrument de sprijin: grant

Acorduri de finanțare: Acord-cadru între Consiliul Federal Elvețian și Guvernul României privind punerea în aplicare a Programului de Cooperare Elvețiano-Român pentru reducerea disparităților economice și sociale în cadrul Uniunii Europene extinse, semnat în 2010, aprobat prin Hotărârea Guvernului 1065/2010. Contribuția Elveției (grant) pentru România se ridică la 181 milioane CHF, din care 49,7 CHF pentru Zona de interes 4 „Îmbunătățirea mediului”.

Acord de delegare (465.228/969.119/2011) - Acord între UNC și OI, prin care UNC delege sarcinile către OI pentru implementarea proiectului.